Kallelse

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Datum: 2019-10-23

Tid: 09:00-15:00

Plats: Kulturparken Småland, Södra Järnvägsgatan 2, Växjö

Ledamöter

Ida Eriksson (M), ordförande
Gunnar Nordmark (L), vice ordförande
Lovisa Alm (S), 2:e vice ordförande
Andreas Håkansson (C)
Malin Stadig Lundgren (KD)
Ragnar Lindberg (S)
Sara Rosén Andersson (S)
Hugo Hermansson (S)
Simon Bring (SD)

Ersättare

Vidar Lundbeck (C)
Fanny Svensson (KD)
Pernilla Sjöberg (M)
RosMarie Jönsson Neckö (S)
Christer Persson (V)

REGION KRONOBERG

1 Justering av protokoll

Förslag till beslut
Kulturnämnden beslutar att utse Lovisa Alm att jämte ordförande justera protokollet.

Sammanfattning
Föreslås att utse Ros-Marie Jönsson Neckö att jämte ordförande justera protokollet. Justering sker 30 oktober.

2 Fastställande av dagordning

Förslag till beslut
Föreslås att kulturnämnden beslutar att fastställa dagordning i enlighet med utsänd kallelse 2019-10-16.

3 Tema Film

Föredragande Emelie Johansson, ca 45 min

Förslag till beslut
Föreslås att kulturnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning
Kulturnämndens ledamöter erbjuds löpande under hela mandatperioden möjligheter till kunskapsuppbyggnad i uppdraget som regional kulturpolitiker. Det sker bland annat genom olika teman i anslutning till kulturnämndens ordinarie sammanträden.

Under första året i mandatperioden sker tematiska fördjupningar med utgångspunkt i den regionala kulturplanens (och den statliga förordningens) konst- och kulturområden. I samband med detta får kulturnämndens ledamöter också möjlighet att möta regionala kulturorganisationer inom respektive område. De tematiska fördjupningarna utgör även en del i kulturnämndens revidering av den regionala kulturplanen.

Temat för kulturnämndens sammanträde 2019-10-23 är film och kulturnämndens ledamöter får möta Filmregion Sydost. Som förberedelse kan du som ledamot i kulturnämnden läsa s. 51-52 i Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020.

4 Tema Regional kulturplan för Kronobergs län 2021-2024

Föredragande Jessica Linde, ca 30 min

Förslag till beslut
Föreslås att kulturnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning
Processen med att ta fram Regional kulturplan för Kronobergs län 2021-2024 har inletts i enlighet med den processplan som kulturnämnden tidigare beslutat om. I samband med kulturnämndens sammanträden kommer revideringsprocessen att lyftas som ett särskilt tema. Vid sammanträdet den 23 oktober får kulturnämndens ledamöter dels en uppdatering kring hur processen fortlöper och dels möjlighet att gemensamt påbörja arbetet med kulturpolitiska målsättningar och prioriteringar inför nästa kulturplan.

5 Regionala utvecklingsdirektörens rapport

Föredragande Christel Gustafsson, ca 15 min

Förslag till beslut
Föreslås att kulturnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning
Vid kulturnämndens sammanträde lämnar regionala utvecklingsdirektören en aktuell lägesrapport.

REGION KRONOBERG

6 Månadssammandrag maj och september 2019 (19RGK68)

Förslag till beslut

Föreslås att Kulturnämnden godkänner Månadssammandrag maj och september 2019 samt överlämnar dem till regionstyrelsen för information.

Sammanfattning

Det ekonomiska resultatet t o m september 2019 uppgår till +895 tkr. Verksamheten löper på enligt plan. Fokus har lagts på konstinventeringen hittills.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Månadssammandrag per september för kulturnämnden
- Månadssammandrag KN sep 2019
- Månadssammandrag KN maj 2019

7 Delårsrapport Kulturnämnden per augusti 2019 (19RGK53)

Förslag till beslut

Föreslås att Kulturnämnden noterar information och delegationsbeslut angående Delårsrapport per augusti 2019 samt överlämnar den till regionstyrelsen för information.

Sammanfattning

Det ekonomiska resultatet t o m augusti 2019 uppgår till +539 tkr. Överskottet beror främst på att kostnader inte hunnit upparbetas hittills i år.

Resultatet prognostiseras till +/- 0.

Kulturnämndens ordförande har fattat beslut att godkänna Delårsrapport för kulturnämnden per augusti 2019 på delegation (19RGK53-8) då beslut inte kunde invänta kulturnämndens sammanträde.

REGION KRONOBERG

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Delårsrapport för kulturnämnden per augusti 2019
- Delårsrapport Kulturnämnden augusti 2019

8 Uppföljning av internkontrollplan för kulturnämnden 2019 (18RGK1221)

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden godkänner uppföljning av internkontrollplan för Kulturnämnden 2019.

Sammanfattning

Regionstyrelsen ska årligen utfärda regiongemensam internkontrollplan med anvisningar till nämnderna. Nämnderna ska efter regionstyrelsens anvisningar upprätta egna internkontrollplaner, samt ansvara för uppföljningen av desamma, senast i december 2019.
Internkontrollplanen för Kulturnämnden 2019 har följts upp med beslutade kontrollmoment, som i detta kontrollmoment var stickprov, utan upptäckta avvikelser.

Beslutsunderlag

- Förslag tilol beslut Uppföljning av internkontrollplan för kulturnämnden 2019
- Uppföljning internkontrollplan för kulturnämnden 2019

9 Sammanträdesplan för kulturnämnden 2020 (19RGK204)

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Regionfullmäktige har fastställt sammanträdesplan för Region Kronobergs politiska organisation (RF § 107/2019).

Kulturnämnden sammanträder på följande datum:
28 februari, 24 april, 12 juni, 1 oktober, 11 december.

Kulturnämndens presidium har fastställt följande datum för presidiemöten inför ovanstående sammanträden:
19 februari, 15 april, 3 juni, 23 september, 26 november

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Sammanträdesplan för kulturnämnden 2020
- Antagen sammanträdesplan Region Kronoberg 2020
- §107 RF Sammanträdesplan 2020

10 Konstinventering (19RGK1113)

Föredragande Heidi Samuelsson, Sofia Ekström och Frida Lundén Mörck, ca 20 min

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Kulturnämnden följer upp hur arbetet med inventering av regionens konst fortskrider. I samband med ärendet presenteras kulturnämndens uppdrag och ansvar vad gäller konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Konstinventering
- Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg
- Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg
- Uppdatering av konstinventering september 2019

11 Konstprogram Ljungby lasarett (19RGK1769)

Förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner förslag till förenklat konstprogram Ljungby lasarett.

REGION KRONOBERG

Sammanfattning

Region Kronobergs inköp av konstnärlig gestaltning styrs av Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg § 23/2019 samt av Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg.

Ombyggnationen av Ljungby lasarett innebär en byggnadsinvestering på 323 miljoner kronor. En budget för konstnärlig gestaltning på 3 200 000 kr är avsatt.

Vid upphandling av konstnärlig gestaltning tar kulturnämnden beslut om ett övergripande konstprogram. Upphandlingen sker i enlighet med Lagen om offentlig upphandling. I detta fall finns det möjlighet för en konstnär att vara med tidigt i gestaltningen av lasarettets fasad och entré. Av denna anledning tas ett förenklat konstprogram fram gällande det gestaltningsuppdraget. Ett konstprogram för hela ombyggnationen hanteras av kulturnämnden i december 2019.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut - Förenklat konstprogram Ljungby lasarett
- Förslag till förenklat konstprogram Ljungby lasarett

12 Svar på skrivelse Ang. den senaste uträkningen av bidrag för MU-ersättning till Ljungbergmuseet från Ljungbergmuseet (19RGK115)

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden godkänner svar på skrivelse från Ljungbergmuseet.

Sammanfattning

Region Kronoberg har mottagit en skrivelse från Ljungbergmuseet.

Ljungbergmuseet menar att 2019-års fördelning av kulturnämndens pott för medverkans- och utställningsavtalet (MU-avtalet) har gjorts på felaktiga grunder och bör göras om. Detta då museets kostnader för transporter, resor, logi och dylikt inte har godkänts av Region Kronoberg.

Syftet med Region Kronobergs MU-pott var att skapa bättre förutsättningar för professionella konstnärer. Vid fördelning av MU-

potten 2019 begärdes underlag in gällande berättigade verksamheters kostnader för medverkans- och utställningsersättning. De underlag Region Kronoberg fick var inte jämförbara då vissa verksamheter inkluderat utställningskostnader vid redovisning av medverkansersättningen och andra enbart inkluderat det de ersatt konstnären för.

Region Kronobergs bedömning är att verksamheters kostnader för frakt och dylikt måste ses som ordinarie kostnader vid utställningsverksamhet vilket bör täckas av ordinarie driftsanslag och andra intäkter. Region Kronoberg har samtalat med Konstnärernas Riksorganisation kring detta ärende och de konstaterar att det är en bedömningsfråga. För att undvika otydlighet och garantera en likvärdig hantering framöver förtydligas vilka kostnader som godkänns av Region Kronoberg i samband med beslut om grundvillkor för driftsanslag från Region Kronoberg.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Angående MU-ersättning till Ljungbergmuseet
- Förslag på svar på skrivelse Angående MU-ersättning till Ljungbergmuseet

13 Grundvillkor för regionala driftsanslag (19RGK699)

Förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner grundvillkor för regionala driftsanslag.

Sammanfattning

Kulturnämnden har uppdragit åt Regional utvecklingsdirektör att ta fram förslag till grundvillkor för regionala driftsanslag. Grundvillkoren baseras på:
- kulturpolitiska prioriteringar i gällande regional kulturplan för Kronobergs län,
- Kulturrådets villkor för verksamheter med statliga anslag,
- beskrivning av kulturnämndens årscykel och dokumenthierarki samt
- tydligare beskrivning av hållbarhetsperspektiv.

Kulturnämndens presidium har varit styrgrupp för framtagandet och samtliga verksamheter med regionala driftsanslag har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Grundvillkoren revideras årligen i samband med beslut om fördelning av kulturnämndens rambudget.

REGION KRONOBERG

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Grundvillkor för regionala driftsanslag
- Grundvillkor för regionala driftsanslag Tjänsteskrivelse
- Förslag till grundvillkor för regionala driftsanslag

14 Verksamhetsplan för kulturnämnden 2020 (19RGK59)

Föredragande Christel Gustafsson, ca 30 min

Förslag till beslut

Kulturnämnden fastställer verksamhetsplan för kulturnämnden 2020.

Kulturnämnden godkänner fördelning av kulturnämndens budgetram 2020.

Sammanfattning

Enligt arbetsordningen ska kulturnämnden, efter regionstyrelsens anvisningar, utarbeta förslag till verksamhetsplan för verksamheten inom nämndens ansvarsområde. Region Kronobergs verksamhetsplanering och uppföljning bygger på metoden balanserade styrkort.

I samband med beslut om verksamhetsplan 2020 föreslås kulturnämnden besluta om en fördelning av nämndens budgetram.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Verksamhetsplan för kulturnämnden 2020
- Verksamhetsplan för kulturnämnden 2020
- Fördelning av kulturnämndens rambudget 2020
- Bilaga 1. Översikt av kulturnämndens rambudget 2020
- Bilaga 2. Tabell över fördelning av Kulturnämndens rambudget 2020

REGION KRONOBERG

15 Förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020 (19RGK1588)

Förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020.

Sammanfattning

Kronobergs län ingår sedan 2012 i den statliga kultursamverkansmodellen. Kulturnämnden ansvarar för fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet i enlighet med den statliga förordningen 2010:2012. Kulturrådets styrelse tar årligen beslut om storleken på statsbidrag till respektive län med utgångspunkt i de regionala kulturplanerna och de behov regionerna årligen beskriver i dialogen med Kulturrådet.

Inför Kulturrådets årliga beslut finns möjlighet för regionerna att under första veckan i november inkomma med revideringar eller kompletteringar av planerna. Det finns också möjlighet för regionerna att årligen beskriva behoven till Kulturrådet i en särskild skriftlig framställan, vilket Region Kronoberg tillämpat sedan inträdet i kultursamverkansmodellen 2012. Region Kronobergs årliga förhandlingsframställan har resulterat i att länet vid ett flertal tillfällen prioriterats av Kulturrådet vid fördelningen av statsbidrag.

Enligt Kulturrådets riktlinjer så bör beskrivningen omfatta eventuella planerade väsentliga förändringar av uppdrag och/eller regional fördelning av statsbidraget i förhållande till föregående år. I förslag till Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020 beskrivs prioriterade utvecklingsområden, ekonomiska förutsättningar och behov av utökad fördelning av statsbidrag. Förhandlingsframställan utgår från Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020 samt förslag till kulturnämndens verksamhetsplan och budget för 2020.

Inför beslut om fördelning av statsbidrag 2020 prövar Kulturrådet en ny modell med standardiserat underlag för regional framställan för att säkerställa rättssäkerhet och likvärdig hantering av regionernas förhandlingsframställningar som grund för beslut.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020
- Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020

- Förordning (2010_2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

16 Remissyttrande: Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi (Ku2019/00550/KO) (19RGK1238)

Förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner remissyttrandet och att yttrandet är Region Kronobergs svar till Kulturdepartementet.

Sammanfattning

Regeringen gav 2015 Kungliga biblioteket (KB) i uppdrag att ta fram en nationell biblioteksstrategi. Direktivet var att den skulle bygga på en långsiktig vilja att behålla och utveckla biblioteksverksamheten i Sverige. Strategin ska omfatta hela det allmänna biblioteksväsendet, det vill säga bland annat folkbibliotek, skolbibliotek, regional biblioteksverksamhet, universitetsbibliotek och sjukhusbibliotek. KB lämnades förslaget till kulturministern i mars 2019 och under juni månad skickade kulturdepartementet ut förslaget på remiss.

Region Kronoberg tillhör inte de regioner som valts ut som remissinstans men har i rollen som huvudman för den regionala biblioteksverksamheten tagit vara på möjligheten att svara på remissen. Yttrandet har beretts gemensamt av Regionsamverkan Sydsveriges kulturutskott.

I förslaget till nationell biblioteksstrategi definieras sex arbetsområden eller medel för att nå fram. Det handlar om biblioteken som samhällets öppna rum, läsning, lärande, forskning, nya digitala bibliotekstjänster och en gemensam infrastruktur. Strategin kompletteras med förslag på sex konkreta reformer för att stärka biblioteksväsendet. Reformpaketens inriktning är; skolbibliotek, de nationella minoriteterna och urfolken samerna, mångspråkig biblioteksverksamhet, nationella digitala bibliotekstjänster, den nationella biblioteksfunktionens uppgifter samt kompetensutveckling.

De synpunkter Region Kronoberg lämnar i remissvaret handlar främst om att i den kommande behandlingen av strategiförslaget och reformförslagen tillvarata regionala och kommunala förutsättningar, behov och den kunskap som finns.

Regional biblioteksverksamhet
Uppdraget för den regionala biblioteksverksamheten formuleras i bibliotekslagen enligt följande: ”Varje landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet i syfte att främja samverkan, verksamhetsutveckling och kvalitet hos de folkbibliotek som är verksamma i länet”. Regional biblioteksverksamhet är också ett av sju verksamhetsområden inom kultursamverkansmodellen.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Remissyttrande över förslag till en nationell bibliotekssstrategi
- Förslag till remissyttrande Demokratins skattkammare – förslag till en nationell bibliotekssstrategi
- demokratins-skattkammare---forslag-till-en-nationell-bibliotekssstrategi

17 Studieförbundens tematiska utvecklingsbidrag 2020 (19RGK1589)

Förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar att valbart tema för studieförbunden 2020 är ekologisk hållbarhet.

Sammanfattning

Kulturnämnden fördelar årligen driftsanslag till studieförbund verksamma i Kronobergs län i enlighet med Bidragssystem för studieförbund i Kronobergs län. Det regionala bidragssystemet beslutades av kulturnämnden 2017 och beskriver roller och ansvar, regionala målsättningar, grundläggande villkor, fördelningsmodell samt modell för uppföljning, dialog och lärande.

10% av det totala ramanslaget till studieförbunden fördelas som ett tematiskt utvecklingsbidrag. Utvecklingsbidraget är framåtsyftande och övergripande tema för kommande år beslutas av kulturnämnden efter dialog med studieförbunden i samband med verksamhetssamtal i tredje kvartalet. Syftet med det tematiska utvecklingsbidraget är att främja förnyelse samt utveckla dialog och samverkan mellan Region Kronoberg och studieförbunden med utgångspunkt i Gröna Kronoberg 2025.

2019 års verksamhetssamtal med studieförbunden genomfördes 18 september (mötesdokumentation finns tillgängligt i Netpublicator). I dialogen kring kommande tema lyfte studieförbunden bland annat behov av att temat är långsiktigt för att möjliggöra dels ökat genomslag i den ordinarie verksamheten och dels mer fördjupad samverkan mellan

Region Kronoberg och studieförbunden. Studieförbunden lyfter även att det är viktigt med ett tema som är tillräckligt öppet för att alla studieförbund ska kunna arbeta med det i enlighet med sin profil, särart och utvalda målgrupper.

Förslag på tema för det tematiska utvecklingsbidraget är även 2020 ekologisk hållbarhet. Förslaget bidrar framförallt till det andra strategiska området i Gröna Kronoberg 2025 – Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital – och möter även några av inspelen från studieförbunden.

Tidigare års teman:
- ekologisk hållbarhet (2019),
- breddad delaktighet, vilket inkluderade bland annat integration, jämställdhet och delaktighet i samhället med särskilt fokus på valet (2018),
- integration (2017).

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Studieförbundens tematiska utvecklingsbidrag 2020
- Bidragssystem för studieförbund i Kronobergs län_fastställt av KN 2017-04-20

18 Kulturutmärkelser 2019 (19RGK92)

Föredragande Lotta Frånberg Nydahl, ca 10 min

Förslag till beslut

Kulturnämnden utnämner följande personer:

NN till årets kulturpristagare,

NN till årets kreativa entreprenör inom kulturområdet,

NN till årets bubblare.

(Namn presenteras vid kulturnämndens sammanträde)

Sammanfattning

Region Kronobergs årliga utdelning av kulturutmärkelser syftar till att främja den kulturella infrastrukturen i länet. Arbetet med kulturutmärkelser utgår från Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. Förslag till kulturpristagare tas fram av en kulturprisgrupp.

Kulturutmärkelserna delas ut vid regionfullmäktiges sammanträde i november.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Kulturutmärkelser 2019
- Plan för kulturpriser och kulturstipendier i Kronobergs län

19 Kultur i vården – uppdrag till Berättarnätet Kronoberg (18RGK256)

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden anslår högst 300 000 kronor ur Region Kronobergs medel för kultur i vården i enlighet med beslutsunderlaget.

Sammanfattning

I samband med budget 2018 avsatte regionfullmäktige 1 000 000 kronor årligen till en satsning på kultur i vården 2018 - 2020. Förstudien Kulturens läkande kraft i Kronoberg (§3 KN 2018) har genomförts och ligger till grund för utvecklingsarbetets inriktning som handlar om att utforma en hållbar modell för att ta emot kultur i vården i Region Kronoberg och att kultur integreras som ett verktyg i vårdandet, samt att en hållbar plan för kultur i vården tas fram och antas gemensamt av kulturnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Två utvecklingsledare med placering inom avdelningen FoUU (Forskning, utveckling och utbildning) arbetar med uppdraget. En referensgrupp med personal från olika avdelningar inom Region Kronobergs sjukvårdsorganisation och avdelning för regional utveckling är formerad. Parallellt med internt förankringsarbetet pågår interna och externa pilotprojekt. Samverkan kring insatser inom området kultur i vården sker även med Region Kronobergs kulturorganisationer med regionala uppdrag.

Beslutsunderlaget innehåller förslag på uppdrag till Berättarnätet Kronoberg med fokus på pilotprojekt och insatser inom området narrativ medicin och dess koppling till personcentrerad vård.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Kultur i vården
- Kultur i vården - tjänsteskrivelse

REGION KRONOBERG

20 Medel till projekt Kulturcrew år 3 (17RK2095)

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden beviljar högst 150 000 kronor till projekt KulturCrew år tre. Medel anslås från regionala utvecklingsmedel för kultur.

Sammanfattning

Blekinge Läns Bildningsförbund ansöker om 308 000 kronor till rubricerat projekt för år tre.
KulturCrew Blekinge Kronoberg är ett treårigt projekt som vänder sig till barn och ungdomar 10-18 år inom ramen för skolan. Syftet med projektet är att ge barn och ungdomar mer kompetens, större ansvar och mer inflytande när det gäller kulturarrangemang och kulturaktiviteter för den egna målgruppen. Målet är att fler barn och unga ska ta del av kultur och att stärka ungas delaktighet i kulturlivet.

Erfarenheter från år två av projektet visar att det fortsatt är svårt att rekrytera elever i skolorna i Kronoberg, vilket gjort och att färre elever än planerat nåtts av satsningen. Responsen från deltagande skolor har dock varit mycket positiv. För att de elever som redan ingår i projektet fortsatt ska ha möjlighet att vara aktiva och för att fler unga ska få chansen att delta föreslås en fortsatt finansiering av projektets sista år med 150 000 kronor.

Beslutsunderlag

- Förslag till beslut Medel till projekt Kulturcrew år 3
- Medel till projekt Kulturcrew år 3

21 Återkoppling från externa uppdrag, möten och konferenser

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Mötesanteckningar och styrelseprotokoll finns (i förekommande fall) tillgängliga i Netpublicator.

- Återkoppling från ledamöter som har uppdrag i bolag eller regionala kulturorganisationer
- Presidieöverläggning Växjö kommun, 14 juni, Växjö
- Ägarsamråd Regionteatern Blekinge Kronoberg, 20 juni, Växjö
- Ägarsamråd Kulturparken Småland, 20 juni, Växjö
- Presidieöverläggning Ljungby och Älmhult, 25 juni, Växjö
- Presidieavstämning RUN och KN angående budget och VP 2020, 22 augusti, Växjö
- Möte med Lokal 16, 23 augusti, Ljungby
- Carl Filmpolitik, 26 augusti, Karlskrona
- Presidieöverläggning Växjö kommun inklusive KS och RS presidier, 13 september, Växjö
- Verksamhetssamtal med studieförbunden i länet, 18 september, Växjö
- Det fria ordets hus, 18 september, Växjö
- Regionsamverkan Sydsveriges utskott för kultur, 20 september, Halmstad
- Ljungbergmuseet, 23 september, Ljungby
- Kultur- och demokratiministerns årliga dialog med regionerna om kultursamverkan (inkl förmöte SKL), 24-25 september, Stockholm
- Konferens kulturella och kreativa näringar, 3 oktober, Hässleholm
- Musik i vården, 8 oktober. Älmhult
- Presidieöverläggning Växjö kommun, 9 oktober, Växjö
- SKL:s kulturkonferens, 16-17 oktober, Halmstad

22 Kurs och konferens 2019 (politik) (19RGK70)

Sammanfattning

Till kulturnämndens sammanträde är följande aktuella för ställningstagande:

- KLYS konstnärspolitiska konferens 2019, 13 november, Malmö
- Höstforum, 14 november, Växjö
- Workshop, revidering av regional kulturplan, 15 januari 13.00-16.00
- Folk och Kultur, 5–8 februari 2020, Eskilstuna

Beslutsunderlag

- Inbjudan - Höstforum 2019, 2019-11-14

REGION KRONOBERG

23 Anmälningar för kännedom

Förslag till beslut
Föreslås att kulturnämnden noterar anmälningarna till protokollet.

Sammanfattning
Nedanstående ärenden anmäles till kulturnämnden för kännedom. Handlingar redovisas i särskild mapp i Netpublicator.

- Styra alltjämt – Kartläggning av hur Sveriges regioner arbetar med jämställdhet i styrning av verksamhet som ingår i kultursamverkansmodellen, Kulturrådet

24 Redovisning av delegeringsbeslut

Förslag till beslut
Föreslås att kulturnämnden noterar delegationsbesluten till protokollet.

Delegationsbeslut

- 19RGK35-7 Kulturnämndens ordförandebeslut nr 7/2019.
- 19RGK35-6 Kulturnämndens ordförandes delegationsbeslut nr 6/2019
- 19RGK17-4 Regional utvecklingsdirektörs delegationsbeslut nr 4/2019
- 19RGK35-8 Kulturnämndens ordförandesbeslut nr 8/2019
- 19RGK17-5 Regional utvecklingsdirektörs delegationsbeslut nr 5/2019
- 19RGK17-6 Regional utvecklingsdirektörs delegationsbeslut nr 6/2019

25 Övriga ärenden

Månadssammandrag maj och september 2019

6

19RGK68

Missiv beslutsunderlag
Diarienr: 19RGK68
Handläggare: Lena Eriksson,
Datum: 2019-10-16

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Månadssammandrag maj och september 2019

Ordförandes förslag till beslut

Föreslås att Kulturnämnden godkänner Månadssammandrag maj och september 2019 samt överlämnar dem till regionstyrelsen för information.

Sammanfattning

Det ekonomiska resultatet t o m september 2019 uppgår till +895 tkr.
Verksamheten löper på enligt plan. Fokus har lagts på konstinventeringen hittills.

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Bilaga: Månadssammandrag maj 2019
Månadssammandrag september 2019

MÅNADS-SAMMANDRAG

KULTURNÄMND

SEPTEMBER 2019

REGION KRONOBERG

Resultat KN

Resultaträkning exkl proj (tkr)	Månad – SEPTEMBER(ack)			Rullande	Årsbudget	Prognos
	Utfall ack	Budget Ack	Differens	12 mån	2019	Budgetavv
Förvaltning	- 3 522	-4 141	619	-5 149	-5 572	0
Driftstöd,utv medel	-42 540	-42 816	276	-57 998	-57 088	0
Totalsumma	**-46 062**	**-46 957**	**895**	-63 147	**-62 661**	0

Kommentar: Verksamheten löper enl plan. Fokus har lagts på konstinventeringen. Verksamheten visar ett positivt resultat pga att kostnaderna ännu inte upparbetats.

Sjukfrånvaro KN (i procent av ordinarie arbetstid)

	SEPTEMBER 2019			SEPTEMBER 2018		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Kulturstaben totalt	0	0	0	0,3	0,3	0,0
Region Kronoberg	4,8	5,5	2,7	5,3	5,9	3,3

Kommentar: Det finns ingen sjukfrånvaro att rapportera under årets första nio månader.

MÅNADS-SAMMANDRAG

KULTURNÄMND

MAJ 2019

REGION KRONOBERG

Resultat KN

Resultaträkning exkl proj (tkr)	Månad – MAJ(ack) Utfall ack	Budget Ack	Differens	Rullande 12 mån	Årsbudget 2019	Prognos Budgetavv
Förvaltning	- 1 614	-2 390	776	-4 553	-5 571	0
Driftstöd,utv medel	-24 283	-23 787	-496	-58 417	-57 088	0
Totalsumma	**-25 896**	**-26 177**	**281**	-62 969	**-62 659**	0

Kommentar: Verksamheten löper enl plan. Fokus har lagts på konstinventeringen.

Sjukfrånvaro KN (i procent av ordinarie arbetstid)

	MAJ 2019			MAJ 2018		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Kulturstaben totalt	0	0	0	0,5	0,6	0,0
Region Kronoberg	5,4	6,2	3,0	5,9	6,6	3,8

Kommentar: Det finns ingen sjukfrånvaro att rapportera under årets fem första månader.

Delårsrapport Kulturnämnden per augusti 2019

7

19RGK53

Missiv beslutsunderlag
Diarienr: 19RGK53
Handläggare: Mattias Neuman
Datum: 2019-09-25

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Delårsrapport Kulturnämnden per augusti 2019

Ordförandes förslag till beslut

Föreslås att Kulturnämnden noterar information och delegationsbeslut angående Delårsrapport per augusti 2019 samt överlämnar den till regionstyrelsen för information.

Sammanfattning

Det ekonomiska resultatet t o m augusti 2019 uppgår till +539 tkr. Överskottet beror främst på att kostnader inte hunnit upparbetas hittills i år.
Resultatet prognostiseras till +/- 0.

Kulturnämndens ordförande har fattat beslut att godkänna Delårsrapport för kulturnämnden per augusti 2019 på delegation (19RGK53-8) då beslut inte kunde invänta kulturnämndens sammanträde.

Ida Eriksson
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Bilaga: Delårsrapport per augusti 2019

19RGK 53-4

Delårsrapport
Bes. Aug 2019

Kulturnämnd

REGION
KRONOBERG

Innehållsförteckning

Sammanfattning **4**
Invånare **5**
Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god 5
Skapa förutsättningar för ett kulturliv med bredd och spets 5
Övrig information 8
Medarbetare **10**
Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare 10
Regional utveckling har en hållbar arbetsmiljö 10
Övrig information 11
Verksamhetsutveckling **12**
Effektiva och kvalitativa processer i verksamheten 12
Övrig information 12
Ekonomi **13**
En hållbar ekonomi i balans 13
Resultatuppföljning 14
Resultatuppföljning Kulturnämnd *14*
Övrig information 14
Uppdrag **15**

Sammanfattning

Invånare

Arbete pågår i enlighet med handlingsplanerna. Mer och mer strategiskt utvecklingsarbete sker inom ramen för Regionsamverkan Sydsverige, både vad gäller politiskt påverkansarbete och konkreta samarbetsinsatser.

Tre projekt har beviljats stöd från kulturrådet under perioden: Kronoberg Blekinge utvecklar medborgarscenen, Kronoberg utvecklar en internationell arena för muntligt berättande och Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige.

Arbete pågår enligt plan med genomförande av Scensommar Kronoberg i samarbete med samtliga kommuner i länet. Kostnadsfria familjeföreställningar har genomförts på okonventionella platser runtom i länet.

Styrtalet om kultur i hela länet har överträffat målet 2018.

Medarbetare

Arbete pågår i enlighet med handlingsplanerna. Under medarbetarperspektiv är handlingsplanerna motsvarande för både kulturnämnden och regionala utvecklingsnämnden. Utifrån förvaltningens behov fortsätter arbetet med medarbetarskap genom att utveckla den hälsofrämjande arbetsplatsen med bra arbetsvillkor. Förvaltningen har särskilt fokus på tre åtgärdsområden; medarbetarskap, balans i styrkorten och medarbetaridén.

Det styrtalet som följs upp på delår, sjukfrånvaron, har minskat under perioden.

Verksamhetsutveckling

Arbete pågår enligt handlingsplanen. En struktur har skapats för inventering av Region Kronobergs konst. Det nya konstregistret Faciliate (tidigare Landlord) har implementerats i verksamheten under våren 2019. Nya rutiner på intranätet har även tagits fram med syfte att stärka arbetets struktur och hållbarhet.

Styrtalet kring inventerade verk visar att 4048 av ca 6500 verk har inventerats.

Ekonomi

Arbete sker i enlighet med handlingsplan. Dialog med statlig nivå gällande utveckling av samverkansmodellen har skett bland annat i samarbete med övriga regioner i Regionsamverkan Sydsverige. Dialogen baseras bland annat i Myndigheten för kulturanalys skrift "Kulturanalys 2019" som beskriver hur Kultursamverkansmodellen utifrån ett regionalt perspektiv snarare innebär förvaltning än friutrymme och utveckling.

Styrtalet kring statlig uppräkning i nivå med regional uppräkning har inte uppnåtts.

	Jan-Aug	
Belopp i mnkr	**2 019**	**2 018**
Intäkter	67 783,7	66 943,1
Kostnader	67 244,9	65 093,0
Resultat	**538,8**	**1 850,1**

Invånare

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Mätetal	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017	Mål 2019	Kommentar
Spridning av aktiviteter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden, Andel aktiviteter utanför Växjö kommun (%)	**55 %**	53 %	42 %	54 %	Indexet är baserat på spridning av aktiviteter hos verksamheter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden.

Skapa förutsättningar för ett kulturliv med bredd och spets

Region Kronobergs kulturpolitiska vision är att Kronoberg ska erbjuda ett kulturliv med bredd och spets. Med spets menas konstnärlig förnyelse och fortsatt utveckling av Kronobergs unika styrkeområden. Bredd innebär att garantera en stabil kulturell infrastruktur som är angelägen, tillgänglig och inkluderande. I Kronoberg ska det finnas goda möjligheter för invånaren och besökaren att ta del av, och själv utöva, kultur. Det ska också finnas utrymme för det professionella och det egna skapandet att mötas. Nya initiativ, det oväntade och okonventionella, ska värnas.

Mätetal	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017	Mål 2019	Kommentar
Kultur i hela länet, index baserat på spridning av aktiviteter hos verksamheter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden	**55**	53	42	54	Indexet är baserat på spridning av aktiviteter hos verksamheter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden.

Handlingsplaner	Uppföljning
Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige	Mer och mer strategiskt utvecklingsarbete sker inom ramen för Regionsamverkan Sydsverige, både vad gäller politiskt påverkansarbete och konkreta samarbetsinsatser inom specifika konstområden såsom dans, bild och form och film. Under perioden har kulturrådet medfinansierat ett projekt kring utveckling av dans och bild och form i Sydsverige med 1,8 miljoner kr. Projektet är treårigt och beslutet gäller år 1. Sista träffen för den gemensamma sydsvenska utbildningen kring kulturella och kreativa näringar har genomförts. En slutkonferens sker den 3 oktober. Regionsamverkan Sydsveriges kulturutskott har haft internat på Tjärö. Förvaltningen har fått i uppdrag av kulturutskottet att arbeta fram överenskommelser med myndigheter på kulturområdet, i första hand med Konstnärsnämnden och Svenska Filminstitutet. Kommunikationsplan för kulturpolitiskt påverkansarbete är i framtagande.

Handlingsplaner	Uppföljning
	Arbetet med uppdraget från Regionsamverkan Sydsveriges styrelse att stärka filmen i Sydsverige i samarbete med regionala utvecklingsutskottet har påbörjats. En grupp för filmkulturell utveckling har satts samman och utredningsuppdrag kring filmproduktion håller på att tas fram. Kultursamverkansmodellen genomlyses på nationell nivå och sydsverige arbetar tillsammans för att säkerställa att stora politiska förändringar har politisk förankring på departementsnivå. Regionsamverkan Sydsverige anordnade tre seminarier och ett mingel under Folk och kultur. Seminarierna behandlade sydsvensk danssamverkan, bibliotekens roll för demokratin samt konstkritik. Minglet fokuserade på hur Sydsverige arbetar tillsammans för hållbar utveckling i Sydsverige till förmån för hela landet. Minglet lockade runt 110 personer.
Kultur i hela Kronoberg	Projektet Kronoberg Blekinge utvecklar Medborgarscenen pågår enligt plan. Projektet syftar till att skapa hållbara arbetsmetoder för ökad tillgänglighet och breddad delaktighet i kulturlivet, hållbar deltagarkultur och interdisciplinär dokumentär scenkonst. Konceptet medborgarscen, där invånare och lokalsamhälle involveras i den professionella skapandeprocessen, lanseras i och med projektet i Sverige. Strategisk samverkan med Linnéuniversitetet sker inom ramen för flera utvecklingsinsatser, bl.a. medborgarscenen. Samtal kring kulturområdets förutsättningar och behov vad gäller kollektivtrafik har lyfts i samtal med ansvariga tjänstepersoner vid revidering av det regionala trafikförsörjningsprogrammet. Arbete pågår enligt plan med genomförande av Scensommar Kronoberg i samarbete med samtliga kommuner i länet. Kostnadsfria familjeföreställningar har genomförts på okonventionella platser runtom i länet. Kommunalt forum kultur har mötts under perioden och påbörjat samtal kring hur regionen och länets kommuner tillsammans kan arbeta mer effektivt för att skapa förutsättningar för hela länets invånare att ta del av och utöva kultur. Ett möte har skett mellan det kommunala kulturchefsnätverket och länets regionala kulturorganisationer med fokus på att skapa bättre samarbeten för att säkerställa att invånare i hela länet får tillgång till kultur. Arbete med framtagande av ny finansieringsmodell för kultur har pausats till förmån för annat. Internt arbete har skett gällande utveckling av kultur i vården i Region Kronoberg. Nyckelpersoner har identifierats som bildar en referensgrupp för det fortsatta arbetet. Även identifiering av avdelningar som kan vara aktuella för insatser. Parallellt med detta sker pilotprojekt kring exempelvis dans mot psykisk ohälsa, dans för personer med parkinsson samt musik i vården.

Handlingsplaner	Uppföljning
En internationell arena för muntligt berättande	Vid Unescos kommittémöte på Mauritius den 29 november 2018 fattades beslut om att uppta Sagobygden på Unescos "The Register of Good Safeguarding Practice". Sagobygden blev därmed Sveriges första och världens tjugonde goda exempel i registret. Verksamhetschef för Berättarnätet Kronoberg blev i samband med kommittémötet invald i ICHNGO Forum (Styrelsen för ackrediterade NGOs inom konventionen om tryggandet av det immateriella kulturarvet) att representera Västeuropa och Nordamerika. Det är första gången en representant från norden har en styrelseplats. Projektet Kronoberg utvecklar en internationell arena har fått medfinansiering för år 2 av 3 från kulturrådet och sagobygdens kommuner. År 2 innebär bland annat att genomföra en internationell konferens kring muntligt berättande i Sagobygden för att etablera Berättarnätet Kronoberg som en internationell aktör med spjutspetskompetens vad gäller tryggandet av det immateriella kulturarvet med fokus på muntligt berättande. Projektet innebär även ett fördjupat samarbete med akademin kring den konstnärliga förnyelsen på området samt bygga interregionala samarbeten inom Sydsverige. Internationella utbyten har skett under året med bland annat Förenade arabemiraten, Lettland, Belgien och Finland. Intresse finns även från exempelvis Ghana, Colombia och Turkiet, Internationella kulturskapare har bjudits in från bland annat Storbritannien, Grönland, Kenya och USA. Regeringskansliet uppmärksammade Kronobergs arbete med muntligt berättande på ett seminarium kring immateriellt kulturarv i Stockholm den 4 april. Samverkan med högskolor och universtitet sker inom ramen för projektet Kronoberg utvecklar en internationell arena för muntligt berättande. Utöver detta görs en förstudie kring ett eventuellt internationellt institut kring muntligt berättande som bekostas av bland annat Regionala utvecklingsnämnden. I samband med berättarfestivalen har kompetensutveckling för professionella kulturskapare erbjudits.
Det fria ordet i Kronoberg	Inom det fria ordet har samarbete påbörjats inom Regionsamverkan Sydsverige för talangutveckling inom litteratur. Planeringsarbete har skett inför Läsfest 2019 - ett samarbete mellan biblioteken i länet, studieförbunden, Det fria ordets hus och Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg. Samarbete med Författarcentrum Syd för genomförande av Sommarmöte för författare, som ägde rum 9-11 augusti på Det fria ordets hus i Växjö, med deltagare från bland annat Kronoberg samt ett öppet program för allmänheten. En fortbildningsdag för litteraturskapare i Blekinge och Kronoberg är också i planering. Den kommer att äga rum den 19 september i Växjö. Med anledning av förändrade förutsättningar i Växjö

Handlingsplaner	Uppföljning
	kommun har arbete med att aktualisera överenskommelsen för Det fria ordets hus pausats.
En starkare infrastruktur för bild och form	Framtagande av publikation kring lärdomar från Här och där – konstnärer i hemvist, ett residens i Alvesta och Älmhults kommuner under 2018. Residensprojektet syftade till att skapa ökad tillgänglighet och närhet till samtida konst och konsthantverk för länets invånare, såväl som att förbättra arbetssituationen för yrkesverksamma konstnärer i Kronoberg. Projektet handlade även om att utveckla en arbetsmodell som underlättar för lokala arrangörer att tillhandahålla konstupplevelser för kommuninvånarna. Ytterligare ett pilotprojekt kring residens har initierats under perioden. Konstnärsresidens i Stationssamhällen genomförs i samverkan med Regionala utvecklingsnämndens satsning på länets stationssamhällen. Residenset är också kopplat till uppdraget om Gestaltad Livsmiljö och offentlig konst. Dialog förs med lokala parter, föreningar, institutioner och Linnéuniversitetet för samverkan kring residensprogram och produktionsplattformer. Samarbete inom bild och form inom ramen för Regionsamverkan Sydsverige sker med tre prioriteringar: växelverkan mellan stad och landsbygd, kunskapsuppbyggnad och kunskapsutbyte samt internationella nätverk. Samverkan fokuseras just nu på konstnärsresidens och konstkritik. Regionsamverkan Sydsveriges bild och formgrupp kommer att bjuda in till nätverk och samverkanutveckling för Sydsvenska residensverksamheter i Stockholm under september i samband med Konstnärsnämndens program för residensutveckling. En utbildning kring användning av Medverkans- och utställningsavtalet anordnades i samarbete med Konstnärernas Riksorganisation, Konstnärscentrum Syd och Smålands Konstnärsförbund. Utbildningen syftade till att skapa likvärdiga möjligheter för verksamheter med regionala anslag som har utställningsverksamhet att bruka MU-avtalet och främja kunskap om avtalet bland konstnärer, utställningsarrangörer och kommunerna i Kronoberg. Samverkan med statens konstråd kring arbete med offentlig konst regionalt och kommunalt. Inom programmet SPÄNST arrangerades ett lärandeforum under våren *Konsten i byggprocessen* och planering sker inför ett lärandeforum för kommunerna i höst kring frågan *Vad är konst och gestaltad livsmiljö?* Samarbete har påbörjats kring offentlig konst i vårdmiljö i samband med uppdraget Kultur i vården.

Övrig information

Kulturnämnden har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram ett förslag på grundvillkor till verksamheter med regionala driftsanslag. Idag beskrivs de villkor som gäller för regionala och

statliga driftsanslag till kulturverksamheter i olika dokument såsom överenskommelser, utbetalningsbesked, villkorsbeslut från Kulturrådet och den regionala kulturplanen. För att förtydliga relationen mellan Region Kronoberg och verksamheter med regionala driftsanslag tas därför ett förslag till grundvillkor fram som bland annat beskriver årscykel för styrning och uppföljning, regler för återbetalning och återkrav samt hantering av hållbarhetsperspektiv.

En ny struktur för bolagsstyrning har tagits fram likväl som förslag på nya styrdokument till Kulturparken Småland.

Under perioden har även samtliga organisationer med regionala driftsanslags verksamhet för 2018 följts upp. Uppföljningen visar bland annat att det sydsvenska samarbetet har ökat hos många verksamheter. Digitalisering och demokratifrågor står högt på agendan och kulturskolan har blivit en viktigare arena för kulturorganisationer. Det finns även ett ökat antal nya initiativ, bland annat inom musik och bild och form, som fångas upp av organisationer med regionala driftsanslag. Uppföljningen visar även att fler och fler barn och unga i länet tar del av kultur hos organisationer med regionala driftsanslag.

Medarbetare

Region Kronobergs målbild inom perspektivet är att vara en attraktiv arbetsgivare med medarbetare som trivs och utvecklas. Målbilden för regional utveckling är att nå detta genom ett strategiskt arbete och bred samverkan på förvaltningen som leder till en förbättrad och långsiktigt hållbar arbetsmiljö.

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare

Mätetal	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017	Mål 2019	Kommentar
Sjukfrånvaron	**0 %**	0,3 %	0,8 %	1 %	

Regional utveckling har en hållbar arbetsmiljö

Mätetal	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017	Mål 2019	Kommentar
Hållbart medarbetarengagemang		78		77	Mäts på helår. En ny undersökning görs i november.
Personalomsättning	**4**	4		4	Utfallet för perioden är i enlighet med plan.
Nyttjande av friskvårdsbidrag				50	Uppföljning görs på helår.

Handlingsplaner	Uppföljning
Utveckla och förbättra en långsiktigt hållbar arbetsmiljö	Det systematiska arbetsmiljöarbetet står fortsatt i fokus för att nå en god och hållbar arbetsmiljö. Både i förvaltningens gemensamma och avdelningsvisa APT lyfts utvecklingsåtgärder som kan åtgärdas både på kort och lång sikt. En aktuell fråga under perioden har varit beläggningen av arbetsplatser på plan 0. Vi har just nu många projektmedarbetare och praktikanter utöver ordinarie personal. Detta tillsammans med att andra medarbetare i Regionhuset söker sig till plan 0 ökar trycket på vårt aktivitetsbaserade kontor. Åtgärder har vidtagits för att säkerställa att regelefterlevnaden är god och att respekten för varandra står i fokus. Fysiska förändringar är planerade där ombyggnationer främst syftar till att avskilja ytor och minska ljudnivån. Genom att fortsätta arbetet med att utveckla våra interna beredningsprocesser stärker vi förutsättningarna för god planering och en effektiv tidsanvändning för både chefer och medarbetare, vilket i sig skapar förutsägbarhet i arbetet och minskar stress. Under perioden har vi arbetat fram ett direktiv som ska utgöra stöd för medarbetare vid

Handlingsplaner	Uppföljning
	planering av processer, utredningar och uppdrag. Direktivet utgör underlag för beslut om insatser, ambitionsnivå och resurssättning. Verktyget används för att säkerställa att medarbete har rätt förutsättningar och resurser i relation till sina uppdrag. Under perioden har sommarsemestern infallit. Förvaltningen har haft stark prioritet på att säkerställa att alla medarbetare haft möjlighet att ta ut en sammanhållen semesterperiod under sommarmånaderna. Beredskapen under sommaren avseende chefsnärvaro och administrativt stöd har varit god tack vare god planering.

Övrig information

Verksamhetsutveckling

Effektiva och kvalitativa processer i verksamheten

Region Kronobergs kulturstab arbetar kontinuerligt med verksamhetsutveckling för att nå målet effektiva och kvalitativa processer i verksamheten. Utvecklingen sker i huvudsak genom samarbete med andra såsom kommuner och grannregioner samt genom att optimera befintliga strukturer. Utveckling sker även förvaltningsövergripande inom Regional utveckling.

Mätetal	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017	Mål 2019	Kommentar
Antal inventerade konstverk	**4 048**	0	0	6 500	

Handlingsplaner	Uppföljning
Konsthandläggning	En struktur har skapats för inventering av Region Kronobergs konst. Efter tillsatt resurs i juni har 4048 av 6500 verk identifierats. Utöver siffran tillkommer 902 bilder som registrerats men ännu ej identifierats med rätt registreringsnummer. Bilderna kan motsvara två verk i samma bild och/eller kompletterande bilder med endast konstnärlig titel. Identifiering sker av intern konsthandläggare. Genom planritningar kan utläsas att cirka 2/3 av regionens verksamhet har inventerats. Inventering har gjorts på större delar av centrallasarettet, regionens vårdcentraler och Sigfridsområdet. Även Ljungby lasarett och tandvårdscentralerna har påbörjats men där behöver ytterligare resurser läggas. Det nya konstregistret Faciliate (tidigare Landlord) har implementerats i verksamheten under våren 2019. Efter genomförd inventering sammanställs varje enskilt verk i Excel med vederbörande information för att sedan exporteras in i Faciliate. Processen har startat upp innan sommaren och löper på allt efter inventeringen kommer in. Nya rutiner på intranätet har tagits fram under året med syfte att stärka arbetets struktur och hållbarhet. Två rutiner finns tillgängliga, ett kring ny konst och ett kring återföring av konst. Rutinen kring ny konst är pausad på grund av inköpsstoppet.

Övrig information

Under perioden har konstinköpen 2018 följts upp. Uppföljningen visar en jämlik fördelning av konstinköp gällande konst av män och kvinnor. Huvuddelen av inköp görs utanför Kronobergs län, ca 40 % i angränsande län och 56 % i övriga Sverige. Majoriteten av inköpen består av grafik som främst köps in från övriga Sverige. Uppföljning av varifrån konstnärerna kommer görs inte. Konstinköp av kronobergs konstnärer kan därmed göras i samtliga geografier.

Ekonomi

En hållbar ekonomi i balans

Region Kronoberg ingår i den statliga kultursamverkansmodellen. Region Kronobergs ambition är att under kulturplaneperioden, utöver ordinarie löne- och prisuppräkning, verka för en utökad fördelning av statsbidrag vad gäller två utvecklingsområden; muntligt berättande samt bild och form. 2018 utökade staten sin medfinansiering till bild- och formområdet.

Mätetal	Utfall 2019	Utfall 2018	Utfall 2017	Mål 2019	Kommentar
Uppräkning av statliga medel i nivå med regional uppräkning	**1,1 %**	1,55 %	1,56 %	2,4 %	Besked om den statliga uppräkningen kommer årligen under februari. 2019 är den statliga uppräkningen lägre än den regionala.

Handlingsplaner	Uppföljning
Dialog med statlig nivå avseende utveckling av kultursamverkansmodellen	Kultursamverkansmodellen är en modell för flernivåstyre och en nationell kulturpolitisk reform som infördes 2011 för att skapa ökat utrymme för regionala prioriteringar och variationer. Kronobergs län ingår sedan 2012. Kultursamverkansmodellen innebär ett regionalt mandat att fördela statsbidrag samt en skyldighet att ta fram, genomföra och följa upp en flerårig regional kulturplan. Det är idag stora skillnader mellan fördelning per capita då fördelningen av statliga medel till regional kultur i stort sett utgår från hur fördelningen såg ut före kultursamverkansmodellen. Kulturrådet har påbörjat en översyn av fördelningen med en intention att ha någon form av princip för fördelningen. Besked om ny princip kommer 2020 med implementering 2021. Kulturstaben deltar i diskussioner kring framtagande av principer och politiskt arbete sker inom ramen för Regionsamverkan Sydsverige. Dialog med statlig nivå gällande utveckling av samverkansmodellen har skett på bland annat samverkanskonferensen. Där mötte kulturstaben ansvariga kulturmyndigheter tillsammans med kollegor inom Regionsamverkan Sydsverige för samtal kring utveckling av kulturområdet och aktuella utmaningar för regionerna. Bland annat med anledning av Myndigheten för kulturanalys skrift "Kulturanalys 2019" som beskriver hur Kultursamverkansmodellen utifrån ett regionalt perspektiv snarare innebär förvaltning än friutrymme och utveckling. Deltagande på SKLs kulturchefsnätverk med samtal kring bland annat översynen av fördelning av statliga medel till regional kultur. Även deltagande på kulturrådets runda bordssamtal kring nationella minoriteter och ökade tillgänglighetskrav för verksamheter med statliga bidrag. Medel till interregionalt samarbete fördelades genom projektmedel istället för utökad basfinansiering.

Handlingsplaner	Uppföljning
	Medel har fördelats till insatser inom professionell dans och bild och form. Dialog med staten sker i övrigt kontinuerligt och ekonomiska rutiner hanteras enligt plan.

Resultatuppföljning

Resultatuppföljning Kulturnämnd

	Månad – JAN-AUG			Rullande	Årsbudget	Prognos
Resultaträkning exkl proj(tkr)	**Utfall ack**	**Budget Ack**	**Differens**	**12 mån**	**2 019**	**Budgetavv**
Administrativt stöd	3 105	3 665	559	5 004	5 572	0
Verksamhetsstöd	38 079	38 059	-21	58 168	57 088	0
Totalsumma	**41 185**	**41 723**	**539**	**63 172**	**62 661**	**0**

Det positiva resultatet beror på att kostnader ännu inte har upparbetats enligt budget. Bedömningen är att det kommer att ske före årets utgång.

Övrig information

Uppdrag

Perspektiv	Uppdrag	Prognos helår	Uppföljning
Verksamhetsutveckling	Ge Kulturnämnden ett särskilt uppdrag att genom samverkan med arrangörer sprida kulturen i hela länet.		Hanteras inom Kultur i hela Kronoberg genom samarbetet Scensommar Kronoberg.

Uppföljning av internkontrollplan för kulturnämnden 2019

8

18RGK1221

Förslag till beslut
Diarienr: 18RGK1221
Handläggare: Mattias Neuman,
Datum: 2019-10-10

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Uppföljning av internkontrollplan för kulturnämnden 2019

Ordförandes förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden godkänner uppföljning av internkontrollplan för Kulturnämnden 2019.

Sammanfattning

Regionstyrelsen ska årligen utfärda regiongemensam internkontrollplan med anvisningar till nämnderna. Nämnderna ska efter regionstyrelsens anvisningar upprätta egna internkontrollplaner, samt ansvara för uppföljningen av desamma, senast i december 2019.

Internkontrollplanen för Kulturnämnden 2019 har följts upp med beslutade kontrollmoment, som i detta kontrollmoment var stickprov, utan upptäckta avvikelser.

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Uppföljning av internkontrollplan för kulturnämnden 2019

Internkontrollplan Kulturnämnden 2019

Process/System/ Rutin/Aktivitet	**Kontrollmoment** **(Utifrån risk/svarar på risk)**	**Riskbedömning**	**Kontrollmetod** **(omfattning och frekvens)**	**Kontrollansvarig**	**Resultat uppföljning** **(Är kontroll-momentet uppfyllt, Ja/Nej)**	**Avvikelse** **(Fylls i vid Nej i Resultat uppföljning)**
Invånare						
Medarbetare						
Verksamhetsutveckling						
Risk för att Region Kronobergs konstinköp ej hanteras i enlighet med Region Kronobergs styrdokument.	Implementering av nytt konsthanteringssystem. Utveckling av rutiner enl handlingsplan i VP.	12	Stickprov två gånger/år	Regional utvecklingsdirektör	Ja. Stickprovskontroll är genomförd både på upphandlade konstinköp och direktinköp. Kontrollen visar att inköpen genomförts i enlighet med Region Kronobergs styrdokument. Stickproven genomfördes på inköp under årets	

					första fyra månader. I maj månad infördes inköpsstopp på konst. Därmed har inga stickprovskontroller på konstinköp genomförts efter detta beslut.	
Ekonomi						

Sammanträdesplan för kulturnämnden 2020

9

19RGK204

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Sammanträdesplan för kulturnämnden 2020

Ordförandes förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Regionfullmäktige har fastställt sammanträdesplan för Region Kronobergs politiska organisation (RF § 107/2019).

Kulturnämnden sammanträder på följande datum:
28 februari, 24 april, 12 juni, 1 oktober, 11 december.

Kulturnämndens presidium har fastställt följande datum för presidiemöten inför ovanstående sammanträden:
19 februari, 15 april, 3 juni, 23 september, 26 november

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: RF § 107/2019 Sammanträdesplan 2020
Antagen sammanträdesplan Region Kronoberg 2020

REGION KRONOBERG

2019-05-28

Region Kronoberg årsplan och sammanträdesdagar 2020

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUNI	JULI	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
Regionfullmäktige (RF)		26		8		16-17			2	28	25	
Regionstyrelsen (RS)	21	11	24	21	19	2		18	22	13	10	15
Regionstyrelsens AU (RSAU)	7	4	10	14	5, 26			11	15	6	3	1
Regionstyrelsens PU (RSPU)		5		15	27			12		7		2
Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN)	28	27		1, 29	20	18		26		1	17	
Hälso- och sjukvårdsnämndens AU	22	20	24	21	13	9		19	24		11	
Regional utvecklingsnämnd (RUN)		6	5	30	28	11				7	19	17
Trafiknämnden (TN)		5	4	29		3				2	20	16
Kulturnämnden (KN)		28		24		12				1		11
Patientnämnden (PAN)		13	26		7				17		12	
Folkhälsoberedningen (FHB)		14	27		15				4		13	4
Organisationsutskottet (OU)												
Regiondagar												
Kommunalt forum RS/KS												

§ 107 Sammanträdesplan 2020 (19RGK204)

Beslut
Regionfullmäktige fastställer sammanträdesplan 2020 för Region Kronobergs politiska organisation.

Sammanfattning
Enligt ”Arbetsordningar och reglemente för den politiska organisationen i Region Kronoberg” ska regionfullmäktige fastställa årsplan och sammanträdesdagar för regionfullmäktige, regionstyrelsen, nämnder, utskott och beredningar i Region Kronoberg.

Förslag till beslut
Regionstyrelsen har lämnat följande förslag till beslut till regionfullmäktige:

Regionfullmäktige fastställer sammanträdesplan 2020 för Region Kronobergs politiska organisation.

Expedieras till
Region Kronobergs styrelser och nämnder
Bolag, föreningar och stiftelser där Region Kronoberg finns representerad

Beslutsunderlag
- Förslag till beslut - Sammanträdesplan 2020
- Sammanträdesdagar Region Kronoberg 2020 rev RS
- §164 RSAU Sammanträdesplan 2020
- §139 RS Sammanträdesplan 2020

Paragrafen är justerad

Konstinventering

10

19RGK1113

Förslag till beslut
Diarienr: 19RGK1113
Handläggare: Sofia Ekström, Regional utveckling
Datum: 2019-09-27

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Konstinventering

Ordförandes förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Kulturnämnden följer upp hur arbetet med inventering av regionens konst fortskrider. I samband med ärendet presenteras kulturnämndens uppdrag och ansvar vad gäller konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg.

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg
Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg
Uppdatering av inventering september 2019

Plan
Process: 6.0 RGK Leda, styra och organisera
Område: Administrativt stöd
Giltig fr.o.m: 2019-05-07
Giltig t.o.m: 2021-05-07
Faktaägare: Sofie Karp, konsthandläggare
Fastställd av: Martin Myrskog, regiondirektör
Revisions nr: 2
Identifierare: 70892

REGION KRONOBERG

Konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg

Gäller för: Kulturnämnd

Fastställd av Kulturnämnden § 80/2016 och reviderad av Kulturnämnden § 23/2019.

Bakgrund och definitioner

Region Kronoberg äger i dag ca 6 500 konstverk i form av lös och fast konstnärlig gestaltning. Konstnärlig gestaltning omfattar förutom traditionella konstuttryck exempelvis rörlig bild, ljus- och ljudkonst, tillfälliga verk eller idébaserade verk där idén bakom konstverket är viktigare än själva konstverket.

Region Kronobergs konstnärliga gestaltning är en del av genomförandet av *Gröna Kronoberg 2025* samt dess understrategi *Regional kulturplan för Kronobergs län*.

Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg styr inköpen utifrån politiska målsättningar och tydliggör ansvarsfördelning i arbetet och beslutas av Region Kronobergs kulturnämnd.

Fast konst

En del av den konstnärliga gestaltningen är platsspecifik *fast konst*. Fast konst är tillverkad på beställning, integrerad i byggnadens arkitektur eller på en specifik plats och kan innebära byggnadsteknisk påverkan. Fast konst placeras i och i anslutning till Region Kronobergs egna fastigheter. Det är av vikt att identifiera byggprojekt med god framförhållning för att möjliggöra att inkludera konstnärer tidigt i processen. Detta för att ge konstnären utrymme att tillsammans med övriga professioner och kulturnämndens presidium skapa en helhet i den aktuella miljön.

Lös konst

Den konst som går att flytta och inte är bunden till en specifik plats, byggnad eller lokal kallas *lös konst*. Lös konst kan köpas in via museer, konsthallar och gallerier.

Mål med Region Kronobergs konstnärliga gestaltning

Den konstnärliga gestaltningen utgör en naturlig del av planeringen av Region Kronobergs miljöer. Konst, arkitektur, färgsättning, belysning och inredning samverkar för att skapa en god miljö som utgår från patienter, besökare och personals behov.

Målsättningen med den konstnärliga gestaltningen i Region Kronoberg är att bidra till estetiska upplevelser som stimulerar visuellt och intellektuellt. Arbetet med den konstnärliga gestaltningen ska stärka förutsättningarna för professionella kulturskapare och möjliggöra för konstnärer att representeras i offentliga miljöer genom inköp och uppdrag.

Den konstnärliga gestaltningen i Region Kronoberg ska vara av hög konstnärlig kvalitet, skapad av nu verksamma, professionella konstnärer och inköpen ska eftersträva en spridning av tekniker, material och uttryckssätt. Regional anknytning, jämställdhet och mångfald ska beaktas för att skapa en god balans. Ett övergripande krav på den konstnärliga gestaltningen är att verket enligt professionell bedömning är väl utfört, både tekniskt och innehållsmässigt. Gestaltningen ska placeras i Region Kronobergs verksamheter och upphandlas och köpas in i enlighet med *Lagen om offentlig upphandling, LOU* och *Upphandlingsreglemente för Region Kronoberg*.

Region Kronoberg har ansvar att tillgängliggöra och synliggöra konsten för patienter, besökare och personal. Konstverk och konstnärer ska således presenteras genom god skyltning.

Vid val av konstnärlig gestaltning för ansvarig konsthanterare samråd med representant från berörd personal samt vid behov med exempelvis konstkonsult, arkitekt, teknisk sakkunnig och eventuell patientförening.

Anslag till konstnärlig gestaltning

Det finns två anslag för konstnärlig gestaltning som kan användas för fast och lös konst inom Region Kronoberg:

- Fast årligt anslag i förvaltningsbudget. Anslaget ska komplettera konstsamlingen med nya verk till befintliga verksamheter
- Rörligt anslag ur investeringsbudget i enlighet med *Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg*

Ur *Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg* 2018-12-29:

> *I samband med byggnadsinvesteringar som överstiger 20 miljoner kronor i lokaler för verksamhet eller personal avsätts 1 % till konstnärlig gestaltning. I tekniska installations- och försörjningsprojekt avsätts ej dessa medel. I samband med nya förhyrda lokaler tillämpas avsättning på motsvarande sätt om uppskattad investeringsvolym överstiger 20 miljoner och om fastighetsägaren ej gör egen avsättning för konstnärlig gestaltning. Budgetmedel ska framgå i samband med investeringsbeslut. För projekt under 20 miljoner gäller inte enprocentsregeln. Inköp av konst till dessa projekt kan ske inom den årliga konstbudgeten för konstnärlig gestaltning.*

Ansvar och uppföljning

Regionfullmäktige är ansvarig för Region Kronobergs investeringar i om-, till- och nybyggnation. Vid beslut om sådan investering över nivån i *Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg* beslutar regionfullmäktige även om budget för konstnärlig gestaltning. Kulturnämnden ansvarar sedan för Region Kronobergs konstinköp i enlighet med *Arbetsordningar och reglementen för den politiska organisationen i Region Kronoberg*.

Den regionala politiska nivån arbetar enligt principen om armlängds avstånd i enlighet med Regional kulturplan för Kronobergs län. Principen bygger på

konstens möjligheter att uttrycka sig fritt, vilket är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Mer konkret så innebär principen om armlängds avstånd att den politiska nivån beslutar om mål och principer samt lägger fast ekonomiska ramar, men överlåter konstnärliga och andra kvalitativa bedömningar till sakkunniga, i form av ämnesexperter och konstnärliga ledare.

Vad gäller konstinköp innebär principen att kulturnämnden beslutar om *Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg* som beskriver ramar för hur inköpen kan göras och överlåter konstnärliga bedömningar till konsthanterare och eventuell konstkonsult. *Upphandlingsreglemente* och *Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg* beskriver arbetssätt för hantering av inköp, förvaltning och gallring av den konstnärliga gestaltningen.

Vid upphandling av konstnärlig gestaltning tar kulturnämnden beslut om ett övergripande konstprogram. Kulturnämndens presidium är sedan adjungerade vid beredning inför beslut gällande konstnärlig gestaltning.

Uppföljning av inköp av konstnärlig gestaltning görs på förvaltningsnivå under året för att möjliggöra komplettering av lös konst i förhållande till tekniker, material, uttryckssätt, regional anknytning, jämställdhet och mångfald. Uppföljning görs på politisk nivå i enlighet med kulturnämndens årscykel.

REGION KRONOBERG

Hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg

Inköp och hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg regleras av *Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg*, *Upphandlingsreglemente för Region Kronoberg* samt *Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg*.

Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg styr inköpen utifrån politiska målsättningar och tydliggör ansvarsfördelning i arbetet och beslutas av Region Kronobergs kulturnämnd. *Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg* beskriver arbetssätt för hantering av den konstnärliga gestaltningen och beslutas av Region Kronobergs regiondirektör.

1.1 Inköp av konstnärlig gestaltning

1.1.1 Anslag för byggrelaterad konstnärlig gestaltning

I samband med byggnadsinvesteringar som översiger 20 miljoner kronor i lokaler för verksamhet eller personal avsätts 1 % till konstnärlig gestaltning. I tekniska installations- och försörjningsprojekt avsätts ej dessa medel. I samband med nya förhyrda lokaler tillämpas avsättning på motsvarande sätt om uppskattad investeringsvolym överstiger 20 miljoner och om fastighetsägaren ej gör egen avsättning för konstnärlig gestaltning. Budgetmedel ska framgå i samband med investeringsbeslut. För projekt under 20 miljoner gäller inte enprocentsregeln. Inköp av konst till dessa projekt kan ske inom den årliga konstbudgeten för konstnärlig gestaltning.

1.1.2 Inköp av lös konst

Hur lös konst köps in beskrivs i *Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg*. Vid val av konstnärlig gestaltning för ansvarig konsthandläggare samråd med representant från berörd personal samt vid behov med exempelvis konstkonsult, arkitekt eller teknisk sakkunnig.

1.1.3 Inköp av fast konst

För inköp och upphandling av fast konst skapas en expertgrupp med olika kompetenser kopplade till aktuellt projekt kring konstnärlig gestaltning. Gruppen ska komponeras så att den innehar relevant kunskap om arkitektur, konstnärlig gestaltning, de politiska målsättningarna i *Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg*, Region Kronobergs konstsamling samt aktuell målgrupp (i form av representanter från verksamheten). Minst två personer i expertgruppen ska inneha konstkompetens i form av konstnärlig utbildning.

Vid upphandling ställs krav på tydlighet och specifikation, både för uppdragsgivaren och för konstnären. Uppdragsgivaren ska specificera avsikten med den konstnärliga gestaltningen, dess placering, tekniska förutsättningar och andra utgångspunkter. Bedömningsgrunder ska också anges.
Upphandlingsförfarandet förutsätter att de som avgör och hanterar inköpen är utbildade och professionella inom området. Detta innebär att representanterna i

expertgruppen har olika roller i upphandlingen. Estetiska bedömningar görs av personer med konstkompetens medan bedömningar om exempelvis personals behov uttrycks av deras representanter. Region Kronobergs upphandlingsenhet ansvarar för upphandling av fast konst och slutgiltigt beslut fattas i enlighet med delegationsordning.

I princip används följande metoder vid inköp:

- Upphandling med offentlig annonsering
- Direktupphandling med undantag av konstnärliga skäl
- Direktupphandling på grund av att kontraktets värde är lågt
- Projekttävling

Vid upphandling med offentlig annonsering sker annonseringen på Visma TendSign. Vid offentliggörandet uppmärksammas relevanta aktörer såsom intresseorganisationer, relevanta tidskrifter samt aktörer med regionala uppdrag på bild- och formområdet.

1.1.4 Upphandling av konstkonsult

Vid behov kan konstkonsult upphandlas. En konstkonsult ansvarar för att ta fram underlag för, planera och driva den konstnärliga gestaltningen till aktuellt projekt i Region Kronobergs lokaler. Upphandlad konstkonsults verksamhet styrs både av *Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg* och *Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg* och ska ske i nära samverkan med konsthandläggare, arkitekt och övriga professioner.

1.2 Förvaltning, underhåll och förvaring

1.2.1 Registrering, magasinering och vård

Den konstnärliga gestaltningen ska vid inköp registreras i en databas och fotograferas digitalt. Information som ska registreras är identifikationsnummer, konstnär, verksnamn, teknik, inköpsdatum, inköpsplats, placering inom Region Kronoberg och eventuella skötselanvisningar.

Magasinering av Region Kronobergs konstnärliga gestaltning syftar till att tillsvidare förvara den konstnärliga gestaltning som konsthandläggare får ta ner och hänga om. Äldre konst återbördas kontinuerligt till konstförrådet för bedömning, potentiell renovering och magasinering inför eventuell ny placering. Nyinköpt konst magasineras tills utplacering sker. Konstverken ska förvaras säkert från brand och stöld samt ha rätt klimat- och ljusförhållanden.

Konsten ska inventeras årligen av kontaktpersoner i verksamheten och avvikelser ska följas upp av konsthandläggare. Vid större förändringar i Region Kronobergs verksamheter ska konsthandläggare informeras för att kunna göra inventeringar på plats. Riktade inventeringar kan också förekomma för att dokumentera renoveringsbehov eller liknande.

1.2.2 Stöld och skador

Konsten ingår i regionens regionförsäkring som omfattar egendoms- och ansvarsförsäkring.

Vid en skada eller stöld ska konsthandläggare underrättas och tillfrågas om eventuell åtgärd. Alla stölder polisanmäls.

1.2.3 Deposition och utlån

Vid behov av konst i en verksamhet inom Region Kronoberg alternativt vid beslut om om-, ny-, eller tillbyggnation ansvarar konsthandläggare för utplacering av konst. Konsthandläggare ansvarar för utplacering och eventuell hängning av konst. Ansvarig verksamhetschef undertecknar depositionsavtalet för den konst som är placerad ute i verksamheten. Varje konstverk registreras som en deposition.

Varje verksamhetschef är ansvarig för den konst som är placerad i den lokal där enheten bedriver sin verksamhet. Två kontaktperson ska finnas vid verksamheten och rapportera eventuell skadad, förflyttad eller försvunnen konst till konsthandläggare. Om skadad konst utgör en fara för allmänheten ska den avlägsnas.

Vid förändrade driftsformer inom Region Kronobergs enheter ska överlåtelser av konstverk handhas av konsthandläggare. Överlåtelsen ska dokumenteras samt beslutas av ansvarig verksamhetschef. Om befintlig verksamhet inom Region Kronoberg övergår i privat eller föreningsdriven verksamhet och stannar i Region Kronobergs lokaler kan den konstnärliga gestaltningen i vissa fall vara kvar och ett depositionsavtal upprättas där både förvaltning och underhåll regleras. Förutom föreskrifter vid hantering av konst ska avtalets parter, utlåningsperiod samt försäkringsvillkor framgå. Innan utlåningen ska konstverkets status registreras hos långivaren. Region Kronoberg har rätt att vid behov återhämta konsten. Vid förändrade driftsformer inom Region Kronoberg ska överlåtelser av konstverk handhas av konsthandläggare.

Övrig utlåning av konstverk till konstnärer, utställningsarrangörer och museer kan ske under förutsättning att det inte belastar Region Kronoberg ekonomiskt eller påverkar verksamhetens behov negativt. Omkostnader för frakt och försäkringar står låntagaren för. Vid frakt av större, ömtålig och värdefull konst ska ett specialtransportföretag anlitas som är vana vid hantering av denna typ av föremål.

1.2.4 Donationer och gåvor

All konst som erbjuds som gåvor till Region Kronoberg ska bedömas av konsthandläggare. Konsten måste uppfylla samma krav som inköp av nya verk. Vid mottagning förs verken in i konstregistret med en anteckning om givaren. Gåvor får endast tas emot villkorslöst till Region Kronoberg, inte till särskild verksamhet eller medarbetare. Region Kronoberg behöver inte uppfylla krav om särskild placering av konstverk. Konsthandläggare kan också avstå från att ta emot gåvor som inte bedöms ha någon passande plats, inte har något värde eller som inte uppfyller Region Kronobergs kvalitetskrav. Beslut om mottagande av gåva tas i enlighet med delegationsordning.

1.2.5 Anläggningstillgångar och avskrivning

Region Kronobergs konstnärliga gestaltning är anläggningstillgångar och hanteras i enlighet med *Anvisning anläggningstillgångar och avskrivningar*. Lös konst vars värde

överstiger ett halvt basbelopp skrivs inte av då värdet anses bestående. Kostnaden för verken belastar balanskontot först vid eventuell försäljning eller destruktion.

1.2.6 Medverkans- och utställningsavtal

När Region Kronoberg anlitar konstnärer utöver inköp av konstnärlig gestaltning, exempelvis vid tillfälliga utställningar, föreläsningar och pedagogisk verksamhet ska Medverkans- och utställningsavtalet, MU, tillämpas.

1.3 Gallring

När ett konstverk utsorteras ur Region Kronobergs konstsamling är orsaken att verket inte längre uppfyller de krav som ställs vid konstnärlig gestaltning inom Region Kronobergs verksamhet. Exempelvis på grund av konstnärlig kvalitet, ej längre gångbara motiv eller konstverkets dåliga kondition. Gallring av konstverk sker i första hand genom försäljning/skänkning och i andra hand genom destruktion.

Vid eventuell försäljning bereder konsthandläggare beslutet till Region Kronobergs ekonomidirektör. Region Kronobergs konst får inte skänkas som gåva till privatperson. Museidonation kan övervägas vid svårplacerad konst med musealt värde.

Beslut om destruktion av konstnärlig gestaltning fattas av ekonomidirektör. Beslutsunderlag för destruktion tas fram av konsthandläggare till Region Kronobergs ekonomidirektör och ska omfatta följande: registreringsnummer, konstnär, titel, format, teknik, inköpsdatum, inköpspris, tidigare placering, orsak till förslag till destruktion av verket, bedömning av ekonomiskt värde samt destruktionssätt. Ytterligare synpunkter inhämtas av en extern person med konstkompetens. Beslutet dokumenteras via delegationsbeslut samt inom konstsamlingens databas och delges kulturnämnden på nästkommande nämndsmöte. Verkställande av destruktion kan ske först tre veckor efter justering av nämndsprotokoll. Konstnären ska kontaktas om möjligt, om denne önskar ta över verket återbördas det utan ekonomisk ersättning. Bildupphovsrätt i Sverige kontaktas. Region Kronoberg har inte rätt att förvanska verket utan konstnärens tillstånd med anledning av upphovsrätten.

Destruktion av verk som på grund av ålder (före 1990) inte är identifierbar i inventariemodulen ska destrueras från sammanslagen post från 1990. Kostnaden ska gå mot basdelenhet gällande Konstinköp.

1.3.1 Riktlinjen ersätter följande:

Ekonomidirektörs beslut 4/2014 – *Utrangering av byggrelaterad (platsspecifik) konst*

Regiondirektörsbeslut 5/2016 – *Riktlinje för anslag till konstnärlig utsmyckning*

Gäller för: Region Kronoberg

2019-09-27
Region Kronoberg
Kulturstab, Hållbar tillväxt

REGION KRONOBERG

Uppdatering av inventering

Vårdcentraler	Antalet verk i Access	Antalet funna verk i relation till Access	Funna verk utöver Access	Totalt antal funna verk:	Bilder (klockslag)
Vårdcentralen Birka	27	22	8	30	12
Vårdcentralen Dalbo	33	24	29	53	4
Vårdcentralen centrum	5	0	35	35	12
Vårdcentralen Skärvet	0	0	29	29	4
Vårdcentralen Teleborg	57	39	44	83	0
Vårdcentralen Alvesta	58	24	5	29	17
Vårdcentral Lessebo	24	19	3	22	6
Vårdcentralen Sländan	31	28	24	52	12
Vårdcentral markaryd	0	0	4	4	5
Vårdcentral Rottne	16	7	2	9	7
Vårdcentral Kungshögen	23	16	14	30	8
Vårdcentral Ingelstad	8	4	9	13	5
Vårdcentralen Lammhult	17	13	9	22	14
Vårdcentralen Tingsryd	16	8	13	21	10
Vårdcentralen Lagan	41	37	4	41	6
Vårdcentral Moheda	14	4	0	4	1
Total	195	133	327	**477**	123

CLV	Antalet verk i Access	Antalet funna verk i relation till Access	Funna verk utöver Access	Totalt antal funna verk:	Bilder (klockslag)
Specialisttandvård	18	7	4	11	5
Lokalvård	0	0	5	5	0
Bibliotek	0	0	1	1	6
Onkologen	48	7	1	8	9
Fysiologiavdelningen	9	6	0	8	2
MFT	13	8	16	24	1
Öronmottagning/audionom	59	47	6	53	17
Administration	67	32	81	113	27
Lasarett rehab/ primärvårds rehab/ kuratormottagning				6	11
Ortopedmottagning/Ortopedklinik	43	17	15	32	4
Onkologmottagning/dagvård	48	8	9	17	6
Intensivvård, Dagkirurgi/Uppvakning	41	19	8	27	7
Akutmottagning/Akutvårdsavdelning	42	20	3	23	10
Strålenheten	21	9	22	31	5
Klinisk mikrobiologi	3	2	0	2	5
Ögonklinik/mottagning	16	2	36	38	5
Mammografi	36	14	2	16	7
Operationscentrum	2	0	1	1	2
Sterilcentral	6	4	1	5	3
Medicinavdelning 5	(84)	10	0	10	3
Medicinavdelning 1	(84)	8	11	19	10
Medicinklinik dagvård/Hematologi	(84)	1	16	17	3
Medicinavdelning 4	(84)	9	2	11	12
Medicinavdelning 3	(84)	4	2	6	9
Dialys	0	0	3	3	3
Röntgen	39	14	13	27	6
Infektionsavdelning	41	13	6	19	8
Medicinmottagningen				86	11
Medicinmottagning, läkarexpedition				23	1
Klinisk patologi/cytologi				12	6
Geriatrisk avd.					2
Gynmottagning/mödravård				26	11
Neonatalavd. /förlossning avd 8				8	10
Kirurgavd. 33	(42)	-	0	0	3
Kirurgavd. 34	(42)	-	11	11	4
Kirurgmottagning	(42)	-	39	39	5
Total				**738**	239

Ljungby lasarett	Antalet verk i Access	Antalet funna verk i relation till Access	Funna verk utöver Access	Totalt antal funna verk:	Bilder (klockslag)
Onkologdagvård & medicinsk avdelning	0	1	0	1	5
Dialys				0	2
Hudmottagning	0	0	0	0	2
Administration	48	27	13	40	11
Röntgen/mammografi	31	20	11	31	8
Akutmottagning	5	0	0	0	1
Intensiven	4	0	0	0	7
Kirurgavdelning 6				20	4
Kirurgavdelning 5				8	3
Ögonmottagning	Inget i Access			7	1
Medicinavdelning 3				11	2
Medicinmottagning				6	1
Medicinmottagning 2				6	4
Medicinadministration				11	3
Fastigheter förråd				30	4
Öron, näsa halsmottagning				0	0
Lasarett rehab/ primärvårds rehab/ kuratorsmottagning	3	1	5	6	11
Total				**177**	69

Sigfridsområdet	Antalet verk i Access	Antalet funna verk i relation till Access	Funna verk utöver Access	Totalt antal funna verk:	Bilder (klockslag)
Lokalvård hus 1				30	3
Akutpsykiatriska avd. hus 1				5	9
Äldrepsykiatri hus 1				19	6
Allmänpsyk öppenvård Hus 1				20	1
Administration Hus 1 och 2				126	19
Psykosmottagning/allmän psykiatriskmottagning BUP21				143	18
Allmänpsykiatriska avdelningen Hus 4				25	11
Psykosavdelning Hus 4				30	6
Hus 2 Entre				0	2
M58 (Arkiv)				172	8
Rehabkliniken (hus 5)				92	16
Total				**662**	99

Folktandvården	Antalet verk i Access	Antalet funna verk i relation till Access	Funna verk utöver Access	Totalt antal funna verk:	Bilder (klockslag)
Folktandvården Linné	0	0	0	0	6
Folktandvården Lagan	3	1	7	8	1
Folktandvården Moheda	1	0	0	0	2
Total	4	1	7	**8**	9

Övrigt	Antalet verk i Access	Antalet funna verk i relation till Access	Funna verk utöver Access	Totalt antal funna verk:	Bilder (klockslag)
Nygatan (Regionhuset)	73	41	67	108	75
Arkiv (Regionhuset)				645	
Total				**753**	75

***** Siffran för *Antalet verk i Access* bygger på sökningar i databasen Access. Där sökning görs för att plocka fram information om enskild avdelning.

Totalt antal funna verk: 2815

Antal registreringar i Access med verk som ej längre är i regionens ägo: 1315

Antal Bilder/Klockslag: 902 bilder och 539 klockslag

Antalet verk: 4130 (bilder och klockslag ej medräknade)

- Tomma fält ovan innebär att sammanställning ännu inte gjorts.
- Antalet avdelningar som är inlagda i Faciliate: 13
- Avdelningar som är inlagda: Vårdcentralen centrum/dockan, Vårdcentralen skärvet, Vårdcentralen Birka, Vårdcentralen Teleborg, Vårdcentralen Dalbo, CLV Specialisttandvård, Lokalvård, Sjukhusbibliotek, Onkologen, Fysiologiavdelning, MFT, Öronmottagning/Audionommottagning, Administration.
- Notering av vilka verks om hittats görs i Access (tidigare dataregister).

Konstprogram Ljungby lasarett

11

19RGK1769

Förslag till beslut
Diarienr: 19RGK1769
Handläggare: Emelie Johansson, Regional utveckling
Datum: 2019-10-09

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Konstprogram Ljungby lasarett

Ordförandes förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner förslag till förenklat konstprogram Ljungby lasarett.

Sammanfattning

Region Kronobergs inköp av konstnärlig gestaltning styrs av *Plan för konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg* § 23/2019 samt av *Riktlinje för hantering av konstnärlig gestaltning inom Region Kronoberg*.

Ombyggnationen av Ljungby lasarett innebär en byggnadsinvestering på 323 miljoner kronor. En budget för konstnärlig gestaltning på 3 200 000 kr är avsatt.

Vid upphandling av konstnärlig gestaltning tar kulturnämnden beslut om ett övergripande konstprogram. Upphandlingen sker i enlighet med Lagen om offentlig upphandling. I detta fall finns det möjlighet för en konstnär att vara med tidigt i gestaltningen av lasarettets fasad och entré. Av denna anledning tas ett förenklat konstprogram fram gällande det gestaltningsuppdraget. Ett konstprogram för hela ombyggnationen hanteras av kulturnämnden i december 2019.

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Förslag till förenklat konstprogram Ljungby lasarett

Förenklat konstprogram Ljungby lasarett

1. Introduktion

Lasarettet i Ljungby ska nu få större, mer moderna och fräschare lokaler. En om- och tillbyggnad ska göras för att få mer effektiva och ändamålsenliga lokaler för akuten, ambulansen, jourläkarcentralen, röntgen, operation och sterilcentralen. Arbetet med tillbyggnaden beräknas vara färdigt 2025. Utbyggnaden kommer göras ut mot den nuvarande parkeringen. Av den anledningen ingår det även ett uppdrag att lösa parkeringsfrågan i kommande planeringsarbete.

En konstnär får uppdraget att i tät samverkan med arkitekterna gestalta fasaden och entrén till det nya sjukhuset.

2. Budget

Den totala budgeten för konstverket är svår att uppskatta då tanken är att verket blir en integrerad del i fasadelementen. Fasadelementen är en prefab produkt och tillverkas i fabrik där mönstersättningar utförs av producenten efter en matris som i detta fall skapas av arkitekt och konstnär.

Total budget: 480 000 sek

400 000 sek konstnärligt arvode

80 000 sek konstkonsult

Arvode för den konstnärliga gestaltningen är 400 000 sek exklusive moms. I detta ingår för konstnär/konstnärsteam att i samverkan med arkitekt gestalta fasad och entré:

- Konstnärens arvode
- resekostnader,
- logikostnader,
- egenavgifter,
- administration,
- försäkring,
- egna möteskostnader,
- rådgivning och delaktighet vid eventuellt besök hos tillverkare av prefab fasad.

3. Tidsplan

Annonsering:	28 oktober - 18 november 2019
Sista tid för att ställa frågor:	10 november 2019 kl. 23.59
Sista inlämningsdag:	18 november 2019 kl. 23.59
Kvalificering steg 1:	19 november - 26 november. 2019
Kvalificering steg 2:	9 januari 2020
Tilldelningsbeslut:	14 januari 2020
Startmöte:	23 januari 2020
Samverkan med arkitekt:	20 januari 2020 - 20 januari 2021

4. Anmälan och kvalificering

Intresseanmälan
Intresseanmälan ska lämnas digitalt via Tendsign på svenska, danska, norska eller engelska i PDF eller Word- format. Den ska senast **2019-11-18** vara Region Kronoberg tillhanda. Intresseanmälningar som inkommer efter denna dag kommer inte tas upp till prövning oavsett anledning till försening.

Tendsign är ett elektroniskt upphandlingssystem som Region Kronoberg använder för denna upphandling. Det är kostnadsfritt för sökande att använda systemet och att lämna intresseanmälan. För att få tillgång till systemet krävs en inloggning, sökande får ett användarnamn och lösenord genom att göra en registrering på www.tendsign.com. Vänligen kontakta Tendsigns support på tendsignsupport@visma.com vid frågor eller behov av support kring hanteringen av systemet.

Intresseanmälan ska innehålla:

- Ifyllt formulär kallad ”intresseanmälan Konstnärlig gestaltning Ljungby lasarett”.

- CV som styrker utbildningsbakgrund eller motsvarande erfarenhet för uppdraget samt anger de meriter som anbudsgivaren anser är relevanta. Om fler än en person avses medverka ska det beskrivas vilken roll respektive person kommer att ha under

fortsatt uppdrag. Om fler än en person avses ha nyckelroller ska CV lämnas för samtliga.

- **Beskrivning av minst tre (3) och högst fem (5) referensprojekt som visar på anbudsgivarens konstnärliga kompetens.**

Referensprojekt – förtydligande av innehåll och redovisning
Referensprojekt ska utgöras av konstprojekt som är relevanta för uppdraget, dvs verk, utställningar, installationer och/eller konstnärliga gestaltningar i offentlig miljö. Minst tre (3) av de lämnade referenserna ska vara färdigställda eller vara under uppförande.

Minst ett (1) referensprojekt ska visa en konstnärlig gestaltning i större skala. För den/dessa ska även budget redovisas.

5. Behörighetskrav och kriterier

Behörighetskrav:

- Intresseanmälan ska innehålla samtliga efterfrågade handlingar.
- Intresseanmälan ska ha inkommit i tid på svenska, norska, danska eller engelska.
- Intresseanmälan ska uppvisa att sökande konstnär uppfyller behörighetskraven:
    - Yrkesverksam konstnär minst 5 år och/eller genomgången konsthögskola (MA)
    - Tidigare erfarenhet av offentligt gestaltningsuppdrag
    - Konstnären/konstnärsteamet ska inneha F-skattsedel
    - Uppge 3 referenser med namn, titel och telefonnummer som kan bekräfta god samarbetsförmåga
    - Ha möjlighet till att delta vid ett startmöte i Ljungby den 23 januari 2020

Bedömningskriterier:

- Konstnären ska uppvisa en hög konstnärlig kvalitet i sitt konstnärskap.
- Konstnärskapet ska relatera till projektets uppdrag och förutsättningar
- Konstnären ska uppvisa förmåga att arbeta platsspecifikt i relation till de tekniska förutsättningar som platsen erbjuder.
- Ett konstnärskap som innehar uttryck av komplexitet och förmedlar något till betraktaren.
- Konstnären ska uppvisa förmåga att arbeta i olika skala, med en rumslig kompetens som uppvisar en känslighet för skalor.
- Konstnären ska uppvisa teknisk materialkunskap och god förståelse av material utifrån ett förvaltningsperspektiv
- Meriterande är tidigare erfarenhet av att ha arbetat med fasadmaterial

6. Organisation och urvalsgrupp kvalificering steg 1 och 2

Organisation:

- Verksamheten, Region Kronoberg
- Arkitekt, Arkitema
- Projektledare, Region Kronoberg

- Konsthandläggare Region Kronoberg
- Förvaltningschef/stadsarkitekt Ljungby kommun
- Konstkonsult Region Kronoberg
- Upphandlingschef, Region Kronoberg
- Kommunikatör, Region Kronoberg

Utvärderingsgrupp kvalificering steg 1:
Kvalificering steg 1 görs utav en grupp med konstnärlig kompetens bestående av:

Konsthandläggare Region Kronoberg
Konstkonsult Region Kronoberg

Urvalsgrupp kvalificering steg 2:
Kvalificering steg 2 görs utav en grupp med konstnärlig kompetens, gestaltande och teknisk sakkunskap samt ur platsens särskilda förutsättningar utifrån ett verksamhetsperspektiv.

Konsthandläggare, Region Kronoberg
Konstkonsult, Region Kronoberg
Representant från verksamheten, Region Kronoberg
Arkitekt, Arkitema
Förvaltningschef/stadsarkitekt, Ljungby kommun

7. Urvalsprocess

Kvalificering steg 1
En utvärderingsgrupp bestående av konsthandläggare, Region Kronoberg och konstkonsult. Region Kronoberg bedömer inkomna behöriga intresseanmälningar baserat på hur väl fastställda kriterier uppfylls. Bedömningen kommer att ske utifrån de referensprojekt som konstnären lämnat in i sin intresseanmälan enligt anvisning. Ett urval görs (om högst 10) konstnärer som sedan går vidare till kvalificeringssteg 2.

Upphandling Region Kronoberg kontrollerar de utvalda konstnärerna gentemot skatteverket innan steg 2.

Kvalificeringssteg 2
Urvalet av konstnärer/konstnärsteam från steg 1 presenteras för en urvalsgrupp som diskuterar intresseanmälningarna utifrån fastställda kriterier. Diskussionen kommer att utgå från de referensprojekt som konstnären/konstnärsteam lämnat in i sin intresseanmälan enligt anvisning. Urvalsgruppen rekommenderar 1 konstnär/konstnärsteam som ska tilldelas uppdraget inför beslut.

Tilldelning av uppdrag
Beställande verksamhet är Region Kronoberg. Kontrakt skrivs i samband med startmöte.

8. Frågor och svar

Frågor under intresseanmälningstiden ska ställas via frågor- och svarsfunktionen i Tendsign.

Sista datum att ställa frågor: 10 november 2019 kl. 23.59

Alla som har registrerat sig får en avisering via e-post om det kommer nya frågor och svar i upphandlingen. Svar på frågor lämnas enbart via Tendsign för att säkerställa att samtliga sökande får samma information.

Svar på skrivelse Ang. den senaste uträkningen av bidrag för MU-ersättning till Ljungbergmuseet från Ljungbergmuseet

12

19RGK115

REGION KRONOBERG

Svar på skrivelse Ang. den senaste uträkningen av bidrag för MU-ersättning till Ljungbergmuseet från Ljungbergmuseet

Ordförandes förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden godkänner svar på skrivelse från Ljungbergmuseet.

Sammanfattning

Region Kronoberg har mottagit en skrivelse från Ljungbergmuseet.

Ljungbergmuseet menar att 2019-års fördelning av kulturnämndens pott för medverkans- och utställningsavtalet (MU-avtalet) har gjorts på felaktiga grunder och bör göras om. Detta då museets kostnader för transporter, resor, logi och dylikt inte har godkänts av Region Kronoberg.

Syftet med Region Kronobergs MU-pott var att skapa bättre förutsättningar för professionella konstnärer. Vid fördelning av MU-potten 2019 begärdes underlag in gällande berättigade verksamheters kostnader för medverkans- och utställningsersättning. De underlag Region Kronoberg fick var inte jämförbara då vissa verksamheter inkluderat utställningskostnader vid redovisning av medverkansersättningen och andra enbart inkluderat det de ersatt konstnären för.

Region Kronobergs bedömning är att verksamheters kostnader för frakt och dylikt måste ses som ordinarie kostnader vid utställningsverksamhet vilket bör täckas av ordinarie driftsanslag och andra intäkter. Region Kronoberg har samtalat med Konstnärernas Riksorganisation kring detta ärende och de konstaterar att det är en bedömningsfråga. För att undvika otydlighet och garantera en likvärdig hantering framöver förtydligas vilka kostnader som godkänns av Region Kronoberg i samband med beslut om grundvillkor för driftsanslag från Region Kronoberg.

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Bilaga: Skrivelse Ang. den senaste uträkningen av bidrag för MU-ersättning till Ljungbergmuseet
Svar på skrivelse Ang. MU-ersättning till Ljungbergmuseet

REGION KRONOBERG

Ljungbergmuseet
pontus@ljungbergmuseet.se

Svar på skrivelse – Ang. den senaste uträkningen av bidrag för MU-ersättning till Ljungbergmuseet

Inledning

Region Kronoberg har mottagit skrivelse Ang. den senaste uträkningen av bidrag för MU-ersättning till Ljungbergmuseet från Ljungbergmuseet den 25 juni 2019. Skrivelsen handlar om hur fördelning av kulturnämndens pott för medverkans- och utställningsavtalet (MU-avtalet) skett.

Region Kronobergs uppdrag inom området

MU-avtalet är ett ramavtal för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar. Det tecknades mellan staten och Konstnärernas Riksorganisation, Sveriges Konsthantverkare och Industriformgivare, Svenska Fotografers förbund och Svenska Tecknare och trädde i kraft 2009. Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för bild- och formkonstnärer att få betalt för utfört arbete. MU-avtalet är bindande för statliga institutioner och vägledande för arrangörer med offentlig finansiering.

MU-avtalet består av två delar; medverkansersättning och utställningsersättning. Medverkansersättning innebär hur en konstnär ersätts för:

- kostnader som uppstår i samband med utställningen, till exempel frakt, försäkring, resor, teknisk utrustning med mera,
- arbete inför, under och efter utställning,
- upphovsrättsligt nyttjande av upphovsmannens verk efter avslutad utställning.

Utställningsersättning baseras på tariffer som beräknas utifrån utställningslokal, hur länge utställningen pågår och hur många konstnärer som medverkar i en utställning.

I kulturplanen står det att kulturorganisationer med regionala uppdrag ska tillämpa MU-avtalet. Resurser för detta har emellertid inte tillkommit med undantag för ett tilläggsuppdrag till Ljungbergmuseet 2013-2018.

I samband med fördelning av kulturnämndens rambudget 2019 beslutade nämnden att avsätta medel för en pott för bruk av medverkans- och utställningsavtalet. Verksamheter med regionalt driftsanslag och utställningsverksamhet med professionella konstnärer berättigade till MU-

ersättning kan ta del av MU-potten.[1] MU-potten fördelas procentuellt mellan verksamheterna genom verkställighetsbeslut. Fördelningen sker retroaktivt. Från och med 2019 krävs bruk av KROs mall för MU-avtalet mellan verksamhet och utställande konstnärer för att säkerställa rättssäkert bruk och likvärdig hantering.

Region Kronobergs synpunkter

Vid fördelning av MU-potten 2019 begärdes underlag in gällande berättigade verksamheters kostnader för medverkans- och utställningsersättning. Här inkluderades även Ljungbergmuseet trots att verksamheten till och med 2018 haft ett finansierat tilläggsuppdrag att bruka MU-avtalet och att MU-potten är retroaktiv.

De underlag Region Kronoberg fick av berättigade verksamheter konstaterades vid granskning inte vara jämförbara då vissa verksamheter inkluderat utställningskostnader vid redovisning av medverkansersättning och andra enbart inkluderat det de ersatt konstnären för. Detta gjorde att kompletterande information begärdes in.

Då syftet med kulturnämndens satsning var att skapa bättre förutsättningar för professionella konstnärer gjordes bedömningen att berättigade verksamheters kostnader för frakt och dylikt måste ses som ordinarie kostnader vid utställningsverksamhet vilket bör täckas av ordinarie driftsanslag och andra intäkter.

Region Kronoberg har samtalat med Konstnärernas Riksorganisation kring detta ärende och de konstaterar att det är en bedömningsfråga. För att undvika otydlighet och garantera en likvärdig hantering framöver förtydligas vilka kostnader som godkänns av Region Kronoberg i samband med beslut om grundvillkor för driftsanslag från Region Kronoberg.

Med vänlig hälsning

Ida Eriksson
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

[1] Berättigade verksamheter för 2019-års fördelning är Italienska palatset, Kulturparken Småland, Ljungbergmuseet och Smålands konstarkiv.

Grundvillkor för regionala driftsanslag

13

19RGK699

Förslag till beslut
Diarienr: 19RGK699
Handläggare: Emelie Johansson, Regional utveckling
Datum: 2019-09-23

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Grundvillkor för regionala driftsanslag

Ordförandes förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner grundvillkor för regionala driftsanslag.

Sammanfattning

Kulturnämnden har uppdragit åt Regional utvecklingsdirektör att ta fram förslag till grundvillkor för regionala driftsanslag. Grundvillkoren baseras på:

- kulturpolitiska prioriteringar i gällande regional kulturplan för Kronobergs län,
- Kulturrådets villkor för verksamheter med statliga anslag,
- beskrivning av kulturnämndens årscykel och dokumenthierarki samt
- tydligare beskrivning av hållbarhetsperspektiv.

Kulturnämndens presidium har varit styrgrupp för framtagandet och samtliga verksamheter med regionala driftsanslag har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Grundvillkoren revideras årligen i samband med beslut om fördelning av kulturnämndens rambudget.

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Tjänsteskrivelse Grundvillkor regionala driftsanslag
Förslag till grundvillkor regionala driftsanslag

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Grundvillkor för regionala driftsanslag

Bakgrund

Kulturnämnden har uppdragit åt Regional utvecklingsdirektör att ta fram förslag till grundvillkor för regionala driftsanslag. Idag beskrivs de villkor som gäller för regionala och statliga driftsanslag till kulturverksamheter i olika dokument såsom överenskommelser, utbetalningsbesked, villkorsbeslut från Kulturrådet och den regionala kulturplanen. För att förtydliga relationen mellan Region Kronoberg och verksamheter med regionala driftsanslag tas därför ett förslag till grundvillkor fram som bland annat beskriver årscykel för styrning och uppföljning, regler för återbetalning och återkrav samt hantering av hållbarhetsperspektiv.

Beredning

Kulturnämndens presidium har varit styrgrupp för framtagandet och samtliga verksamheter med regionala driftsanslag har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

Ärendebeskrivning

Grundvillkoren baseras på:

- kulturpolitiska prioriteringar i gällande regional kulturplan för Kronobergs län,
- Kulturrådets villkor för verksamheter med statliga anslag,
- beskrivning av kulturnämndens årscykel och dokumenthierarki samt
- tydligare beskrivning av hållbarhetsperspektiv.

Verksamheter med regionala driftsanslag har fått möjlighet att lämna synpunkter på ett utkast till grundvillkor. De ansåg i huvudsak att ambitionen om förtydligade villkor var positiv. Följande större frågor diskuterades:

- kulturpolitiska prioriteringar kan innebära målkonflikter, exempelvis vad gäller att följa arvodesrekommendationer och erbjuda en mångfald av uttryck,
- var gränsen för armlängds avstånd går i förhållande till exempelvis arbete med hållbarhetsperspektiv, här ansåg de flesta att förslaget hamnat på en god nivå,
- hantering av den regionala medverkans- och utställningspotten samt
- hur olika kommuner och regioners grundvillkor förhåller sig till varandra (gäller verksamheter som har driftsanslag från flera kommuner/regioner).

Efter diskussionen med verksamheterna har utkastet bearbetats. Kulturpolitiska frågeställningar tas med in i revideringen av regional kulturplan för Kronobergs län.

REGION KRONOBERG

Ekonomiska effekter/konsekvenser av förslaget

Grundvillkoren kommer att tydliggöra relationen mellan Region Kronoberg och verksamheter med regionala driftsanslag. Detta innebär att det får konsekvenser för en stor del av kulturnämndens budget. Verksamheter som har egna separata bidragssystem såsom studieförbund, Smålandsidrotten och ungdomsorganisationerna berörs inte av ärendet.

Förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner grundvillkor för regionala driftsanslag.

Christel Gustafsson

Regional utvecklingsdirektör

REGION KRONOBERG

Grundvillkor för regionala driftsanslag

Detta dokument beskriver de grundvillkor som gäller för regionala driftsanslag beslutade av Region Kronobergs kulturnämnd. Grundvillkoren gäller verksamheter med regionala och/eller statliga anslag och revideras årligen i samband med beslut om budget. Grundvillkor för studieförbund och ungdomsorganisationer beskrivs i respektive bidragssystem. Grundvillkor för RF-SISU Småland beskrivs i Idrottsöverenskommelse Kronoberg. Region Kronobergs hel- och delägda bolag styrs via bolagsordningar, ägardirektiv och dylikt.

Region Kronobergs regionala driftsanslag till kulturorganisationer

Ett regionalt driftsanslag är långsiktigt och till för att garantera en stabil kulturell infrastruktur i Kronoberg.

Kulturpolitisk vision

Kronoberg ska erbjuda ett kulturliv med bredd och spets. Spets handlar om konstnärlig förnyelse och fortsatt utveckling av Kronobergs unika styrkeområden. Bredd innebär att garantera en stabil kulturell infrastruktur som är angelägen, tillgänglig och inkluderande. I Kronoberg ska det finnas goda möjligheter för invånaren och besökaren att ta del av, och själv utöva, kultur. Det ska också finnas utrymme för det professionella och det egna skapandet att mötas. Nya initiativ, det oväntade och okonventionella, ska värnas och digitaliseringens möjligheter ska tas tillvara i utvecklingen.

De nationella kulturpolitiska målen utgör en grund för Region Kronobergs kulturpolitiska vision. Det handlar om att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Kulturpolitiska prioriteringar

Samverkan i Sydsverige

Verksamheter med regionala driftsanslag ska samverka interregionalt inom ramen för Regionsamverkan Sydsverige.

Tillgänglighet till kultur i hela Kronoberg

Kulturen ska vara tillgänglig för länets invånare oavsett var de bor. Verksamheter med regionala driftsanslag ska ha en verksamhet som är mobil och uppsökande och ta tillvara digitaliseringens möjligheter.

Armlängds avstånd

Den regionala politiska nivån arbetar enligt principen om armlängds avstånd. Principen bygger på konstens möjligheter att uttrycka sig fritt, vilket är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle. Mer konkret så innebär principen om armlängds avstånd att den politiska nivån beslutar om mål och riktlinjer samt

lägger fast ekonomiska ramar, men överlåter konstnärliga och andra kvalitativa bedömningar till sakkunniga, i form av ämnesexperter och konstnärliga ledare.

Styrning och uppföljning

Verksamheter med regionala driftsanslag är självständiga med rättighet och skyldighet att självständigt planera, genomföra och följa upp sin verksamhet.

Styrdokument och årscykel

Regional kulturplan för Kronobergs län är styrdokument för förvaltning och utveckling av kulturområdet i Kronobergs län. Uppdrag och specifika villkor beskrivs i överenskommelser med respektive verksamhet. I de fall verksamheter även får driftsanslag från kommun och/eller andra regioner kan dessa överenskommelser göras gemensamt.

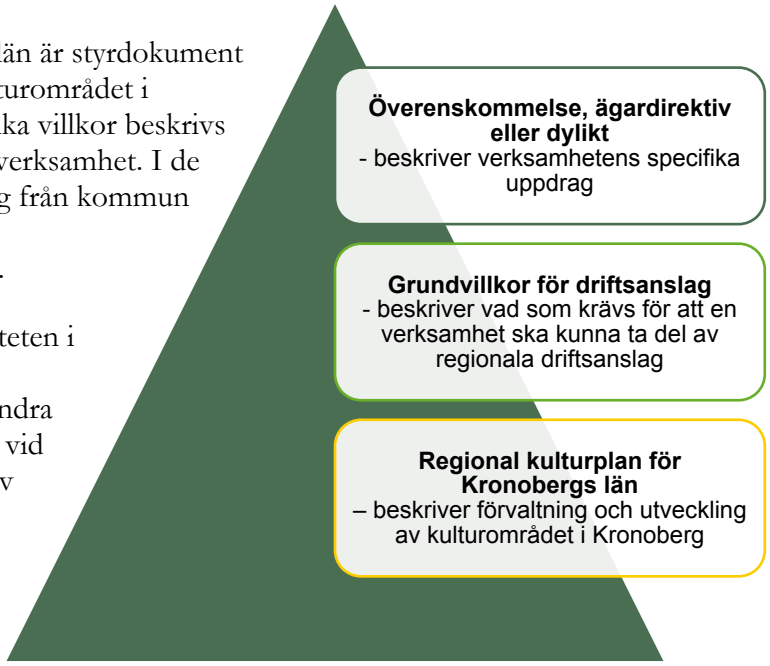

Politiska överläggningar kring aktualiteten i uppdragen sker på flera nivåer. Överenskommelser som delas med andra kommuner eller regioner aktualiseras vid politiska överläggningar. Beredning av aktualisering av uppdrag för verksamheter som enbart får driftsanslag från Region Kronoberg genomförs av kulturnämndens presidium. Samtliga överenskommelser beslutas av kulturnämnden. Verksamhetssamtal med verksamheter med regionala driftsanslag sker en gång om året. Syftet med verksamhetssamtalen är dialog mellan verksamheter med regionala driftsanslag och Region Kronoberg, uppföljning av överenskommelser och dylikt samt uppstart inför budgetarbete.

Äskande till kulturnämnden om nytt eller utökat driftsanslag ska komma in senast den 31 mars inför kommande år.

Redovisning

För verksamheter med regionala driftsanslag gäller att kvalitativ och kvantitativ redovisning inklusive verksamhets- och revisionsberättelser för föregående år, verksamhetsplan för innevarande år samt utkast av verksamhetsplan för kommande år redovisas i Kulturdatabasen senast den 31 mars. Verksamheter med driftsanslag under 6 prisbasbelopp (2019: 279 000 kr) skickar enbart in verksamhets- och revisionsberättelser för föregående år, verksamhetsplan för innevarande år samt ett utkast av verksamhetsplan kommande år.

Verksamheten återrapporteras till kulturnämnden i juni. Beslut om aktualiseringar av uppdrag tas i samband med kulturnämndens verksamhetsplan.

Följa gällande lagstiftning

Verksamhet med regionala driftsanslag ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande svensk lagstiftning.

Tillhandahålla information

Verksamheter med regionala driftsanslag är skyldiga att ge Region Kronoberg information och svara på frågor som regionen ställer i samband med uppföljning. Det gäller både under och efter avslutad anslagsperiod. Vid begäran om information ska denna inkomma i enlighet med anvisningar från Region Kronoberg. Region Kronoberg har även rätt att besöka verksamhet som får driftsanslag från regionen.

Följa avtalsrekommendationer

Verksamheter med regionala driftsanslag ansvarar för tillämpning av aktuella avtal och rekommendationer avseende professionella kulturskapares medverkan.

Återbetalning och återkrav

Om en verksamhet med regionalt driftsanslag inte genomför det som den åtagit sig kan Region Kronoberg besluta att kräva tillbaka hela eller delar av bidraget.

Verksamheten blir återbetalningsskyldig om

1. mottagaren har lämnat oriktiga uppgifter eller på något annat sätt orsakat att anslaget har beviljats felaktigt eller med för högt belopp,
2. anslaget av något annat skäl har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,
3. anslaget helt eller delvis inte har utnyttjats eller om det inte använts för det ändamål som låg till grund för att anslaget beviljades,
4. mottagaren inte lämnar in en korrekt redovisning, i enlighet med informationen i avsnitt Redovisning ovan,
5. i övrigt inte följt villkoren för anslaget.

Hållbarhetsperspektiv

Verksamheter med regionala driftsanslag ska kvalitetssäkras med utgångspunkt i social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Vägval kring arbetet med hållbarhetsperspektiv hanteras inom respektive verksamhet. Om uppföljningen visar att verksamheten inte bedrivs på ett sätt som är ändamålsenligt förs en diskussion med aktuell verksamhet och hållbarhetmålen förtydligas i den separata överenskommelsen mellan regionen och verksamheten.

Social hållbarhet

Invånare i länet ska ha möjlighet att på lika villkor ta del av och utöva kultur. Det innebär att kulturen ska vara tillgänglig för alla, oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Det innebär även att invånarna ska ges jämlika förutsättningar för att själva uttrycka sig. Kulturverksamhet med driftsanslag från regionen ska vila på demokratisk grund i vilken kvinnor och män, flickor och pojkar, oavsett bakgrund får möjlighet att forma sina liv.

Barn och unga

Barn och unga ska ha likvärdig tillgång till kultur och möjlighet till eget skapande oavsett uppväxtvillkor och individuella förutsättningar. Kulturverksamhet för och med barn och unga ska prioriteras. Verksamheter med regionala driftsanslag ska ha ett utbud riktat till målgruppen, direkt eller indirekt, och aktivt verka för att nå målen kring barn och ungas rätt till kultur. Utbud och aktiviteter ska präglas av kvalitet och bestå av en mångfald av uttryck. Verksamheter med regionala driftsanslags arbete med kultur för barn och unga ska utgå från barnkonventionen.

Jämställdhet och mångfald
Verksamheter med regionala driftsanslag ska verka i enlighet med målet i den nationella jämställdhetspolitiken, att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Verksamheter med regionala driftsanslag som överstiger 6 prisbasbelopp ska ha en plan för arbetet med jämställdhet och mångfald.

Tillgänglighet
Personer med funktionsnedsättning ska på lika villkor som personer utan funktionsnedsättning få tillgång till kultur. Verksamheter med regionala driftsanslag ska verka i enlighet med målen för den nationella funktionshinderspolitiken. Verksamheter med regionala och statliga driftsanslag ska ha:

1. en handlingsplan för tillgänglighet som kontinuerligt följs upp,
2. tillgängliga webbsidor, applikationer och e-tjänster (lägst WCAG 2.1 nivå AA),
3. information om tillgänglighet till publik verksamhet och arrangemang på sin webbplats, i sociala medier eller i fristående evenemangskalendrar som används,
4. åtgärdat enkelt avhjälpta hinder.

Verksamheter som enbart erhåller regionala driftsanslag ska uppfylla punkt 1 och 3.

Ekologisk hållbarhet
Verksamheter med regionala driftsanslag ska bidra till att minska klimatpåverkan och ha beredskap för ett föränderligt klimat. Verksamheten ska drivas och utvecklas med stor hänsyn till de förutsättningar som miljön och de lokala och globala naturresurserna ger.

Ekonomisk hållbarhet
Verksamheter med regionala driftsanslag ska bedriva sin verksamhet med utgångspunkt i en hållbar ekonomi i balans. En hög självfinansieringsgrad ska eftersträvas.

Kommunikation
Verksamheter med regionala driftsanslag ska exponera Region Kronobergs logotyp i sina fysiska lokaler samt på webbplatser. I de fall logotyp inte fungerar ska det framgå i text att verksamheten får driftsanslag från Region Kronoberg. Innan logotyper används ska avstämning ske med Region Kronobergs kommunikationsavdelning: kommunikationsavdelningen@kronoberg.se.

Områdesspecifika villkor

Kvalitetsförstärkande medel på scenkonstområdet
Gäller Regionteatern Blekinge Kronoberg och Berättarnätet Kronoberg
Kvalitetsförstärkande medel på scenkonstområdet fördelas till verksamheter som främjar utveckling, förnyelse och kompetensutveckling inom scenkonstområdet. Beskrivning av hur medlen har använts ska ingå i verksamhetsberättelse eller dylikt.

Medverkans- och utställningsavtalet
Gäller Kulturparken Småland, Ljungbergmuseet, Italienska palatset och Smålands konstarkiv

Verksamheter berättigade till ersättning för medverkans- och utställningsavtalet (MU-avtalet) redovisar i samband med ordinarie verksamhetsredovisning hur mycket medel som använts till bruk av MU-avtalet föregående år. KROs mall för MU-avtalet mellan verksamhet och utställande konstnärer ska brukas. Kostnaderna som redovisas till Region Kronoberg är KROs malls punkt 5. Medverkansersättning, samt punkt 7. Utställningsersättning.

Verksamhetsplan för kulturnämnden 2020

14

19RGK59

Förslag till beslut
Diarienr: 19RGK59
Handläggare: Emelie Johansson, Regional utveckling
Datum: 2019-09-23

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Verksamhetsplan för kulturnämnden 2020

Ordförandes förslag till beslut

1. Kulturnämnden fastställer verksamhetsplan för kulturnämnden 2020.
2. Kulturnämnden godkänner fördelning av kulturnämndens budgetram 2020.

Sammanfattning

Enligt arbetsordningen ska kulturnämnden, efter regionstyrelsens anvisningar, utarbeta förslag till verksamhetsplan för verksamheten inom nämndens ansvarsområde. Region Kronobergs verksamhetsplanering och uppföljning bygger på metoden balanserade styrkort.

I samband med beslut om verksamhetsplan 2020 föreslås kulturnämnden besluta om en fördelning av nämndens budgetram.

Ida Eriksson
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Verksamhetsplan för kulturnämnden 2020
Fördelning av kulturnämndens rambudget 2020
Översikt kulturnämndens rambudget 2020
Tabell över fördelning av kulturnämndens rambudget 2020

Verksamhetsplan 2020

Kulturnämnd

REGION KRONOBERG

Innehållsförteckning

Inledning **4**

Invånare **5**

Förtroendet för verksamheten ska vara högt 5

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god 5

Kvaliteten i verksamheten ska vara god 6

Skapa förutsättningar för ett kulturliv med bredd och spets 6

Medarbetare **8**

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare 8

Processutveckling och produktion **9**

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör 9

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska 9

Effektiva och kvalitativa processer i verksamheten 9

Ekonomi **10**

En hållbar ekonomi i balans 10

Uppdrag **11**

Inledning

Kulturnämndens uppdrag är att förvalta och utveckla de gemensamma resurserna på kulturområdet på regional nivå, samt ansvara för de åtaganden som följer med den statliga kultursamverkansmodellen och länets regionala kulturplan. Kulturnämnden utarbetar förslag till budget och verksamhetsplan, genomför uppföljning av budget och verksamhetsplan, genomför uppföljning av kulturplanen, ger uppdrag och beslutar i ärenden om kulturplanen. Kulturnämnden är också dialogpart i kultursamverkansmodellen där stat, region, kommuner, det professionella kulturlivet och det civila samhället ingår. Kulturnämnden ansvarar även för förvaltning och inköp av Region Kronobergs konst.

Invånare

2020 är sista året av genomförande av Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. Utvecklingsarbete pågår inom de fem prioriterade utvecklingsområdena: Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige, Kultur i hela Kronoberg, En internationell arena för muntligt berättande, Det fria ordet i Kronoberg samt En starkare infrastruktur för bild och form.

Medarbetare

Kulturnämndens personalstyrka utgörs av ett kulturteam som ingår i avdelningen för regional utveckling. Det innebär att medarbetarna i kulturteamet omfattas av det systematiska arbetsmiljöarbete som bedrivs på avdelningen. Kulturnämndens verksamhet inom kultursamverkansmodellen och genomförandet av den regionala kulturplanen bedrivs till största delen genom andra aktörer där kulturteamet har en strategisk och samordnande funktion. Arbetet sker i samverkan med externa parter utanför förvaltning; till exempel bolag, stiftelser och det civila samhällets aktörer. I många fall delas dessutom styrning, finansiering och uppföljning mellan flera regioner och kommuner. Det ställer höga krav på medarbetarnas förmåga att styra i samverkan med många aktörer. Inom den övriga verksamheten under Regional utveckling drivs verksamheten i större utsträckning i processer och projekt med egen personal. En konsekvens är att kulturnämnden saknar det interna handlingsutrymme som andra nämnder har, exempelvis i att hantera nya uppdrag eller avvikelser i pågående processer.

Under 2020 revideras den regionala kulturplanen samtidigt som nya fullmäktigeuppdrag tillkommer och organiseringen av uppdraget kring konsthandläggning fortsätter. För att skapa en hållbar arbetsmiljö och minska sårbarheten i uppdraget finns fortsatt behov av att utveckla balanserade lednings-, utvecklings- och förvaltningsresurser i förhållande till kulturnämndens uppdrag.

Processutveckling och produktion

Region Kronobergs kulturteam arbetar kontinuerligt med verksamhetsutveckling för att nå målet effektiva och kvalitativa processer i verksamheten. Utvecklingen sker i huvudsak genom samarbete med andra såsom kommuner och regioner inom Regionsamverkan Sydsverige samt genom att optimera befintliga strukturer. Utveckling sker även förvaltningsövergripande inom Regional utveckling. Regionens konsthandläggning har varit i en utvecklingsfas sedan 2018.

Ekonomi

Region Kronoberg ingår i den statliga kultursamverkansmodellen. Det finns behov av kontinuerlig dialog med staten för att säkerställa bibehållen nivå och möjliggöra för utveckling inom modellen. Dialogen senare år har resulterat i ett utökat statligt anslag avseende bild- och formutvecklingen. En genomlysning av kultursamverkansmodellen genomförs nu på uppdrag av Kulturrådets styrelse för att skapa likvärdighet mellan regionerna. Detta kan få konsekvenser för Kronobergs statsbidrag.

Invånare

Region Kronobergs kulturpolitiska vision är att Kronoberg ska erbjuda *ett kulturliv med bredd och spets*. Med spets menas konstnärlig förnyelse och fortsatt utveckling av Kronobergs unika styrkeområden. Bredd innebär att garantera en stabil kulturell infrastruktur som är angelägen, tillgänglig och inkluderande. I Kronoberg ska det finnas goda möjligheter för invånaren och besökaren att ta del av, och själv utöva, kultur. Det ska också finnas utrymme för det professionella och det egna skapandet att mötas. Nya initiativ, det oväntade och okonventionella, ska värnas.

Utifrån nulägesanalysen och beslutade mål och uppdrag i Regionfullmäktiges budget 2020 med flerårsplan 2021-2022 prioriterar kulturnämnden följande inom perspektivet.

Förtroendet för verksamheten ska vara högt

Den verksamhet som kulturnämnden ansvarar för genomförs huvudsakligen av verksamheter med regionala driftsanslag. Detta ställer höga krav på kulturnämndens styrmodeller då det är de som säkerställer att kulturnämndens medel används ändamålsenligt. Styrningen sker utifrån principen om armlängds avstånd, en kulturpolitisk utgångspunkt som innebär att den politiska nivån beslutar om mål och riktlinjer samt lägger fast ekonomiska ramar, men överlåter konstnärliga och andra kvalitativa bedömningar till sakkunniga, i form av ämnesexperter och konstnärliga ledare. Syftet med armlängds avstånd är att säkerställa konstens möjligheter att uttrycka sig fritt, vilket är en förutsättning för ett demokratiskt samhälle.

Under 2019 har nya grundvillkor för regionala driftsanslag tagits fram för att tydliggöra relationen mellan verksamheter med regionala driftsanslag och Region Kronoberg. Grundvillkoren implementeras under 2020. 2020 prioriteras även särskilt styrningen av Kulturparken Småland, Det fria ordets hus, Ljungbergmuseet och Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg. Arbetet sker inom ramen för handlingsplanerna under målet *Skapa förutsättningar för ett kulturliv med bredd och spets*.

Tillgängligheten till verksamheterna ska vara god

Mätetal	Utfall 2018	Mål 2020	Mål 2022
Spridning av aktiviteter inom kultursamverkansmodellen och studieförbunden, Andel aktiviteter utanför Växjö kommun (%)	53 %	54 %	54 %

Handlingsplaner	Beskrivning	Start- och slutdatum
Kultur i hela Kronoberg	Kronoberg är ett glest befolkat län och möjligheterna för invånarna att ta del av och utöva kultur varierar. Tillgång till exempelvis kulturutbud, lokaler, mötesplatser och arrangörer har betydelse för om invånarna i Kronoberg har tillgång till kultur eller inte. Under 2020 fortsätter satsningen på kultur på okonventionella platser samt förvaltningsövergripande samverkan för att genomföra uppdraget Kultur i vården.	2020-01-01 2020-12-31

Kvaliteten i verksamheten ska vara god

Kulturnämnden ansvarar, genom fördelning av regionala driftsanslag, för invånare och besökares möjligheter att ta del av konst och kultur av hög konstnärlig kvalitet. Styrningen av verksamheterna behöver därför balansera mellan god tillgänglighet, konstnärlig utveckling och breddat deltagande i kulturlivet. Årligen genomförs omfattande uppföljning av den verksamhet som finansieras av Region Kronoberg. Uppföljningen sker både kvalitativt och kvantitativt.

Metoden Gröna tråden understödjer Region Kronobergs kvalitetsarbete genom att säkerställa att rätt insatser görs för att nå nämndens mål. Metoden innebär även att intressenter involveras tidigt i utvecklingsarbetet.

Skapa förutsättningar för ett kulturliv med bredd och spets

Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020 har den kulturpolitiska visionen *Ett kulturliv med bredd och spets*. Kulturplanen har fem prioriterade utvecklingsområden: *Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige, Kultur i hela Kronoberg, En internationell arena för muntligt berättande, Det fria ordet i Kronoberg* samt *En starkare infrastruktur för bild och form*. Dessa prioriteringar följs årligen upp kvalitativt och kvantitativt genom delårsredovisning samt ett antal indikatorer. Indikatorerna visar enbart utvecklingen inom de prioriterade utvecklingsområdena, inte utvecklingen på kulturområdet i stort. Den största delen av kulturnämndens verksamhet sker inom ramen för verksamheter med driftsanslags ordinarie arbete. Det arbetet följs upp av kulturnämnden i juni årligen.

Mätetal	Utfall 2018	Mål 2020	Mål 2022
Antal gemensamma verksamheter och projekt inom Regionsamverkan Sydsveriges geografi	13		
Befolkningen ska öka	199 886		
Ökad internationalisering Berättarnätet Kronoberg - utland (antal aktiviteter)	24		
Ökad internationalisering Berättarnätet Kronoberg - i Sverige (antal aktiviteter)	51		
Ökat deltagande i Berättarnätet Kronobergs verksamhet (antal besökare)	22 299		
Det fria ordets hus som regional resurs (andel aktiviteter utanför Växjö kommun)	2 %		
Professionella kulturskapares villkor - det fria ordet (antal verksamma i länet)	50		
Invånares läsvanor (utlån på bibliotek, andel av riket)	98,3 %		

Mätetal	Utfall 2018	Mål 2020	Mål 2022
Ökad samverkan på bild- och formområdet (antal samarbeten)	5		
Professionella kulturskapares villkor - bild och form (antal verksamma i länet)	13		
Geografisk spridning av konstpedagogik för barn och unga (andel aktiviteter utanför Ljungby kommun)	51 %		

Indikatorerna är de som lyfts i Regional kulturplan för Kronobergs län. Indikatorerna har inte mätbara målsättningar utan används för att följa utvecklingen inom kulturnämndens prioriterade utvecklingsområden.

Underlaget gällande professionella kulturskapares villkor har en fördröjning vilket gör att utfall 2018 egentligen avser 2017.

Handlingsplaner	Beskrivning	Start- och slutdatum
Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige	Samverkan är stark i Sydsverige. Det finns en lång tradition av samverkan mellan såväl kulturorganisationer som regioner. Regionsamverkan Sydsveriges kulturpolitiska positionspapper beskriver vilka insatser som kulturpolitiken i Sydsverige ska genomföra gemensamt. Under 2020 genomförs kulturutskottets gemensamma handlingsplan.	2020-01-01 2020-12-31
En internationell arena för muntligt berättande	Kronoberg har en unik muntlig berättartradition. 2018 blev Sagobygden Sveriges första goda exempel i Unescos register för tryggandet av det immateriella kulturarvet. Under 2020 satsas på internationell samverkan och besöksnäringen.	2020-01-01 2020-12-31
Det fria ordet i Kronoberg	Kronobergs län bär på ett rikt litterärt arv. Värnandet av det fria ordet har en särskilt stark ställning i länet. Litteratur som konstform har stor betydelse för ett demokratiskt samhälle. Under 2020 prioriteras utvecklingsarbete kring Det fria ordets hus samt start av revidering av den Regionala biblioteksplanen.	2020-01-01 2020-12-31
En starkare infrastruktur för bild och form	Småland är starkt förknippat med glaskonst, konsthantverk och design. Många olika aktörer, i och utanför Kronoberg, skapar möjligheter för invånare och besökare att utöva och ta del av bild- och formkonst. Under 2020 utvecklas samarbetet inom Regionsamverkan Sydsverige och residensverksamhet. Aktualisering av Ljungbergmuseets överenskommelse prioriteras även.	2020-01-01 2020-12-31

Medarbetare

Region Kronobergs målbild inom perspektivet är att vara en attraktiv arbetsgivare med medarbetare som trivs och utvecklas. Målbilden för regional utveckling är att nå detta genom ett strategiskt arbete och bred samverkan på förvaltningen som leder till en förbättrad och långsiktigt hållbar arbetsmiljö.

Utifrån nulägesanalysen och beslutade mål och uppdrag i Regionfullmäktiges budget 2020 med flerårsplan 2021-2022 prioriterar kulturnämnden följande inom perspektivet.

Region Kronoberg ska vara en attraktiv arbetsgivare

Mätetal	Utfall 2018	Mål 2020	Mål 2022
Sjukfrånvaron	4,6 %	högst 1 %	
Hållbart medarbetarengagemang	78	78	
Personalomsättning	4	4	
Nyttjande av friskvårdsbidrag	41	60	

Handlingsplaner	Beskrivning	Start- och slutdatum
Balanserade lednings-, utvecklings- och förvaltningsresurser i förhållande till kulturnämndens uppdrag	Under 2019 har förvaltningen arbetat fram en årscykel för breddat ansvar för kulturfrågor i syfte att balansera ledningsresurser i förhållande till kulturnämndens uppdrag. Under 2020 fortgår implementering och utveckling av årscykeln. Utöver det pågår arbete med att stärka kulturteamets tillgång till utvecklings- och förvaltningsresurser.	2020-01-01 2020-12-31
Vi ska stärka arbetet med det systematiska arbetsmiljöarbetet	Förvaltningen kommer att utveckla det systematiska arbetsmiljöarbetet genom att processen för-, samt rättigheter och skyldigheter i, det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) är väl kända för chefer och medarbetare. Vidare kommer förvaltningen upprätta ett tydligare årshjul för SAM-processen till stöd för både chefer och medarbetare.	2020-01-01 2020-12-31

Processutveckling och produktion

Region Kronobergs kulturteam arbetar kontinuerligt med verksamhetsutveckling för att nå målet effektiva och kvalitativa processer i verksamheten. Utvecklingen sker i huvudsak genom samarbete med andra såsom kommuner och grannregioner samt genom att optimera befintliga strukturer. Utveckling sker även förvaltningsövergripande inom Regional utveckling.

Utifrån nulägesanalysen och beslutade mål och uppdrag i Regionfullmäktiges budget 2020 med flerårsplan 2021-2022 prioriterar kulturnämnden följande inom perspektivet.

Region Kronoberg ska vara en drivande utvecklingsaktör

Handlingsplaner	Beskrivning	Start- och slutdatum
Revidering av Regional kulturplan för Kronobergs län	Under 2019-2020 revideras Regional kulturplan för Kronobergs län. Revideringen sker i enlighet med beslutad processplan.	2020-01-01 2020-12-31

Region Kronobergs klimatpåverkande utsläpp ska minska

Kulturnämnden har beslutat att alla verksamheter med regionala driftsanslag ska bidra till att minska klimatpåverkan och ha beredskap för ett föränderligt klimat.

Effektiva och kvalitativa processer i verksamheten

Mätetal	Utfall 2018	Mål 2020	Mål 2022
Antal inventerade konstverk	4 130	6 500	6 500

Handlingsplaner	Beskrivning	Start- och slutdatum
Konsthandläggning	2018 omorganiserades konsthandläggningen till kulturteamet. 2019 har en inventering av regionens konstsamling påbörjats tillsammans med framtagande av rutiner för konsthandläggning och inventering. Under 2020 fortgår arbetet med framtagande av struktur och organisation för konsthandläggningen.	2020-01-01 2020-12-31

Ekonomi

Region Kronoberg ingår i den statliga kultursamverkansmodellen. Region Kronobergs ambition är att under kulturplaneperioden, utöver ordinarie löne- och prisuppräkning, verka för en utökad fördelning av statsbidrag vad gäller två utvecklingsområden; muntligt berättande samt bild och form. 2018 utökade staten sin medfinansiering till bild- och formområdet.

Utifrån nulägesanalysen och beslutade mål och uppdrag i Regionfullmäktiges budget 2020 med flerårsplan 2021-2022 prioriterar kulturnämnden följande inom perspektivet.

En hållbar ekonomi i balans

Mätetal	Utfall 2018	Mål 2020	Mål 2022
Uppräkning av statliga medel i nivå med regional uppräkning	1,55 %		

Mål 2020 är att få en uppräkning av statliga medel i nivå med den regionala uppräkningen.

Handlingsplaner	Beskrivning	Start- och slutdatum
Dialog med statlig nivå avseende utveckling av kultursamverkansmodelle n	Dialog med statlig nivå gällande utveckling av kultursamverkansmodellen, Kronobergs prioriterade utvecklingsområden och ekonomiska förutsättningar.	2020-01-01 2020-12-31

Uppdrag

Perspektiv	Uppdrag	Handlingsplaner
Processutveckling och produktion	Att utreda på hur vi på ett bättre sätt kan nå alla barn och unga i länet med kulturverksamhet	
	Att utreda hur våra lokaler, som används för kulturverksamhet, kan nås av alla	

Uppdragen hanteras inom ramen för revidering av Regional kulturplan för Kronobergs län.

Beslutsunderlag
Diarienr: 19RGK59
Handläggare: Emelie Johansson, Regional utveckling
Datum: 2019-09-24

REGION KRONOBERG

Fördelning av kulturnämndens rambudget 2020

Ärende

Regionfullmäktige har den 19 juni 2019 beslutat om Region Kronobergs budget 2020 med flerårsplan 2021-2022. Kulturnämnden har fördelats en budgetram för 2020 som omfattar totalt 65 miljoner kronor varav 63 fördelas av kulturnämnden, se nedan. Utöver detta tillkommer de statliga medel som Region Kronoberg fördelar till verksamheter inom kultursamverkansmodellen. De statliga medlen hanteras separat via förhandlingsframställan till Kulturrådet och särskilda fördelningsprinciper.

Ärendet beskriver behov av medelsförstärkning utifrån skriftliga behov från externa aktörer, interna äskanden samt behov utifrån förverkligande av Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. Ärendet innehåller förslag på fördelning av kulturnämndens budgetram 2020 med fokus på förändringar jämfört med 2019. För sammanfattning och detaljer se bilaga 1. *Översikt kulturnämndens rambudget 2020* samt bilaga 2. *Tabell över fördelning av kulturnämndens rambudget 2020.*

Tilldelad budgetram

Belopp i mnkr	2020
Ram 2019*	61
Resursförändring	1,5
Total ram 2020**	**63**

* Avser Region Kronobergs externbudget. Internbudget tillkommer.
** Generell uppräkning i enlighet med lönerevision tillkommer.

Skriftliga behov från externa aktörer

Verksamhet	Medel	Kortfattat behov
Smålands Idrottsförbund	150 000 kr	Uppräkning av de regionala bidragen till nivå med riksgenomsnitt per capita.
Musik i Syd	800 000 kr	Engångsinvestering med anledning av flytt
Musik i Syd	250 000 kr	Ökad hyreskostnad
Hemslöjden i Kronoberg	Ospecificerat	En pedagogisk resurs riktad mot barn och unga

Samtliga skrivelser är tillgängliggjorda i NetPublicator.

Interna behov

Verksamhet	Medel	Kortfattat behov
Konsthandläggning	883 400 kr	Säkerställa rättssäker hantering av regionens konstsamling.

REGION KRONOBERG

Behov utifrån Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020

Verksamhet	Medel	Kortfattat behov
Berättarnätet Kronoberg	Ospecificerat	Nå målen om en internationell arena för muntligt berättande
Bild och Form Kronoberg	Ospecificerat	Nå målen om en starkare infrastruktur för bild och form

Genomförande

Föreslagna förändringar jämfört med 2019

Satsningar	Medel	Kommentar
Uppräkning av driftsanslag	1 000 000 kr	Uppräkning om 1,2 % till verksamheter med regionala anslag.* Även uppräkning av uppdrag. Ej uppräkning av stöd till ungdomsorganisationerna.
Musik i Syd	400 000 kr	Avser investering och tas från strategiska utvecklingsmedel 2019 och 2020.
Konsthandläggning	300 000 kr	
Hemslöjden i Kronobergs län	200 000 kr	
Berättarnätet Kronoberg	200 000 kr	

* Uppräkning för gemensamma verksamheter bereds tillsammans med andra ägare eller huvudmän. För 2020 har beredningen landat i 2,7 % till Kulturparken Småland, 2,6 % till Regionteatern Blekinge Kronoberg samt 2,2 % till Smålands konstarkiv. Beredning om gemensam uppräkning till Filmregion Sydost kvarstår.

Ungdomsorganisationer

Ungdomsorganisationerna föreslås minska med 200 000 kr då medlen inte upparbetas.

Ekonomiska effekter/konsekvenser av förslaget

Förslaget på fördelning av kulturnämndens budgetram och föreslagna förändringar är verktyg för att genomföra Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020 och kulturnämndens verksamhetsplan 2020.

Genomförande av Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020

2020 är sista året för genomförande av Regional kulturplan för Kronobergs län. Genomförandet sker parallellt med revidering av planen inför 2021-2024.

Uppräkning

I fördelning av rambudget föreslås en uppräkning till organisationer med regionala anslag om 1,2 %. Uppräkningen är under konsumentprisindex (KPI) som 2019 är 1,5 %. För organisationer med delat huvudmannaskap bereds uppräkning av det

regionala anslaget i samråd mellan huvudmännen. Region Kronoberg bereder i samråd med övriga huvudmän om uppräkningen av hel- och delägda bolag. Uppräkning under KPI innebär en besparing för verksamheterna.

Hemslöjden i Kronobergs län

Att bevilja Hemslöjden i Kronobergs äskande innebär förbättrade möjligheter för barn och unga att ta del av och utöva hemslöjd i länet. Satsningen ligger i linje med målet kultur i hela Kronoberg i Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. Om satsningen inte genomförs fortsätter Hemslöjdens i Kronobergs verksamhet riktad till barn och unga att vara begränsad och till viss del beroende av projektmedel. Det gör i sin tur att likvärdigheten i länet försämras.

Berättarnätet Kronoberg

Genom att öka driftsanslaget till Berättarnätet Kronoberg tas ytterligare steg i utvecklingsarbetet En internationell arena för muntligt berättande i enlighet med Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. I kulturplanen lyfts att regionens ambition är att öka både den regionala och statliga medfinansieringen till Berättarnätet Kronoberg under planperioden. En ökning av det regionala driftsanslaget innebär att satsningen kan lyftas i Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet med önskan om ökad statlig finansiering. Att inte öka driftsanslaget innebär att verksamheten får svårt att verka på internationell nivå.

Musik i Syd - investering

I Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020 lyfts behovet av ändamålsenliga lokaler för Musica Vitae. Att delvis bevilja Musik i Syds äskande för investeringskostnader innebär förbättrade förutsättningar för verksamheten att verka. Det innebär även att Region Kronoberg tar ansvar som ägare av Musik i Syd för att säkerställa orkesterns förutsättningar att verka professionellt. I och med att äskandet inte beviljas fullt ut behöver dock Musik i Syd prioritera om i sin budget för att hantera ökade investeringskostnader. En sådan omprioritering kan påverka utbudet för Kronobergs invånare och besökare.

Konsthandläggning

Den interna konsthandläggningen är sedan 2018 i en utvecklingsfas. Uppdraget föreslås får tillskott för att säkerställa rättssäkerheten i basuppdraget och skapa hållbara rutiner kring regionens konsthandläggning. Om satsningen inte görs behöver Plan för konstnärlig gestaltning i Region Kronoberg revideras för att begränsa uppdraget.

Ungdomsorganisationerna

Driftsanslaget till ungdomsorganisationerna föreslås minska med 200 000 kr 2020. Detta med anledning av att dessa medel inte upparbetas fullt ut. Nivåerna på de tre olika bidragen till ungdomsorganisationerna föreslås bibehålla samma nivå som 2019 (se tabell, bilaga 2).

Konsekvenser av övriga ej prioriterade behov

Smålands Idrottsförbund

Att inte prioritera Smålands Idrottsförbunds äskande innebär att Kronoberg fortsatt ligger under riksgenomsnittet för stöd till idrottsrörelsen. De senaste åren

har Smålandsidrotten använt medel ur sitt eget kapital för att bibehålla samma nivå i länet. Detta innebär att idrottsrörelsen har sämre förutsättningar att verka i Kronoberg än i riket som helhet samt att Smålandsidrottens kapital påverkas negativt av detta.

Bild och Form Kronoberg
En starkare infrastruktur för bild och form är ett prioriterat uvecklingsområde i Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. I kulturplanen lyfts att regionens ambition är att öka både den regionala och statliga medfinansieringen till samordning av bild- och formområdet under planperioden. Verksamheten fick ökade anslag från både region och stat i enlighet med kulturplanen efter förhandlingsframställan år 2018. Att inte öka driftsanslaget till Bild och Form Kronoberg innebär att förutsättningarna för måluppfyllelse ligger på samma nivå som 2019.

Musik i Syd - driftsanslag
Att inte fördela medel till Musik i Syds äskande gällande utökat driftsanslag innebär att verksamheten behöver fördela om sin budget för att hantera utökade hyreskostnader. Det innebär en större andel lokalkostnader i förhållande till verksamhetskostnader vilket påverkar deras möjligheter att nå de kulturpolitiska målen i Kronoberg.

Förslag till beslut
Kulturnämnden föreslås besluta

att fördela rambudget i enlighet med beslutsunderlag.

REGION KRONOBERG

2019-09-16

RAMBLAD 2020

Nämnd: **Kulturnämnden**

	Belopp i tkr		
EXTERN BUDGETRAM inlagd i RD 190620 inkl avskrivningar	**61 415**		
Avskrivningar	-390		
Investeringsbidrag			
Extern budgetram 2019 exkl avskrivningar o inv.bidrag	**61 025**	**61 025**	
Budgetjusteringar 2019 efter 190620			
-	-		
Summa budgetjusteringar 2019 efter 190620	**0**	**0**	
Resurstillskott/effektiviseringar budget 2020			
Kompensation helårseffekt av tidigare lönerevision samt löneglid, OB, jour	20		
Löneökning 2020 (fördelas ut senare)			
Uppräkning av ram	1 500		
Summa resurstillskott	**1 520**	**1 520**	
Ramflyttar budget 2020			
	-	-	
Summa ramflyttar	**0**	**0**	
EXTERN BUDGETRAM 2020 exkl avskr o inv.bidrag		**62 545**	**Att fördela för nämnd**
Avskrivningar (fördelas ut senare)		**390**	prel = 2019
Investeringsbidrag (fördelas ut senare)		**0**	prel = 2019
EXTERN BUDGETRAM 2020 inkl avskr o inv.bidrag		**62 935**	
Intern budgetram enligt internbudgetflik		1 245	prel = 2019
Ramflyttar internbudget 2020			
Summa ramflyttar	0	0	
INTERN BUDGETRAM 2020		**1 245**	
NETTOKOSTNADSRAM 2020		**64 180**	

Fördelning av extern budget:

Förvaltningskostnader	4 061
Psykiatrihistoriska museét	264
Driftsanslag	55 220
Utvecklingsmedel	3 000

Under förvaltningskostnader tillkommer löneavtal 2020 så denna siffra kommer att justeras.
Nämnden fördelar den externa budgetramen exkl avskrivningar dvs 62 545 tkr.
Den interna budgetramen kommer också att förändras.

BUDGET 2020

DRIFTSANSLAG TILL ORGANISATIONER MED REGIONALA UPPDRAG

INOM SAMVERKANSMODELLEN

BOLAG DELÄGDA AV REGION KRONOBERG	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
AB Regionteatern Blekinge Kronoberg (Blekinge, Växjö, Kronoberg)	11 831 019 kr	*12 138 625 kr*	307 606 kr	Föreslagen uppräkning efter ägaröverläggning om 2,6 %
Kulturparken Småland AB (Växjö, Kronoberg)	11 287 905 kr	*11 592 678 kr*	304 773 kr	Föreslagen uppräkning efter ägaröverläggning om 2,7 %
Musik i Syd AB (Skåne, Kronoberg)	9 449 878 kr	9 563 277 kr	113 399 kr	
TOTALT	**32 568 802 kr**	**33 294 580 kr**	**725 778 kr**	

FRÄMJARVERKSAMHETER OCH ÖVRIGA ORGANSATIONER INOM SAMVERKANSMODELLEN	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
Berättarnätet Kronoberg	718 027 kr	926 643 kr	208 616 kr	Ökning om 200 000 kr
Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg (Blekinge, Kronoberg)	2 924 149 kr	2 959 239 kr	35 090 kr	
Tilläggsuppdrag Dans (Regionteatern Blekinge Kronoberg)	240 922 kr	247 186 kr	6 264 kr	Föreslagen uppräkning efter ägaröverläggning om 2,6 %
Hemslöjden i Kronobergs län	842 697 kr	1 052 809 kr	210 112 kr	Ökning om 200 000 kr
Ljungbergmuseet	709 972 kr	718 492 kr	8 520 kr	
Filmregion Sydost (Blekinge, Kalmar, Kronoberg)	1 052 533 kr	1 064 863 kr	12 330 kr	Slutlig uppräkning beslutas i samråd med övriga huvudmän inom Sydostkultur
Riksteatern Kronoberg	339 604 kr	343 679 kr	4 075 kr	
Bild och Form Kronoberg	338 179 kr	342 237 kr	4 058 kr	
TOTALT	**7 166 083 kr**	**7 655 149 kr**	**489 066 kr**	

UPPDRAG	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
Konstpedagogikuppdrag (Ljungbergmuseet)	523 520 kr	529 802 kr	6 282 kr	
Samordningsuppdrag scenkonststöd (Regionteatern)	52 352 kr	53 713 kr	1 361 kr	
Scenkonststöd (Regionteatern)	314 112 kr	322 279 kr	8 167 kr	
Southern Sweden Film Commission	25 000 kr	25 000 kr	- kr	
TOTALT	**914 984 kr**	**930 794 kr**	**15 810 kr**	

TOTALT INOM SAMVERKANSMODELLEN	**40 649 869 kr**	**41 880 523 kr**	**1 230 654 kr**

UTANFÖR SAMVERKANSMODELLEN

STUDIEFÖRBUND	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
ABF	2 208 740 kr			Medel till studieförbund fördelas enligt särskilt bidragssystem. Fördelning sker under våren.
Folkuniversitetet	483 114 kr			
Ibn Rushd	123 456 kr			
Kulturens Bildningsverksamhet	89 131 kr			
Medborgarskolan	491 636 kr			
NBV	1 510 710 kr			
Sensus	855 037 kr			
Studiefrämjandet	989 649 kr			
Studieförbundet Bilda	258 309 kr			
Studieförbundet Vuxenskolan	1 451 599 kr			
TOTALT	**8 461 381 kr**	**8 562 918 kr**	**101 537 kr**	

IDROTT	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
SISU	1 094 541 kr	1 107 675 kr	13 134 kr	
Smålands Idrottsförbund	1 922 725 kr	1 945 798 kr	23 073 kr	
TOTALT	**3 017 266 kr**	**3 053 473 kr**	**36 207 kr**	

ANDRA ORGANISATIONER	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
Det fria ordets hus	421 587 kr	426 646 kr	5 059 kr	
Hembygdsförbundet i Kronoberg	57 665 kr	58 357 kr	692 kr	
Italienska palatset	397 634 kr	402 406 kr	4 772 kr	
Smålands konstarkiv	226 000 kr	230 972 kr	4 972 kr	Föreslagen uppräkning efter ägaröverläggning om 2,2 %
TOTALT	**1 102 886 kr**	**1 118 381 kr**	**15 495 kr**	

UNGDOMSORGANISATIONER	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
Dacke Scoutdistrikt				Fördelning till organisationerna sker enligt särskilt bidragssystem. Organisationer kan tillkomma.
Equmenia Öst				
Friluftsfrämjandet Region Öst				
IOGT-NTO:s Juniorförbund Kronoberg				**Nivåer för 2020: (oförändrat från 2019)**
KFUK-KFUMs Smålandsregion				Grundbidrag: 10 000 kr per godkänd organisation
Kronoberg Blekinge Scoutdistrikt NSF				Ledarutbildningsbidrag: 200 kr/dag och deltagare
Kronobergs länsförbund av 4 H				Medlemsbidrag: (enl en regressiv tabell)
Kronobergs Vi Unga				Medlemsintervall; Relation; Bidrag/medlem
Riksförbundet Unga Musikanter,(RUM)Kronobergsdistriktet				250 eller färre; 1,0; 155 kr
Salt inom EFS i Sydöst-Sverige				251 - 500; 0,9; 139 kr
Svenska Kyrkans unga i Växjö stift				501 - 1000; 0,8; 124 kr
Sverok Jönköping-Kronoberg				1001 - 1500; 0,7; 108 kr
Unga örnar Kronoberg				1501 eller mer; 0,6; 93 kr
Ungdomens Nykterhetsförbund (UNF) Kronoberg				
TOTALT	**805 000 kr**	**605 000 kr**	**- 200 000 kr**	Minskning då ramen inte upparbetas.

TOTALT UTANFÖR SAMVERKANSMODELLEN	**13 386 533 kr**	**13 339 771 kr**	**- 46 762 kr**

DRIFTSANSLAG TOTALT	**54 036 402 kr**	**55 220 295 kr**	**1 183 893 kr**

UTVECKLINGSMEDEL

	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
Strategiska utvecklingsmedel	1 200 000 kr	1 200 000 kr	- kr	
Okonventionella arenor	500 000 kr	500 000 kr	- kr	
Kultur i vården	1 000 000 kr	1 000 000 kr	- kr	
Medverkans- och utställningsavtal	300 000 kr	300 000 kr	- kr	
EGNA MEDEL TOTALT	**3 000 000 kr**	**3 000 000 kr**	**- kr**	

FÖRVALTNING

	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
Förvaltning övergripande	2 590 858 kr	2 613 312 kr	22 454 kr	
Konsthandläggning	876 740 kr	1 187 261 kr	310 521 kr	Ökning på 300 000 kr
Kulturstipendier och priser	260 000 kr	260 000 kr	- kr	
FÖRVALTNING TOTALT	**3 727 598 kr**	**4 060 573 kr**	**332 975 kr**	

PSYKIATRIHISTORISKA MUSEET

	Budget 2019	Budget 2020	Förändring 2019-2020	Kommentar
Psykiatrihistoriska museet	261 000 kr	264 132 kr	3 132 kr	

PSYKIATRIHISTORISKA TOTALT	**261 000 kr**	**264 132 kr**	**3 132 kr**

TOTALBUDGET	**61 025 000 kr**	**62 545 000 kr**	**1 520 000 kr**

Förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020

15

19RGK1588

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020

Ordförandes förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020.

Sammanfattning

Kronobergs län ingår sedan 2012 i den statliga kultursamverkansmodellen. Kulturnämnden ansvarar för fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet i enlighet med den statliga förordningen 2010:2012. Kulturrådets styrelse tar årligen beslut om storleken på statsbidrag till respektive län med utgångspunkt i de regionala kulturplanerna och de behov regionerna årligen beskriver i dialogen med Kulturrådet.

Inför Kulturrådets årliga beslut finns möjlighet för regionerna att under första veckan i november inkomma med revideringar eller kompletteringar av planerna. Det finns också möjlighet för regionerna att årligen beskriva behoven till Kulturrådet i en särskild skriftlig framställan, vilket Region Kronoberg tillämpat sedan inträdet i kultursamverkansmodellen 2012. Region Kronobergs årliga förhandlingsframställan har resulterat i att länet vid ett flertal tillfällen prioriterats av Kulturrådet vid fördelningen av statsbidrag.

Enligt Kulturrådets riktlinjer så bör beskrivningen omfatta eventuella planerade väsentliga förändringar av uppdrag och/eller regional fördelning av statsbidraget i förhållande till föregående år. I förslag till Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020 beskrivs prioriterade utvecklingsområden, ekonomiska förutsättningar och behov av utökad fördelning av statsbidrag. Förhandlingsframställan utgår från Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020 samt förslag till kulturnämndens verksamhetsplan och budget för 2020.

Inför beslut om fördelning av statsbidrag 2020 prövar Kulturrådet en ny modell med standardiserat underlag för regional framställan för att säkerställa rättssäkerhet och likvärdig hantering av regionernas förhandlingsframställningar som grund för beslut.

Ida Eriksson
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

REGION KRONOBERG

Beslutsunderlag: Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020
Förordning 2010:2012 om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Datum: 2019-11-01
Diarienr: 19RGK1588
Handläggare: Jessica Linde, Regional utveckling

REGION KRONOBERG

Kulturrådet
kulturradet@kulturradet.se
ksam@kulturradet.se

Region Kronobergs förhandlingsframställan till Kulturrådet inför 2020

Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020

Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020 är den tredje regionala kulturplanen i Kronobergs län. Under 2019 har arbetet med att ta fram en ny regional kulturplan för perioden 2021-2024 påbörjats.

Det strategiska utvecklingsarbete som genomförs mot bakgrund av de regionala kulturplanerna har, sedan inträdet i kultursamverkansmodellen och den första kulturplanen 2012, haft en stor effekt på utvecklingen av den regionala kulturella infrastrukturen i Kronobergs län. Genomförandet av den regionala kulturplanen innebär att länets invånare, de kulturella Kronobergarna,[1] och besökare får möta ett kulturliv med både bredd och spets. Med spets avses konstnärlig förnyelse och fortsatt utveckling av Kronobergs unika styrkeområden. Bredd innebär att garantera en stabil kulturell infrastruktur som är angelägen, tillgänglig och inkluderande. I Kronoberg ska det finnas goda möjligheter för invånaren och besökaren att ta del av, och själv utöva, kultur. Det ska också finnas utrymme för det professionella och det egna skapandet att mötas. Nya initiativ, det oväntade och okonventionella, ska värnas.

2020 är sista året för genomförandet av den nuvarande regionala kulturplanen. Arbetet går enligt plan inom Region Kronobergs fem kulturpolitiskt prioriterade utvecklingsområden:

- Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige
- Kultur i hela Kronoberg
- En internationell arena för muntligt berättande
- Det fria ordet i Kronoberg
- En starkare infrastruktur för bild och form

Kulturplanen beskriver vilka de övergripande regionala målen är för varje utvecklingsområde samt vilka nationella kulturpolitiska mål som insatserna bidrar till att uppfylla. I kulturplanen ges exempel på vad som ska hända under perioden

[1] Enligt en kulturvaneundersökning 2016 är Kronobergarna generellt mer kulturellt aktiva än riksgenomsnittet

Postadress
Region Kronoberg
351 88 Växjö

Besöksadress
Nygatan 20
351 31 Växjö

Telefon 0470-58 80 00 vx
E-post region@kronoberg.se

2018-2020. Respektive utvecklingsområde konkretiseras i kulturnämndens verksamhetsplan för kommande år. Region Kronoberg använder verktyget balanserat styrkort för intern verksamhetsplanering, styrning och uppföljning. Den fleråriga regionala kulturplanen bryts årligen ner i en verksamhetsplan för kommande år. Verksamhetsplanen beskriver, tillsammans med mer konkreta handlingsplaner, hur kulturplanens prioriteringar under kommande år ska genomföras av förvaltningen.

Region Kronobergs organisationsmodell på kulturområdet är uppbyggd av en mindre förvaltning som arbetar på strategisk nivå. Den kulturverksamhet som möter länets invånare genomförs i hög utsträckning av regionala kulturorganisationer utanför förvaltning; till exempel bolag, stiftelser och det civila samhällets aktörer. I många fall delas dessutom styrning, finansiering och uppföljning av dessa externa organisationer mellan flera regioner och ibland även kommuner. Genomförandet av den regionala kulturplanen ställer därmed höga krav på styrningen, genom tydliga uppdrag och villkor samt dialog och samverkan – med utgångspunkt i den kulturpolitiska principen om armlängds avstånd.

Kulturnämndens verksamhetsplan med styrning och kontinuerlig uppföljning under året ger en bild av hur det går med genomförandet av den regionala kulturplanen och kan därmed komplettera Kulturrådets ordinarie uppföljning. Som bilagor till Region Kronobergs förhandlingsframställan finns därför kulturnämndens verksamhetsplan för 2020 inklusive handlingsplaner samt delårsredovisning för 2019.[2] Region Kronoberg avser att delge Kulturrådet kulturnämndens slutgiltiga årsredovisning för 2019 i samband med den ordinarie uppföljningen av kultursamverkansmodellen.

Effekter av arbetet med de regionala kulturplanerna i Kronobergs län

Sedan den första kulturplanen 2012 har Region Kronoberg flyttat fram positionerna på flera områden. Utvecklingsarbetet har genomförts tillsammans med Kronobergs mångfald av aktörer på kulturområdet och i samverkan mellan regionerna inom Regionsamverkan Sydsverige. Den regionala kulturbudgeten har utökats kontinuerligt för att möjliggöra regionala kultursatsningar. En betydelsefull del i genomförandet av satsningarna är att de på olika sätt också har stöttats av Kulturrådet, både genom utvecklingsmedel och genom att Kronoberg prioriterats vid fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

[2] Se bilagorna *Kulturnämndens verksamhetsplan 2020* samt *Kulturnämndens delårsredovisning januari-augusti 2019*.

Kulturplanearbetet bidrar till att uppfylla de nationella kulturpolitiska målen på regional nivå. Genomförandet ligger också väl i linje med de prioriteringar som Kulturrådets styrelse gjort, framförallt när det gäller ”att utveckla ny regional infrastruktur, använda nya arbetssätt och samverka” samt ”ge utrymme till konst- och kulturområden med svag regional infrastruktur”. Den flernivåstyrning som kultursamverkansmodellen bygger på har stor effekt för tillgången till professionell kultur i hela Sverige och bidrar till att göra skillnad för invånarna i ett län. Nedan beskrivs ett urval av de effekter som kulturplanearbetet har haft i Kronoberg.

Starkare kulturpolitisk organisation, både internt inom Region Kronoberg och externt genom samarbetet i Regionsamverkan Sydsverige och utvecklad samverkan med länets kommuner. Potentialen i de samverkansformer som regioner och kommuner utvecklar gemensamt inom ramarna för kultursamverkansmodellen är viktig att lyfta i det fortsatta samtalet kring framgångsrikt flernivåstyre och hur de olika nivåerna gemensamt kan arbeta för att stärka och utveckla kulturområdet framöver.

Ökad samverkan bland sydsvenska regioner och kulturorganisationer som använder nya arbetssätt och samverkar i större geografier. Detta kan komma att bli en framgångsfaktor för att kunna fortsätta garantera en kulturell infrastruktur med hög konstnärlig kvalitet och samtidigt hantera framtidens välfärdsutmaningar.

Den regionala, interregionala och nationella infrastrukturen för professionell dans har stärkts genom samverkan i Sydsverige, vilket har möjliggjort ett större utbud och en utökad mångfald av konstnärliga uttryck för invånarna. Utvecklingsarbetet inom Danssamverkan Sydsverige har gett utrymme till ett konstområde vars infrastruktur är svag både regionalt och nationellt. Den 29 februari 2020 manifesteras detta konkret i en unik danshändelse i Sverige, premiären av samproduktionen Djurens Karneval. Föreställningen, koreograferad av spanske Marcos Morau kommer därefter att turnera i de sex länen och möta 10 000 barn.

En god spridning av professionell kultur i hela länet. Mot bakgrund av kulturplanens prioriterade utvecklingsområden har regionala kulturorganisationer utvecklat metoder för att vara tillgängliga för invånare i hela Kronoberg. Samtidigt behöver arbetet balanseras med att skapa utrymme även för konstnärlig utveckling.

Metodutveckling för breddat deltagande i regionala kulturorganisationer, en angelägen kulturpolitisk fråga även i nationell och internationell kontext. Ett konkret exempel är Regionteatern Blekinge Kronobergs nya profil och process kring att utveckla Sveriges första fasta medborgarscen som involverar invånare och lokalsamhälle i den professionella skapandeprocessen.

Kronoberg har blivit en internationell arena för det muntliga berättandet. I november 2018 utsågs Sagobygden, efter nominering från regeringen, till Sveriges första och världens tjugonde goda exempel i Unescos register för tryggandet av det immateriella kulturarvet.

Den regionala och interregionala infrastrukturen för bild- och formkonst har utvecklats genom ökad regional samordning och samverkan inom Regionsamverkan Sydsverige.

Region Kronobergs ekonomiska förutsättningar inför 2020

Sedan inträdet i kultursamverkansmodellen 2012 har den regionala kulturbudgeten utökats årligen. Även Kulturrådet har sedan 2012 årligen utökat statsbidraget till regional kulturverksamhet i Kronoberg, med undantag för 2015. Det utökade statsbidraget inkluderar både uppräkning till regionala kulturorganisationer i kultursamverkansmodellen och förstärkning av regionala satsningar framförallt på professionell dans samt bild- och formkonst. Som beskrivits tidigare i texten har den nationella medfinansieringen av regionala satsningar haft stor betydelse för utvecklingen av konstområdenas infrastruktur såväl regionalt som nationellt.

Inför 2020 ökar Region Kronoberg sin samlade regionala finansiering till kulturområdet med totalt 1 500 000 kronor jämfört med 2019. Utöver uppräkning till regionala kulturorganisationer gör kulturnämnden ett antal nya satsningar i budget 2020. Satsningarna finansieras genom utökad ram, omfördelning inom ram samt befintliga utvecklingsmedel.

Med utgångspunkt i *Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020*, Region Kronobergs fem prioriterade utvecklingsområden och regionala satsningar inför 2020 görs nedanstående framställan till Kulturrådet. Framställan avser nationell medfinansiering i form av utökad fördelning av statsbidrag inom ramarna för kultursamverkansmodellen. Avslutningsvis finns även en sammanfattning av Region Kronobergs framställan, som omfattar en total fördelning av statsbidrag på **39 912 000 kronor** till Kronobergs län 2020.

En internationell arena för muntligt berättande

Unescos utnämning av Sagobygden innebär att det nationella och internationella arbetet har intensifierats i den ideella organisationen Berättarnätet Kronoberg. En utökad regional och nationell finansiering är en förutsättning för att kunna förvalta utmärkelsen och det internationella arbetet på ett ändamålsenligt sätt och upprätthålla kulturplanens mål om att vara en internationell arena för det muntliga berättandet.

- 2018 utökade Region Kronoberg det regionala driftsanslaget till Berättarnätet Kronoberg med 200 000 kronor för att nå målsättningen i

kulturplanen. Framställan avseende nationell medfinansiering lyftes även då i dialogen med Kulturrådet. Inför 2020 utökar Region Kronoberg driftsanslaget med ytterligare **200 000 kronor**.

- Region Kronobergs framställan avseende utökad nationell medfinansiering för den regionala satsningen på det muntliga berättandet: **400 000 kronor**.

Den professionella musikens regionala och interregionala infrastruktur
Region Kronoberg vill stärka förutsättningarna för den professionella musikens regionala och interregionala infrastruktur genom att skapa goda förutsättningar för Musik i Syd och Musica Vitae att verka professionellt.

- Inför 2020 utökar Region Kronoberg driftsanslaget för Musik i Syd med **400 000 kronor**.
- Region Kronobergs framställan avseende utökad nationell medfinansiering för den regionala satsningen på den professionella musikens regionala och interregionala infrastruktur: **400 000 kronor**.

Hemslöjd för barn och unga
Region Kronoberg vill genom en satsning på en pedagogisk resurs särskilt riktad mot arbete med barn och unga förbättra möjligheterna för denna målgrupp att ta del av, och utöva, hemslöjd i Kronobergs län.

- Inför 2020 utökar Region Kronoberg det årliga driftsanslaget till Hemslöjden i Kronoberg med **200 000 kronor**.

Offentlig gestaltning
Det interna arbetet med offentlig gestaltning i Region Kronoberg är i en utvecklingsfas och tilldelas utökad årlig finansiering för att säkerställa rättssäkerheten i basuppdraget och skapa hållbara rutiner kring Region Kronobergs interna konsthandläggning.

- Inför 2020 utökar Region Kronoberg förvaltningens budget för den interna konsthandläggningen med **300 000 kronor**.

Tidigare satsningar fortsätter
Utöver ovanstående nya satsningar 2020 så fortsätter även fleråriga satsningar från tidigare år (kultur i vården 1 000 000 kronor, kultur på okonventionella platser 500 000 kronor samt en regional pott för ökad tillämpning av medverkans- och utställningsavtal 300 000 kronor).

REGION KRONOBERG

Omfördelning av statsbidrag mellan Region Blekinge och Region Kronoberg
Region Kronoberg gör inga omfördelningar av statsbidraget mellan regionala kulturorganisationer inför 2020. Däremot vill Region Kronoberg och Region Blekinge gemensamt förändra statsbidragets fördelning mellan de båda regionerna, vilket inför 2020 berör verksamheten Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg.

Regionerna Blekinge, Kalmar och Kronoberg har en lång tradition av samverkan och gemensam finansiering av regional kulturverksamhet. Det har bland annat inneburit att regionerna har delat upp fördelning och administration av statsbidraget inom ramarna för kultursamverkansmodellen. Med början förra året inleddes en gemensam process för att skapa ökad transparens och större rättssäkerhet i ett sammanhang där interregional samverkan stärks ytterligare i Sydsverige. Inför fördelningen 2019 delades statsbidraget för den dansfrämjande verksamheten (tidigare Dans i Sydost) upp mellan regionerna i samband med en omorganisering. Inför 2020 är Region Blekinge och Region Kronobergs gemensamma avsikt att göra detta även för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg (där statsbidraget för båda regionerna i nuläget administreras av Region Blekinge). Uppdelningen av statsbidraget ligger också i linje med Kulturrådets interna process kring tydligare fördelningsprinciper och regional likvärdighet.

- Förändrad uppdelning av statsbidraget till Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg: **1 169 000 kronor** (2019 års nivå) omfördelas från Region Blekinge till Region Kronoberg.[3]

Uppräkning
Region Kronoberg räknar upp regionala kulturorganisationer både inom och utanför kultursamverkansmodellen. Uppräkningsfaktorn varierar mellan de regionala kulturorganisationerna beroende på att ägarkonstellationerna ser olika ut och att uppräkning beslutas gemensamt mellan huvudmän.

- Region Kronobergs löne- och prisuppräkning till regionala kulturorganisationer inom kultursamverkansmodellen inför 2020 omfattar i genomsnitt 2,0%: **831 000 kronor**.
- Region Kronobergs framställan avseende nationell medfinansiering av uppräkning till regionala kulturorganisationer inom kultursamverkansmodellen: **767 000 kronor**.[4]

---

[3] 56 % av statsbidraget omfördelas från Region Blekinge till Region Kronoberg. Omfördelningen baseras på befolkningsstatistik (SCB, mars 2019).
[4] Inklusive uppräkning av det omfördelade statsbidraget till Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg

Postadress
Region Kronoberg
351 88 Växjö

Besöksadress
Nygatan 20
351 31 Växjö

Telefon 0470-58 80 00 vx
E-post region@kronoberg.se

REGION KRONOBERG

Sammanfattning
Region Kronobergs framställan till Kulturrådet avseende utökad fördelning av statsbidrag inom ramarna för kultursamverkansmodellen sammanfattas nedan:

- En internationell arena för muntligt berättande: **400 000 kronor**.
- Den professionella musikens regionala och interregionala infrastruktur: **400 000 kronor**.
- Förändrad uppdelning av statsbidraget till Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg – **1 169 000 kronor** (2019 års nivå) omfördelas från Region Blekinge till Region Kronoberg.
- Uppräkning av regionala kulturorganisationer inom kultursamverkansmodellen i samma nivå som Region Kronoberg (i genomsnitt 2,0%): **767 000 kronor**.

Region Kronobergs framställan till Kulturrådet omfattar därmed en utökad nationell medfinansiering på **1 567 000** kronor för uppräkning och nya satsningar. Efter omfördelning av delar av statsbidraget för Biblioteksutveckling Blekinge Kronoberg innebär det ett en total ökning av statsbidraget på **2 736 000 kronor** i förhållande till 2019 års fördelning till Kronobergs län (**37 176 000 kronor**). Region Kronobergs framställan till Kulturrådet omfattar därmed en total fördelning av statsbidrag på **39 912 000 kronor** till Kronobergs län 2020.[5]

Region Kronoberg understödjer även Region Blekinges framställan om nationell medfinansiering för dansscenen i Karlshamn som utvecklas i samverkan med Regionteatern Blekinge Kronoberg.

Med vänlig hälsning

Ida Eriksson
Kulturnämndens ordförande

[5] Region Kronobergs fördelning av statsbidrag 2020 sker i enlighet med fördelningsprinciper för statsbidrag till regional kulturverksamhet inom kultursamverkansmodellen som kulturnämnden beslutar om 18 december.

REGION KRONOBERG

Bilagor

1. Årlig uppdatering av grunduppgifter
2. Kulturrådets matris för standardiserat underlag för regional framställan
3. Kulturnämndens verksamhetsplan 2020 med handlingsplaner
4. Kulturnämndens delårsredovisning januari-augusti 2019

Postadress
Region Kronoberg
351 88 Växjö

Besöksadress
Nygatan 20
351 31 Växjö

Telefon 0470-58 80 00 vx
E-post region@kronoberg.se

REGION KRONOBERG

BILAGA 1. ÅRLIG UPPDATERING AV GRUNDUPPGIFTER

Namn på sökande organisation	Region Kronoberg
Organisationsnummer	232100-0065
Adressuppgifter	Region Kronoberg, 351 88 Växjö
Kontaktperson och kontaktuppgifter	Jessica Linde, regional utvecklingssamordnare kultur, Enheten för hållbar tillväxt, Avdelningen för regional utveckling 0470-58 30 56, 070-966 14 81 jessica.linde@kronoberg.se
Kontonummer	Plusgiro 39 33 56-1

SVERIGES RIKSDAG

Förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

t.o.m. SFS 2017:1264

SFS nr: 2010:2012
Departement/myndighet: Kulturdepartementet
Utfärdad: 2010-12-22
Ändrad: t.o.m. SFS 2017:1264
Ändringsregister: SFSR (Regeringskansliet)
Källa: Fulltext (Regeringskansliet)

Inledande bestämmelser

1 § I denna förordning finns bestämmelser i anslutning till lagen (2010:1919) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. I förordningen regleras även den kultursamverkansmodell som är en förutsättning för bidragsgivningen.

2 § Statens kulturråd beslutar om det statsbidrag som får fördelas till ett landsting.

Statsbidrag lämnas i mån av tillgång på medel.

3 § Vad som sägs om ett landsting i denna förordning gäller, med undantag för vad som sägs i 7 § om samverkan mellan länets kommuner, också för Gotlands kommun.

Ändamålet med fördelning av statsbidraget

4 § Fördelningen av statsbidraget ska bidra till att de nationella kulturpolitiska målen uppnås samt ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer.

Definition

5 § Med regional kulturplan avses en beskrivning av de prioriteringar som landstinget vill göra i fråga om regional kulturverksamhet som avses få statligt stöd, prioriteringarnas förhållande till de nationella kulturpolitiska målen samt uppgifter om planerad statlig, kommunal och annan finansiering av verksamheterna.

Villkor för landstingens fördelning av statsbidraget

6 § Ett landsting får fördela vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet om en regional kulturplan har upprättats av landstinget och kulturplanen överensstämmer med denna förordning och de föreskrifter som meddelas med stöd av denna förordning.

Planen ska avse tre år, om det inte finns särskilda skäl för annat.

7 § Landstinget ansvarar för att den regionala kulturplanen utarbetas i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Med kulturplanen som grund beslutar Statens kulturråd om det statsbidrag som landstinget ska fördela.

8 § Med utgångspunkt i det ändamål som anges i 4 § ska landstinget ansvara för att bidragsgivningen enligt denna förordning främjar en god tillgång för länets invånare till

1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
2. museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete,
3. biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
4. professionell bild- och formverksamhet,
5. regional enskild arkivverksamhet,
6. filmkulturell verksamhet, och
7. främjande av hemslöjd.

Landstinget får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i första stycket och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till landstingets område eller dess medlemmar som avses i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725). Landstinget får även lämna statsbidrag till överskridande samarbeten mellan olika konstområden. Förordning (2017:1264).

9 § Landstinget får endast lämna statsbidrag till sådan verksamhet som också får bidrag från landsting, kommun eller annan huvudman.

Bidrag när det gäller regionala kulturplaner

9 a § Statens kulturråd får lämna bidrag till organisationer som företräder det civila samhället och de professionella kulturskaparna för deras medverkan i syfte att ta fram och genomföra regionala kulturplaner. Förordning (2013:1134).

Tidsbegränsade utvecklingsbidrag

10 § Statens kulturråd får besluta om tidsbegränsade bidrag till strategiska utvecklingsinsatser av nationellt intresse.

Tidsbegränsade utvecklingsbidrag får endast lämnas till sådan verksamhet som också får bidrag från landsting, kommun eller annan huvudman.

11 § Vid fördelning av tidsbegränsade utvecklingsbidrag ska Statens kulturråd särskilt beakta de nationella kulturpolitiska målen som rör kvalitet, konstnärlig förnyelse och tillgänglighet till kulturutbudet.

Uppföljning och redovisning

12 § Landsting som fördelar statsbidrag enligt denna förordning ska årligen följa upp och redovisa till Statens kulturråd hur de statliga medlen har använts och vilka effekter som uppnåtts.

Återbetalning och återkrav

13 § Ett landsting som fördelar statsbidrag enligt denna förordning är återbetalningsskyldigt om

1. landstinget genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har orsakat att statsbidraget lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. statsbidraget av något annat skäl än vad som avses i 1 har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och landstinget borde ha insett detta,
3. statsbidraget inte har använts för det ändamål det har beviljats för, eller
4. landstinget inte lämnar sådan redovisning som avses i 12 §.

14 § Om ett landsting är återbetalningsskyldigt enligt 13 §, får Statens kulturråd besluta att helt eller delvis kräva tillbaka statsbidraget.

15 § Om en kulturverksamhet upphör med verksamhet som den fått bidrag för enligt denna förordning, är den återbetalningsskyldig för den del av bidraget som inte har använts.

16 § Om en kulturverksamhet är återbetalningsskyldig enligt 15 §, ska landstinget besluta att kräva tillbaka den del av statsbidraget som återbetalningsskyldigheten avser. Om det finns särskilda skäl för det, får landstinget efterge återkrav helt eller delvis.

Bemyndigande

17 § Statens kulturråd får meddela de föreskrifter som behövs för verkställigheten av denna förordning.

Överklagande

18 § Beslut enligt denna förordning får inte överklagas.

All offentlig makt i Sverige utgår från folket och riksdagen är folkets främsta företrädare.

SVERIGES RIKSDAG

http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/

Remissyttrande: Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi (Ku2019/00550/KO)

16

19RGK1238

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Remissyttrande: Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi (Ku2019/00550/KO)

Ordförandes förslag till beslut

Kulturnämnden godkänner remissyttrandet och att yttrandet är Region Kronobergs svar till Kulturdepartementet.

Sammanfattning

Regeringen gav 2015 Kungliga biblioteket (KB) i uppdrag att ta fram en nationell biblioteksstrategi. Direktivet var att den skulle bygga på en långsiktig vilja att behålla och utveckla biblioteksverksamheten i Sverige. Strategin ska omfatta hela det allmänna biblioteksväsendet, det vill säga bland annat folkbibliotek, skolbibliotek, regional biblioteksverksamhet, universitetsbibliotek och sjukhusbibliotek. KB lämnades förslaget till kulturministern i mars 2019 och under juni månad skickade kulturdepartementet ut förslaget på remiss.

Region Kronoberg tillhör inte de regioner som valts ut som remissinstans men har i rollen som huvudman för den regionala biblioteksverksamheten tagit vara på möjligheten att svara på remissen. Yttrandet har beretts gemensamt av Regionsamverkan Sydsveriges kulturutskott.

I förslaget till nationell biblioteksstrategi definieras sex arbetsområden eller medel för att nå fram. Det handlar om biblioteken som samhällets öppna rum, läsning, lärande, forskning, nya digitala bibliotekstjänster och en gemensam infrastruktur. Strategin kompletteras med förslag på sex konkreta reformer för att stärka biblioteksväsendet. Reformpaketens inriktning är; skolbibliotek, de nationella minoriteterna och urfolken samerna, mångspråkig biblioteksverksamhet, nationella digitala bibliotekstjänster, den nationella biblioteksfunktionens uppgifter samt kompetensutveckling.

De synpunkter Region Kronoberg lämnar i remissvaret handlar främst om att i den kommande behandlingen av strategiförslaget och reformförslagen tillvarata regionala och kommunala förutsättningar, behov och den kunskap som finns.

Regional biblioteksverksamhet

Uppdraget för den regionala biblioteksverksamheten formuleras i bibliotekslagen enligt följande: ”Varje landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet i syfte att främja samverkan, verksamhetsutveckling och kvalitet hos de folkbibliotek som är verksamma i länet”. Regional biblioteksverksamhet är också ett av sju verksamhetsområden inom kultursamverkansmodellen.

REGION KRONOBERG

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi
Remissyttrande över Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi

REGION KRONOBERG

Kulturdepartementet
kulturdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Remissyttrande – Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi (Ku2019/00550/KO)

Sammanfattning

Region Kronoberg har av Kulturdepartementet beretts tillfälle att avge yttrande över ovanstående remiss.

Region Kronoberg tackar för möjligheten att yttra sig över förslaget till nationell biblioteksstrategi. Yttrandet har beretts gemensamt av Regionsamverkan Sydsveriges kulturutskott. Vissa regionala variationer förekommer.

De synpunkter Region Kronoberg lämnar i remissvaret handlar främst om att i den kommande behandlingen av strategiförslaget och reformförslagen tillvarata regionala och kommunala förutsättningar, behov och den kunskap som finns. Region Kronoberg tillstyrker de sex reformförslagen i sak men har på grunder som framgår nedan delvis avvikande uppfattning när det gäller utformning och genomförande.

Synpunkter

Region Kronoberg är positivt inställd till en nationell biblioteksstrategi som stöd för att utveckla och stärka Sveriges biblioteksverksamheter. Vi ser att ett stort arbete ligger bakom framtagandet, både de bakomliggande rapporterna och den färdiga strategin. När den nu ska gå från idéskiss till handling föreslår vi en genomarbetning av texten för att göra den enklare och mer lättillgänglig att läsa. Vi föreslår också en koncentration till strategisk nivå och att de många handlingsförslag på operativ nivå som finns tas bort. Vi anser även att strategin missar att adressera de stora samhällsutmaningarna för biblioteken kopplat till exempelvis ekonomi och demografi.

Lyft läsningen

Region Kronoberg ser med förvåning att bibliotekens läs- och litteraturfrämjande roll ges en förhållandevis blygsam plats i det slutliga förslaget trots det faktum att sjunkande läskunnighet och läsförståelse är faktorer som genererar stora klyftor i samhället. Svag läsförmåga är ett hot mot demokratin som hittills har fått för lite uppmärksamhet. I bibliotekslagen fastslås att bibliotek har en samhällsbärande funktion och bidrar till demokratins utveckling – genom att bidra till kunskap, bildning och fri åsiktsbildning. För att ta del av kunskap och kunna bilda sig en åsikt behöver alla ett eget språk. Att öppna vägar till litteraturen, tillgängliggöra litteraturen i nya format och på nya platser där fler delar av samhället deltar och ge

fler möjlighet till en konstnärlig upplevelse genom litteratur är en del i bibliotekens viktiga demokratitillämpning.

Det är positivt att läsningens betydelse ändå understryks i strategiförslaget och att Läsdelegationens betänkande ”Barns- och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället” (SOU 2018:57) lyfts fram. Läsdelegationen, som kom med sitt betänkande i juni 2018, har skarpa och nyskapande förslag som pekar i riktning mot tvärprofessionella insatser och stärkta insatser för nationell samordning inom det läsfrämjande området. Region Kronoberg anser att Läsdelegationens rekommendationer och förslag bör utgöra stommen till de åtgärder som vidtas på det läs- och litteraturfrämjande området.

Prioritera nationella biblioteksuppdrag
Region Kronoberg anser att en nationell biblioteksstrategi i huvudsak bör fokusera på de resurser, den stödstruktur och den kompetensutveckling som är gynnsam att samverka kring nationellt eller som lämpligast kan hanteras av en nationell biblioteksfunktion. Region Kronoberg konstaterar med tillfredställelse att det färdiga förslaget till strategi till stor del fokuserar på gemensam nationell infrastruktur för kunskapsstöd och kompetensutveckling till dem som arbetar på Sveriges alla bibliotek och på att utveckla och driva nationella digitala bibliotekstjänster. Att få juridisk rådgivning, gedigna kunskapsunderlag, stöd i omvärldsanalys, hjälp att ta fram kvalitetsindikatorer och andra mått för verksamheten är värdefullt och efterlängtat – inte minst från folkbiblioteken. En nationell digital struktur, med nationellt finansierat innehåll, skulle frigöra tid och resurser för många bibliotek och möjliggöra att bibliotekslagens intentioner om likvärdig biblioteksservice i hela landet skulle kunna uppnås.

Region Kronoberg ser positivt på skrivningen att ”De nationella och regionala nivåerna ska verka stödjande, inte styrande, för de användarnära publika biblioteken”. När det gäller frågor om hur kommunbiblioteken ska definiera sin roll och sitt sätt att uppfylla sitt uppdrag är mest gynnsamt om detta sker i dialog med bibliotekens huvudmän, invånare och andra aktörer i det lokalsamhälle biblioteken är del av. En betydande del av all biblioteksutveckling i Sverige sker lokalt.

Stärkt samverkan
För att på ett effektivt och tydligt sätt och genom konstruktiv och jämbördig dialog stödja det allmänna biblioteksväsendet bedömer Region Kronoberg att det behövs en genomlysning var det nationella biblioteksmyndighetsuppdraget bör ligga. Utöver det välkomnar Region Kronoberg en stärkt nationell och regional samverkan där nationella utvecklingslinjer med utgångspunkt i bibliotekens kapacitet att uppfylla bibliotekslagen, tas fram gemensamt och där rollfördelningen tydliggörs i dialog. I en sådan dialog ska samtliga relevanta myndigheter och organisationer med nationella biblioteksfunktioner delta. Potentialen i de samverkansformer som regioner och kommuner utvecklar gemensamt inom ramarna för kultursamverkansmodellen är viktig att betona i samtalet kring

framgångsrikt flernivåstyre och hur de olika nivåerna gemensamt kan arbeta för att stärka och utveckla biblioteksområdet framöver.

Stärk utbytet mellan forskning och profession
Region Kronoberg välkomnar en gemensam nationell struktur för kompetensutveckling likt den som föreslogs i rapporten "Profession, Utbildning, Forskning – Biblioteks- och informationsvetenskap för en stärkt bibliotekarieprofession". Stärkta samarbeten och samverkan mellan bibliotek och olika typer av forsknings- och utbildningsinstitutioner samt mellan forsknings- och utbildningsinstitutionerna där utbyte mellan forskning och profession kan ske är mycket positivt. Detta forskningsutbyte måste ske tvärvetenskapligt och inbegripa många olika discipliner eftersom bibliotekens uppdrag och samhälleliga roll spänner över många områden.

Det vore värdefullt för svenska bibliotek med en större tillgång till aktuell forskning och vetenskaplig information för såväl den egna professionen som för användare. Utveckling av biblioteksverksamheten och de metoder som används skulle då också i högre grad kunna vila på vetenskaplig grund.

Om nationell och regional samverkan stärks, kan nationella utvecklingslinjer med utgångspunkt i bibliotekens kapacitet att uppfylla bibliotekslagen tas fram gemensamt. De regionala biblioteksverksamheterna bidrar i denna samverkan med kunskaper kring kommunbibliotekens förutsättningar och behov. Utifrån behoven kan sedan forskningsunderlag eller annan information tas fram och kompetensutveckling planeras i samarbete med ett fortbildningsinstitut för biblioteksspersonal. Den nationella satsningen Digitalt först lämpar sig väl som pilotverksamhet för en sådan gemensam nationell struktur för kompetensutveckling när det gäller folkbiblioteken. I denna satsning samverkar såväl det nationella projektet som enskilda regionala biblioteksverksamheter redan med stor behållning med forskare från flera discipliner, inte enbart från det Biblioteks- och informationsvetenskapliga området.

Region Kronoberg bedömer att det finns stor kompetens hos olika forsknings- och utbildningsinstitutioner i södra Sverige som bör nyttjas i ett framtida beslut om lokalisering av ett fortbildningsinstitut.

Utöka samverkan för ökad jämlikhet
Under strategiförslagets avsnitt om demokrati och om samhällets öppna rum beskrivs hur biblioteken både som lokal och som verksamhet bidrar till att främja vår demokrati och vår rättsstat genom att alla får bättre möjlighet till insyn, inflytande och deltagande i den demokratiska processen och i samhällslivet. Personal inom olika bibliotekstyper stöttar dagligen aktivt människors möjligheter att förbättra sina livschanser och att utöva sitt demokratiska engagemang och sina rättigheter. Tillsammans bidrar alla bibliotek till demokrati, inkludering och välfärd.

Genom samverkan säkrar vi tillgång till information och tillgänglighet för fler och genom hela livet: Det livslånga biblioteket. En utökad samverkan med bibliotek som är knutna till vuxenutbildningen skulle kunna motverka den ojämlikhet som finns i dagens resursfördelning. Biblioteksverksamhet knuten till vuxenutbildning såsom Komvux, SFI och folkhögskolor är ett eftersatt område – inte minst när det gäller användare med funktionsnedsättningar som biblioteken enligt lag ska ägna särskild uppmärksamhet åt. Många folkbibliotek kompenserar idag för detta glapp i biblioteksked jan. Region Kronoberg ser positivt på att strategiförslaget i avsnittet om lärande lyfter behov av lagstöd och resursförstärkningar när det gäller biblioteksverksamhet för vuxenutbildningen.

Prioritera kring digitaliseringen

I strategiförslaget läggs för stor tonvikt på tillgängliggörande av resurser genom digitalisering av tryckta medier. Region Kronoberg anser att det är en orealistisk ambition och en suboptimering av skattemedel att digitalisera allt som getts ut i Sverige. Region Kronoberg föreslår att en bättre prioritering av resurserna vore att göra ett urval och istället lägga mer kraft på nationell upphandling, gemensamma standarder och förmedling av digitala resurser via en nationell biblioteksplattform liknande den danska Bibliotek.dk.

I förslaget står det att ”Biblioteken ska vara en del av hela samhällets digitaliseringsstrategi och ingå i de centrala samhällsinstanser som leder denna del av förflyttningen till ett nytt informations- och kunskapssamhälle.” Ska biblioteken kunna svara upp mot de förväntningar och krav som finns när det gäller att bibehålla och stärka demokratin i det digitaliserade samhället, till exempel när det gäller att vägleda till myndigheter och företags digitala tjänster, behöver förutsättningarna diskuteras brett och förmedlingsinsatserna resurssättas.

Sex strategiska reformer för stärkta bibliotek

Nya medel behövs till fler strategiska reformer

Region Kronoberg tillstyrker i huvudsak de sex strategiska reformförslag som framförs i strategiförslaget, med undantag för avvikande uppfattning gällande utformning som nämns ovan. Dock bedömer Region Kronoberg att detta är insatser som borde genomförts för länge sedan och i sig pekar på en eftersatthet i sektorn. När bibliotekens roll till bland annat Sveriges digitaliseringsstrategi och till Agenda 2030 formuleras, krävs nya framåtriktade reformer, som behöver prissättas och sedan ingå i en samlad nationell bedömning av när och vad som ska digitaliseras av den svenska offentligheten.

Region Kronoberg anser att förslaget om ett nationellt kunskapscenter för skolbiblioteksfrågor inte på något sätt är tillräckligt resursmässigt för att möta den problematik som beskrivs i avsnittet om lärande i strategiförslaget. Region Kronoberg är positiv till Kulturrådets resursförstärkning inom *Stärkta bibliotek* och

anser att medlen bör permanentas men att de bör kunna omfördelas till andra kulturområden. Det finns ett stort värde i att folkbibliotekens personal i samverkan med regionbiblioteket och andra folkbibliotek i den egna regionen själva analyserar sina behov och reflekterar kring de utvecklingsmöjligheter som finns. Behovsanalyserna och reflektionerna kring utvecklingsmöjligheter utgör också ett viktigt underlag för regionala och nationella aktörer för fortsatt dialog med de kommunala biblioteksverksamheterna kring den lokala utvecklingen.

Postadress
Region Kronoberg
351 88 Växjö

Besöksadress
Nygatan 20
Växjö

Telefon 0470-58 80 00 vx
E-post region.@kronoberg.se
Fax

Demokratins skattkammare

Förslag till en nationell biblioteksstrategi

KUNGLIGA BIBLIOTEKET | NATIONELL BIBLIOTEKSSTRATEGI

PLATSEN FÖR
DEMOKRATINS
SKATTKAMMARE
UTMÄRKS AV ETT X

Innehåll

2 Inledning
6 Demokrati
10 Samhällets öppna rum
13 Läsning
16 Lärande
19 Forskning
21 Nationella digitala bibliotekstjänster
25 Gemensam infrastruktur

Bilaga

32 Sex strategiska reformer för stärkta bibliotek

FÖRORD

Här är förslaget till en nationell biblioteksstrategi för att stärka och utveckla hela det svenska biblioteksväsendet. Det är viktigt till försvar för demokratin och den enskilda människans möjlighet att fritt verka i samhället med tillgång till kunskap och litteratur. Utgångspunkten är bibliotekslagen med sin portalparagraf om *bibliotek för alla*. Visionen för biblioteken är att de ska finnas till för alla med hänsyn till vars och ens behov och förutsättningar. Det yttersta målet med hela verksamheten är att stärka bildningen och därmed demokratin. Vi ser biblioteken som en självständig kraft i det demokratiska samhällsbygget, en femte statsmakt. Bibliotekens verksamhet och innehåll är folkets skatter, samtidigt som deras sanningar och fakta utgör en fara för demokratins fiender.

Utifrån lagens vision och strategins mål definierar vi sex arbetsområden eller medel för att nå dit vi strävar. Vi lyfter fram biblioteken som samhällets öppna rum samt deras betydelse för läsning, lärande och forskning. Vi föreslår nya nationella digitala bibliotekstjänster och en stärkt gemensam infrastruktur.

Vi söker förändring. Biblioteksväsendet behöver utvecklas, förnyas och förstärkas. Strategin är tänkt att ange en riktning, med perspektivet drygt tio år fram i tiden, år 2030. Det är en nationell strategi som knyter an till vad som sker i världen utanför nationens gränser. Den inspireras av utvecklingen i de nordiska länderna, liksom av biblioteksstrategier och utvecklingsmål internationellt. Sverige har halkat efter i digitaliseringen på biblioteksområdet och det är en utveckling som måste brytas.

En strategi blir inte verklighet utan koppling till konkreta åtgärder och reformer. Därför presenterar vi samtidigt med själva strategin ett förslag till reformpaket med högst påtagliga åtgärder som följer av strategins överväganden. Det handlar om att bygga nationella digitala bibliotekstjänster och digitalisera vårt kultur- och kunskapsarv. Det gäller att stärka biblioteksverksamheten för de nationella minoriteterna och urfolket samerna och säkra utbudet av tillgängliga medier för personer med funktionsnedsättning, liksom att öka tillgången till medier på andra språk än svenska. Vi vill klargöra den nationella och regionala nivåns stödjande betydelse för de publika biblioteken och vi lyfter behovet av en stark och likvärdig skolbiblioteksverksamhet. Den fria tillgången till vetenskapliga publikationer och forskningsresultat måste säkras. Biblioteken kan utveckla nya sätt för användning och bearbetning av det digitaliserade kunskapsarvet.

För att strategin ska leva och leda till förändring och utveckling krävs återkommande och regelbunden analys och uppföljning. Grunden till våra överväganden och förslag är ett omfattande arbete sedan hösten 2015. Vi har publicerat 14 rapporter och tio filmer, som ska ses som ett viktigt underlag för fortsatt arbete och implementering. Vi har under arbetet fört en kontinuerlig dialog med biblioteksväsendets intressenter. Det utkast till strategi, som publicerades våren 2018, fick närmare ett hundratal skriftliga kommentarer. Även de välbesökta dialogmöten som sekretariatet genomförde över hela landet har i hög grad påverkat detta slutliga strategiförslag.

Erik Fichtelius, *Nationell samordnare*
Christina Persson, *Utredare*
Eva Enarson, *Utredare*

Nationell biblioteksstrategi
KUNGLIGA BIBLIOTEKET

Inledning

Här finns både den önskade och oväntade, den bekväma och den obekväma kunskapen. Utan källor ingen källkritik.

I dag

Biblioteken tillhör folket. De är barnens, elevernas, studenternas, lärarnas, forskarnas, minoriteternas, invandrarnas, fångarnas, patienternas, urfolkens, släktforskarnas, specialisternas, journalisternas, musikernas, de nyfiknas och de bildningstörstandes – ja, allas – bibliotek. Detta gäller för samtliga bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet.

Biblioteken med sina bibliotekarier och annan personal ger den enskilde kraft och möjlighet att fungera i samhället. Här finns källorna lätt tillgängliga för alla utan kostnad för den enskilde. Här finns både den önskade och oväntade, den bekväma och den obekväma kunskapen. Här finns vårt kulturarv och vårt kunskapsarv. Utan källor finns ingen källkritik.

Här är samhällets öppna rum. Här pågår de lågintensiva mötena. Här är tyst och lugnt men här förs också samtal och diskussioner. Bibliotekens ställning i det svenska samhället är stark och biblioteken är en av de mest betrodda och uppskattade samhällsinstitutionerna. Det finns i dag 1 120 folkbibliotek med 63 miljoner besökare årligen, som lånar ut drygt 58 miljoner fysiska medier och närmare 2 miljoner e-böcker. Folkbiblioteken ingår i en bibliotekssektor som totalt omsluter uppskattningsvis nio miljarder kronor.

Samtidigt sker förändringar som påverkar biblioteken. Demokratin utsätts för allt hårdare prövning. Digitaliseringen riskerar att göra biblioteken mindre relevanta om de inte svarar upp mot människors efterfrågan av att digitala resurser, kunskap och läsupplevelser på nätet. Förändringar av ekonomi, demografi, migration och språk medför också stora utmaningar. Verksamheten kan försvåras av brist på samordning och samverkan, digital inlåsning, dyr upphovsrätt och förlagsoligopol.

Ojämlika förutsättningar och resurser bland kommunerna liksom ökade krav på kompetensutveckling av både medborgare och bibliotekarier måste hanteras. Det är oroande att inte alla skolor uppfyller skollagens krav på skolbiblioteksverksamhet, likaså att biblioteken inte når fram till alla potentiella användare.

Digitaliseringen medför nya krav för hela biblioteksväsendet. Gränserna för vad som är sant och kontrollerbart förskjuts ständigt. Sverige har halkat efter andra länder i att erbjuda digitala bibliotekstjänster och digital tillgång till kultur- och kunskapsarv. Nya kraftfulla sökmotorer och algoritmer, tillsammans med redan existerande och kommande metoder för intelligenta självlärande söksystem, kommer att förändra katalogiseringen. Allt detta inrymmer möjligheter och ger incitament till förändring. Digitaliseringen är en möjlighet för biblioteken att öka sin relevans.

I går

Historiskt sett är tillgång till litteratur och läsning en klassfråga. Böcker var dyrbara ting, förbehållna de övre samhällsskikten. Förmögna, akademier och kyrkan byggde upp egna bibliotek som också var status- och maktsymboler med ett stort samlarvärde. När tryckkonsten hade etablerats fick Sverige år 1661 en kansliordning som reglerade att allt som tryckts skulle levereras till kungen för utgivningskontroll. Därför finns sedan århundranden tillbaka allt som tryckts i Sverige samlat på Kungliga biblioteket (KB). Landets äldre forskningsbibliotek var länge tillgängliga endast för akademin.

Parallellt med uppbyggandet av den allmänna folkskolan och folkbildningen under 1800-talet etablerades lokala sockenbibliotek, delvis finansierade med brännvinsskatter. Under 1900-talets första decennier växte folkbiblioteken fram med utgångspunkt i arbetarrörelsens, nykterhetsrörelsens och studieförbundens folkbildningssträvanden. Bibliotekspionjären Valfrid Palmgren såg tidigt biblioteksverksamhetens utvecklingspotential. Hennes idéer lade tillsammans med folkrörelsebiblioteken grunden till de moderna folkbiblioteken. De skulle vara fritt tillgängliga och öppna för alla, även barn och socialt utsatta.

I slutet av 1940-talet presenterades en utredning om folk- och skolbibliotek som lade grunden till ett modernt allmänt biblioteksväsende med centralbibliotek, lånecentraler och kommunala bibliotek. Utredningen föreslog också rationaliseringar som exempelvis central katalogisering.

I mitten av 1940-talet fanns det cirka 14 000 studenter i Sverige. De två universitetsbibliotek som då existerade var forskarnas domän. Några decennier senare hade antalet studenter och hög-

VISION

BIBLIOTEK FÖR ALLA

MÅL

DEMOKRATI

Ett demokratiskt samhälle där alla fritt kan ta del av världens samlade litteratur och kunskap för att kunna verka i samhället på egna villkor

MEDEL

LÄSNING

Inspirera till läsupplevelser, öka allas läs- och språkförståelse och stärk litteraturens ställning

MEDEL

SAMHÄLLETS ÖPPNA RUM

Använd biblioteken som samhällets öppna rum för bildning, upplevelser och samtal

MEDEL

LÄRANDE

Utveckla invånarnas möjligheter till livslångt lärande och fri åsiktsbildning genom en sammanhållen kedja av utbildningsbibliotek

MEDEL

FORSKNING

Stärk biblioteken som en del av forskningens infrastruktur och möjliggör öppen tillgång till vetenskapliga resultat från all offentligt finansierad forskning

MEDEL

NATIONELLA DIGITALA BIBLIOTEKSTJÄNSTER

Tillgängliggör så mycket information och litteratur som möjligt fritt och digitalt för alla

MEDEL

GEMENSAM INFRASTRUKTUR

Stöd och stimulera de publika biblioteken med effektiva och samverkande nationella och regionala biblioteksfunktioner och välutbildade bibliotekarier

skolor mångdubblats. Under 1960-talet började universitets- och högskolebiblioteken utvecklas till de öppna lärmiljöer de är i dag.

Biblioteken var mycket tidiga med att förstå och tillägna sig teknikens möjligheter.

Utvecklingen mot dagens biblioteksverksamhet tog ett kraftigt språng under 1970-talet. Detta decennium kännetecknades också av en stark biblioteksdebatt. Reformer, teknik och den nya statliga kulturpolitiken kom att prägla folkbibliotekens inriktning och utveckling. Etableringen av Bibliotekshögskolan i Borås innebar att bibliotekarier med en gemensam utbildningsbakgrund kunde anställas inom olika slag av bibliotek i hela landet. Uppsökande verksamhet, en dynamisk utveckling av barnbiblioteken, ett ökat utbud av talböcker och fler bokbussar präglade folkbiblioteksverksamheten. De läsfrämjande verksamheterna ökade i snabb takt.

Rationaliseringarna av biblioteksadministrationen understöddes av centraliserade inköpskanaler. Från bibliotekens gemensamma företag Bibliotekstjänst (BTJ) kunde biblioteken inhandla det som inte behövde vara unikt för varje enskilt bibliotek, till exempel katalogposter. Bibliotekstjänst satsade också tidigt på utvecklingen av ett datoriserat biblioteksdatasystem (BUMS), och den bibliografiska databasen BURK. Statskontoret byggde katalogsystemet Library Information System, som senare blev Libris och överfördes till KB år 1977. Detta lade grunden för en effektivisering, samtidigt som det i vissa fall bidrog till likriktning, och en minskad lokal identitet. Datoriseringen av biblioteken möjliggjorde öppnare och mer delbara mediesamlingar. Biblioteken var mycket tidiga med att förstå och tillägna sig teknikens möjligheter. Den tekniska utvecklingen innebar också ett breddat biblioteksutbud i form av audiovisuella medier.

År 1984 presenterades utredningen Folkbibliotek i Sverige som väckte frågor och debatt om folkbiblioteken skulle ses som informationsförsörjare eller kulturförmedlare. Något enkelt svar på detta fanns inte. Så småningom kom diskussionen att glida över i frågor om servicekvalitet, biblioteksentreprenader och biblioteksanvändaren som ”kund”. Det ledde till en diskussion om betydelsen av delaktighet och en idémässig förflyttning från samlingsorienterade till användarorienterade bibliotek. Gratisprincipen, rätten till avgiftsfria lån, var en återkommande fråga. Så småningom föreslogs en lagreglering av biblioteken i Sverige, liksom i de andra nordiska länderna. År 1996 blev den första svenska bibliotekslagen en realitet.

1980- och 90-talets tekniska utveckling sammanföll med nya pedagogiska reformer. I propositionen Forskning och samhälle från 1996, finns uttalanden om att regeringen ser hela det allmänna biblioteksväsendet som en enhetlig och samverkande resurs. Förslag lades fram om att Libris skulle utvecklas till ett nationellt system för alla bibliotek och att datornätet för högre utbildning och forskning (SUNET) skulle erbjudas folkbiblioteken. Detta avvisades dock av de flesta kommuner. Flexibelt lärande, små högskolor och regional tillväxt låg i fokus. Distansstudenternas behov uppmärksammades särskilt. Folkbiblioteken fick en tydligare roll inom lärandet. Kommunala lärcentra inrättades ibland i anslutning till biblioteken. Den ökande skaran högskolestudenter och vuxenstuderande i Sverige rörde sig fritt mellan högskolebibliotek och folkbibliotek.

De följande decennierna skapade tillgången till information via internet nya förutsättningar för biblioteken. Kraven växte på bibliotekens kompetens om hur teknik och informationsinnehåll fungerade och skulle värderas. De ökade kraven gällde också hur biblioteken skulle hantera de allt snabbare nätverken. Forskningsbiblioteken var snabba med att förutse behovet av digitala resurser och nya sätt att inhämta och sprida information. Övergången från analoga medier till digitala påskyndades. För folkbiblioteken dröjde det något längre. Men viss samverkan och gemensamma upphandlingar påbörjades, ofta med de regionala biblioteksverksamheterna som initiativtagare.

Bibliotekarieutbildningen förändrades och det akademiska ämnet biblioteks- och informationsvetenskap etablerades vid ett antal universitet och högskolor. Innovation blev en allt starkare inriktning inom utbildnings- och forskningspolitiken. När vetenskaplig publicering och forskningens infrastruktur kom i fokus var biblioteken inte sena med att ta en roll i utvecklingen. Det viktiga arbetet för öppen tillgång, open access, inleddes.

I morgon

Tidsperspektivet för denna strategi är läget år 2030. Förhoppningen är att de som lever i 2030-talets samhälle kommer att vara tillräckligt pålästa, informerade och kompetenta för att kunna bidra till en demokratisk värld där hållbarhet och mänskliga rättigheter är ledstjärnor. Det är ett hoppfullt perspektiv. De samhällsinstitutioner som arbetar för öppenhet, oberoende, åsiktsfrihet, kunskap och livskvalitet sitter med nyckeln till den

goda framtiden i sin hand. Biblioteket är en sådan institution.

För att uppnå de mål som Förenta Nationerna (FN) har satt upp i Agenda 2030 kommer tillgång till trovärdig information, tillsammans med förmågan att ta till sig och hantera information samt olika digitala uttrycksmedel, att vara väsentliga. Biblioteken kan särskilt bidra till att uppfylla följande Agenda 2030-mål:

- God utbildning för alla
- Minskad ojämlikhet
- Fredliga och inkluderande samhällen
- Hållbara städer och samhällen
- Minskad produktion och konsumtion

Biblioteken är användarens och allas gemensamma angelägenhet och egendom. Det är en verksamhet och en arena där samtal och kommunikation ger grund för att förstärka tillit och utveckla demokratiska förhållningssätt. Biblioteken används av många och bibliotekarierna har deras förtroende. Biblioteken är samhällets oberoende kunskapsbank. Den svenska bibliotekslagen slår fast allas rätt till bibliotek. FN:s barnkonvention ger barn utrymme och prioritet i biblioteken. Den internationella biblioteksorganisationen IFLA ger i sin globala vision inför framtiden en bild av biblioteken som nödvändiga, självklara och angelägna i en framtid där biblioteken:

- ger fria möjligheter till lärande, forskning, läsning, upplevelser, skapande och inspiration
- finns i tillräcklig omfattning nära användaren, vilket gör biblioteken lätta att använda och vistas i
- sträcker sig långt utanför biblioteks-lokalernas väggar, är digitala och utåtriktade
- är självklart och jämlikt integrerade i de strukturer och verksamheter de ingår i, till exempel skola, universitet, myndighet eller lokalsamhälle
- är öppna mot omvärlden
- lever i delaktighet med användarna och i samverkan med civilsamhället och samhällets institutioner
- bjuder in de som ännu inte använder sig av biblioteksverksamheterna genom kreativa och obyråkratiska förhållningssätt
- är en mötesplats man söker sig till för att dela upplevelser, tankar och kreativa uttryck med andra

Världens bibliotek har i denna vision enats kring en målbild. Den globala visionen om ett starkt och samlat biblioteksväsende ger styrka till läsande, informerade och delaktiga samhällen.

För att möta olika behov är bibliotekens verksamhet komplex, föränderlig och innehållet varierat. Genom digitalisering och samverkan kan alla oavsett vem man är, var man bor och vilka behov man har få tillgång till den information, kunskap och litteratur man söker. Bibliotekens digitala utveckling möter människors förändrade beteenden, medievärldar och kommunikationsmönster. Sverige ska – utifrån sina it-politiska mål – vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter, vilket biblioteken bidrar till. Sverige kommer inte längre att ligga efter omvärlden.

Biblioteksverksamheterna är kraftfulla och har hållbara ekonomiska förutsättningar. Hela det allmänna biblioteksväsendet är effektivt, angeläget och framgångsrikt genom god samverkan med civilsamhället, samhällsinstitutioner och mellan biblioteken. De publika biblioteksverksamheter där användarna finns, till exempel folkbibliotek, forskningsbibliotek och skolbibliotek, är i fokus för de stödjande biblioteksverksamheterna; de regionala biblioteksverksamheterna och nationalbiblioteket, liksom Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) Skolverket och Kulturrådet. År 2030 är en majoritet av bibliotekens medieresurser digitala, sökbara och tillgängliga utan kostnader för användaren. Forskning, livslångt lärande och utbildning har nya förutsättningar via en genomförd öppen tillgång till publicerad forskning samt öppna forskningsdata. Forskningsbiblioteken är väl integrerade i lärosätenas forskningsmiljöer och det öppna vetenskapssamhället.

I biblioteksverksamheterna möter användarna utbildade bibliotekarier och annan expertis som guidar användare av alla slag, som möjliggörare och problemlösare. I skolbibliotek och forskningsbibliotek samarbetar elever, studerande, lärare och forskare med skolbibliotekarier och informationsexperter som en del i lärandets och forskandets infrastruktur. Alla bibliotek utgår från användarens perspektiv oavsett vilka de är och var de finns. Bibliotekarier handleder och stödjer användarna i förmågan att behärska de digitala förutsättningarna samt att värdera och kritiskt granska data och informationsinnehåll. Delaktighet i samhället kräver medie- och informationskunnighet och allt fler har tillägnat sig detta. Användarens lust att utforska, uppleva, lära, läsa, utvecklas, utmanas och överraskas uppmuntras. Med demokratin som mål stöds visionen om allas delaktighet. Biblioteken är samhällets öppna rum med utrymme för läsning, lärande och forskning, och samhället har byggt nya digitala bibliotekstjänster och en stödjande gemensam infrastruktur. ▶

NATIONELL BIBLIOTEKSSTRATEGI

Demokrati

Ett demokratiskt samhälle där alla fritt kan ta del av världens samlade litteratur och kunskap för att kunna verka i samhället på egna villkor

Inledning

Biblioteket är demokratens skattkammare och diktatorns skräckkabinett.

Björn Ranelid, författare

I tider när demokratin hotas av mörka krafter över hela världen blir bibliotekens roll och uppgift allt viktigare. Biblioteken är en femte statsmakt, en konstitutionell pelare som balanserar andra statsmakter. Bibliotekens verksamhet och samlingar, liksom den litteratur och kunskap bibliotekarien ger nyckeln till, är det demokratiska samhällets skatt. Utgångspunkten är den svenska regeringsformens inledande paragrafer:

1 § All offentlig makt i Sverige utgår från folket.

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse.

2 § Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten.

Dessa formuleringar har en direkt och praktisk innebörd för biblioteksväsendet. Målet är att värna om förmågan att upprätthålla grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Vi ska försvara och främja vår demokrati och vår rättsstat mot alla inre och yttre aktörer som kan vilja undergräva dem. Dessa värden har ett oförytterligt egenvärde. De utgör en grundval för vårt samhälles välstånd och motståndskraft.

Detta demokratiska uppdrag, som är likadant för alla samhällsinstitutioner, har varit utgångspunkten i arbetet med den nationella biblioteksstrategin. Bibliotekens verksamhet bidrar till en samhällsutveckling i stort och till att demokratin fördjupas genom att alla får bättre möjligheter till insyn, inflytande och deltagande i den demokratiska processen. Att biblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling uttrycks i målet om allas delaktighet i samhällslivet. Att biblioteken ska bidra till fri åsiktsbildning understryker betydelsen av att de intar en neutral hållning i förhållande till den information som tillhandahålls och även i övrig verksamhet understödjer ett fritt meningsutbyte. Bestämmelsen innebär att biblioteksverksamheten ska präglas av öppenhet för olika perspektiv och stå fri från censur eller andra hindrande åtgärder. Yttrandefriheten är den grund som den fria åsiktsbildningen vilar på.

Tankegången återkommer i bibliotekslagens ändamålsparagraf (2 §):

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Tillgänglighet

Att alla människor har tillgång till bibliotek är väsentligt och en grund för bibliotekens legitimitet. Tillgängligheten till biblioteksverksamheternas innehåll, tjänster och lokaler ska vara god och jämlik. Begreppet ska förstås ur följande aspekter: fysisk, kognitiv, språklig, kunskapsmässig, psykosocial, administrativ och ekonomisk tillgänglighet. Bibliotekslagen och skollagen slår fast tillgången till biblioteksverksamhet. Alla har rätt att få ta del av den biblioteksverksamhet som de har behov av. Biblioteken bör utveckla metoder för att nå dem som i dag inte känner till vad biblioteken kan erbjuda eller av praktiska skäl är förhindrade att använda bibliotek. Ökad digitalisering av tjänster och utbud är också en väg mot ökad tillgänglighet.

Bibliotekens innehåll ska vara varierat så att det passar alla och så att alla ska kunna få tillgång till olika typer av media. Detta uppnås via samarbete mellan biblioteken, och ställer krav på samordnade system och gemensamt ägande av resurserna. Bibliotekspersonalens kompetens är avgörande för att

alla ska få lika möjligheter att använda bibliotekens innehåll och tjänster.

Ambitionen är att all utgivning på minoritetsspråken ska vara tillgänglig via alla bibliotek genom digitalisering, som e-böcker eller print on demand.

Neutralitet och mediesamlingar

Människor har rätt till fri tillgång till litteratur och andra medier. Bibliotekslagens portalparagraf garanterar människors rätt att bilda sig en åsikt. Lagen slår också fast att folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet. Likaså garanterar lagen främjandet av läsning och tillgång till litteratur.

Inget bibliotek kan innehålla allt. Som en garanti för att människor ändå kan få den litteratur de behöver ingår alla bibliotek i ett samarbete. Traditionellt har det gällt fjärrlån, det vill säga lån mellan bibliotek, men i dag handlar samarbetet lika mycket om digitalisering. Samordningen kan också gälla den gallring som behövs. För att omistliga medier inte ska försvinna krävs nationella bevarande- och säkerhetsplaner, inte minst för forsknings- och specialbiblioteken. KB har en särställning som den enda mottagaren av elektroniska och audiovisuella pliktexemplar. Den förändring som krävs är att det samlade materialet ges en bredare tillgänglighet.

Lögner och propaganda

Biblioteksväsendet ska ge kunskap om källkritik och informationssökning liksom algoritmer och filterbubblor som riskerar att bidra till en fragmentisering av det offentliga samtalet och leda till en minskad tilltro till grundläggande fakta. Biblioteken har uppdrag och personal att stödja invånarna i att uppnå en god medie- och informationskompetens (MIK). De bidrar därmed till att höja kunskapsnivån i hela samhället. De biblioteks- och informationsvetenskapliga utbildningarna, liksom den regionala biblioteksverksamheten, kan stödja och försörja biblioteken med relevant kompetens. Vid en kris och krigssituation kan rykten, falska nyheter och propaganda mötas av ett biblioteksväsende som har en viktig roll för en säker, oberoende och trovärdig informationsförmedling för hela samhället som en del av civilförsvaret. Mediesamlingar och bibliotekarier erbjuder fakta, sök- och källkritik samt eftertanke som ett skydd.

Integritet och sekretess

Digitaliseringen får inte urholka tillämpningen av sekretess- och dataskyddsbestämmelserna inom biblioteken (bland annat biblioteksekretessen i 40 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen, OSL, samt sekretessen i 21 kap. 7 § OS). Användarna måste kunna vara säkra på att uppgifter i bibliotekens register om enskildas personliga förhållanden samt lån, reservationer, andra former av beställningar och användning av informationsteknik aldrig förs vidare till tredje part. Tekniken möjliggör i dag för leverantörer av e-böcker att i detalj kartlägga en läsares beteende, vad man läser, hur fort och hur länge. Det får inte finnas någon misstanke om att staten eller kommersiella intressen kartlägger biblioteksanvändarnas politiska eller personliga preferenser.

Biblioteken ska vara en fredad plats, vilket gör att de rent tekniska säkerhetslösningarna på biblioteken måste vara tillförlitliga. Biblioteken måste äga och ha egen kontroll över de persondata som rör biblioteksanvändning, gallra aktivt i uppgifterna och bara samla in de data man behöver för sin uppgift.

Integration och inkludering

För de som är nyinflyttade till Sverige är biblioteken en viktig ingång till samhället. Så har det sett ut under flera decennier och biblioteken har visat en snabb anpassningsförmåga under de senaste årens flyktingströmmar. Folkbiblioteken är en central aktör för att underlätta integration och inkludering av nyanlända och har generellt en god förmåga att möta människor med ett annat modersmål än svenska. Det är viktigt att samhället i stort fortsätter att ta vara på, stödjer och satsar på de aktiviteter biblioteken bidrar med. Detta bör synliggöras i de lokala och regionala biblioteksplanerna.

Detta gäller också den centrala rätten för alla biblioteksanvändare att ta del av världens samlade litteratur och kunskap. Tillgång till litteratur på originalspråk eller som inte finns översatt är en kunskaps- och utbildningsfråga som också har betydelse för Sveriges roll i världen.

På biblioteken kan människor orientera sig utan att möta myndighetspersoner vars beslut har avgörande betydelse för deras liv och ekonomi. Biblioteken ska vara en självklar plats att vistas i och en studieplats, inte minst för unga människor och vuxenstuderande. Biblioteken kan också stödja genom att ge tillgång till den informations- och kommunikationsteknik som krävs för att nyanlända ska ha möjlighet att kommunicera med och vara delaktiga i samhället. Efterfrågan på mångspråkig bibliotekspersonal växer. Detta ställer också krav på kompetens om mångkulturella frågor, medieförsörjning på olika

språk, material på lättläst svenska, medborgar- och samhällsinformation och en anpassad verksamhet. Bibliotekens möjligheter att anställa personal med mångspråkig kompetens bör därför förstärkas genom olika statliga stödinsatser. En kontinuerlig kompetensutveckling på området kan ske inom ramen för en nationell struktur i ett fortbildningsinstitut för bibliotekarier.

För att uppnå effektivitet krävs en lånecentralsfunktion i likhet med dagens Internationella biblioteket. Det bör vara ett tydligt uppdrag som förstärks och utvidgas jämfört med dagens nationella stödinsatser inom området. Det nationella stödet måste innehålla konsultativt stöd i olika mångspråkiga och mångkulturella frågor.

Upphandling, inköp, katalogisering och gallring av mångspråkig litteratur kräver en specifik kompetens som är närmast omöjlig inom mindre biblioteksorganisationer. Den nationella biblioteksmyndigheten bör ha ansvar för lånecentralen i sin helhet. För att uppnå bästa resultat för de publika biblioteken bör samverkan ske mellan den nationella nivån och de regionala biblioteksverksamheterna.

Nationella minoriteter och urfolket samerna

De fem nationella minoriteterna är en omistlig del av Sverige, historia och kulturarv. Det nationella stödet till biblioteken, där användarna tillhör de nationella minoriteterna och urfolket samerna, behöver förstärkas. Detta arbete åligger alla bibliotekstyper och bör påskyndas. Biblioteksslagen föreskriver att de nationella minoriteterna ska ägnas särskild uppmärksamhet. Samerna är ett urfolk med en egen lagstiftning, sametingslagen. Sametinget är en myndighet.

De nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur i Sverige ska främjas. Barns utveckling av en flerkulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska prioriteras. Revitaliseringen av språken och den kulturella identiteten är central. Alla som tillhör de nationella minoritetsgrupperna har rätt till sina språk och en likvärdig biblioteksverksamhet oavsett var de bor i landet. En strukturerad dialog med grupperna, i syfte att utforma en angelägen verksamhet, ska genomföras enligt lag. Biblioteken ska arbeta för att undvika en strukturell diskriminering. Att stärka och skydda språken och de kulturella identiteterna ska också ingå i bibliotekens uppgifter.

Den mångspråkiga biblioteksverksamheten behöver nationellt stöd för att inte vara ojämlik.

Biblioteksverksamhet för, om, av och med de nationella minoritetsgrupperna har minst två utgångspunkter. Dels handlar det om medier på minoritetsspråken och dels om majoritetens kunskap om minoriteterna. Biblioteken ska därför bidra till att synliggöra de nationella minoriteternas kulturer, identiteter och de nationella minoritetsspråken i syfte att öka kunskapen och förståelsen hos allmänheten. Detta kräver uppmärksamhet bland annat genom arrangemang och andra aktiviteter.

Biblioteken behöver stöd från centrala instanser som kan bidra med kompetensutveckling, konsultativ verksamhet och medieförsörjning. Flera av de nationella minoriteternas bibliotek kan ges ett ansvar som statligt finansierade resursbibliotek för sina respektive språkområden. Sådana särskilt utpekade resursbibliotek för olika nationella minoriteter och urfolket samerna kan då arbeta stödjande och erbjuda dessa tjänster till biblioteken, gärna via en lånecentral. Ambitionen är att all utgivning på minoritetsspråken ska vara tillgänglig via alla bibliotek genom digitalisering, som e-böcker eller *print on demand*. Bilderböcker, barnböcker, ungdomsböcker, vuxenböcker, tillgängliga medier, forskningspublikationer och facklitteratur bildar en språklig utvecklingstrappa som behöver få en hemvist i en flerkulturell identitet med starkt stöd från biblioteken. Radio, tv, film, musik, ljud och talböcker har stor betydelse. De nationella uppdragen till resursbiblioteken bör ha detta som gemensam utgångspunkt.

Funktionsrätt

Begreppet funktionsrätt används om människans rätt att fungera i olika situationer, oavsett funktionsnedsättning och oavsett vilka hinder som finns i samhället. Begreppet kan användas relaterat till en enskild vardaglig situation, men också i ett politiskt sammanhang för att beskriva den gemensamma rätten för olika grupper. Det handlar alltså om individers rättigheter, där man vill flytta fokus från hinder och särskilda lösningar till principer om allas mänskliga rättigheter.

Allas rätt till bibliotekens resurser på lika villkor är en demokratifråga och gäller alla bibliotek. Att möjliggöra för den som har en funktionsnedsättning att kunna använda bibliotekens resurser på samma villkor som andra ska gälla i alla bibliotekssammanhang genom bemötande och tillgängliggörande av medier, lokaler och andra resurser.

Den tekniska utvecklingen innebär nya möjligheter för grupper med olika

funktionshinder. MTM har här ett särskilt ansvar. MTM bör få ett tydligare uppdrag att på sikt öppna möjligheten att minska omfattningen av de anpassade tjänster som myndigheten tillhandahåller, till förmån för universella lösningar och universell utformning av e-böcker, ljudböcker och talböcker. Samtidigt är personer med läsnedsättning en heterogen grupp med varierande förutsättningar att använda de universella digitala medietjänsterna som finns på marknaden. Därför kan MTM:s service riktad till personer med behov av specialanpassade lösningar ändå behöva finnas kvar parallellt med de universella lösningarna, även på längre sikt.

Mellan 15 och 20 procent av befolkningen beräknas ha någon form av läsnedsättning eller läsovana som gör att de behöver läsa text i ett tillgängligt format. Målet är att fler som behöver använda tillgängliga medier gör detta.

Barnens rätt

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) kommer att införlivas i svensk lag från och med den 1 januari 2020. Enligt konventionen ska alla åtgärder som rör barn ha barnets bästa i främsta rummet. Barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det. Barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska respekteras. Barnkonventionen nämner särskilt barn som hör till nationella minoriteter och urfolk. Folkbiblioteken ska enligt bibliotekslagen ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Barns rättigheter och rätten för barn att ta plats i biblioteken har därmed stark legal förankring och ska prioriteras i folkbibliotekens verksamhet.

Biblioteken ska förhålla sig till både barnperspektivet och barns perspektiv. Barnperspektiv innebär att vuxenvärlden strävar efter att ta till vara barns intressen, medan barns perspektiv svarar mot individuella barns synsätt, önskningar och behov. Bibliotekslokalen är mycket viktig för barn och unga. Biblioteket ska vara en välkomnande, trygg och inspirerande plats, där alla barn ska bemötas med respekt och där deras frågor och förslag beaktas.

Barnbiblioteksutveckling bör utgå från både barnperspektiv och barnets perspektiv vid fördelning av resurser, vid lokalutformning, vid fördelning av mediekostnader, samt vid urval och inköp av medier och bemanning. Barns perspektiv och barnperspektiv ska omfatta all personal, deras förhållningssätt och bemötande. Barnen är prioriterade i lagen, är stora låntagare och frekventa besökare. Detta måste också synas i bibliotekens resursmässiga prioriteringar. Barnbiblioteksverksamheten bör formas tillsammans med och av barn. Barns faktiska delaktighet ska respekteras. Barnen har rätt till ett brett medieutbud som förutom litteratur inkluderar tillgång till AV-media i alla former.

Biblioteksverksamhet för, av och med barn bör ges ett stort utrymme i de kommunala och regionala biblioteksplanerna. För att kunna följa upp om prioriteringar för barn och unga faktiskt görs och om de får effekt, behöver statistik och andra uppföljningsmetoder utvecklas. Uppföljningar är viktiga för att huvudmännen ska kunna säkerställa att målen i biblioteksplanerna följs och att resurserna till barn i allt större grad svarar mot barnens användning av biblioteket. ▶

Några slutsatser

De nationella minoriteternas och urfolket samernas möjligheter att behålla och utveckla sitt språk och sin kultur i Sverige ska främjas.

Ambitionen är att all utgivning på minoritetsspråken ska vara tillgänglig via alla bibliotek genom digitalisering, som e-böcker eller *print on demand.*

Den mångspråkiga biblioteksverksamheten behöver nationellt stöd för att inte vara ojämlik.

Vid en kris och krigssituation kan rykten, falska nyheter och propaganda mötas av ett biblioteksväsende som har en viktig roll för en oberoende informationsförmedling som en del av civilförsvaret.

MTM bör få ett tydligare uppdrag stödja universella lösningar för de tjänster som myndigheten tillhandahåller.

Biblioteken måste äga och ha egen kontroll över de persondata som rör biblioteksanvändning.

Biblioteket ska vara en välkomnande, trygg och inspirerande plats, där alla barn ska bemötas med respekt och där deras frågor och förslag beaktas.

För att kunna följa om prioriteringar för barn och unga faktiskt görs och om de får effekt, behöver statistik och andra uppföljningsmetoder utvecklas.

Bibliotekens möjligheter att anställa personal med mångspråkig kompetens bör förstärkas genom olika statliga stödinsatser.

NATIONELL BIBLIOTEKSSTRATEGI

Samhällets öppna rum

MEDEL *Använd biblioteken som samhällets öppna rum för bildning, upplevelser och samtal*

Inledning

Biblioteket finns mitt i samhället. På den lilla orten, där invånarna kan gå man ur huse för att försvara sitt bibliotek och i världens storstäder, där landmärken byggs i trä, glas och granit. Biblioteket som byggnad, som rum, betyder något fundamentalt för alla användare. Men det är inte bara en lokal utan också en verksamhet och en idé.

De aktiviteter biblioteken erbjuder bör vara kopplade till bibliotekens kärnuppdrag för kunskaps- och litteraturförmedling.

För eleverna i skolan är biblioteket en plats för studier och rekreation. För studenterna på campus är biblioteket ofta själva sinnebilden för universitetet. Här möts alla över fakultetsgränserna och här samlas kreativiteten. Folkbiblioteket är ofta det första som möter den nyanlände flyktingen, både med kopplingar bakåt och med den första inträdesbiljetten till det nya livet.

Biblioteket är samhällets öppna rum. Dessa ska användas, bejakas och stärkas. Det närliggande lokala biblioteket eller bokbussen är lika viktiga för användaren som det stora stadsbiblioteket. Biblioteken, bibliotekarierna och andra yrkesgrupper på biblioteket skapar delaktighet och samhörighet samt ger läsinspiration, kunskap och upplevelser. Det är här många barn möter sina första böcker i större utsträckning. Det är här författarna kan möta sina läsare. Här finns liv, samtal, film, musik och det lågintensiva mötet.

Det är ingen tillfällighet att det just nu runt om i världen byggs helt nya bibliotek för möten och upplevelser. Helsingfors har fått sitt nya Centrumbibliotek mellan järnvägsstationen och riksdagshuset. Oslo bygger sitt nya stadsbibliotek i hamnen, granne med operan och centralstationen. Köpenhamn har Den sorte diamant och Århus har det nya moderna biblioteket Dokk1. Utvecklingen i våra grannländer och andra länder kan tjäna som inspiration.

Rum för möten

Biblioteken ska vara fria, oberoende rum för möten. Där ska man kunna vara bland andra även om man är ensam och bli vänligt och jämlikt bemött. Biblioteket finns på användarens villkor utifrån var och ens förutsättningar.

I biblioteksrummet kan alla ta del av biblioteket, men också dela med sig. Ett möte är inte enbart ett sammanträffande mellan människor. Det kan också vara ett oväntat möte med en text i en bok, med en berättelse i en föreläsning, en film eller ett författarbesök. Bevakningen av att det finns öppna och fria möjligheter till delning av kunskaper, kreativa ambitioner och erfarenheter är att värna om det hållbara och inkluderande samhället. För studerande blir biblioteket en fristad där de kan ställa frågor, och få stöd utan att bli bedömda och betygsatta. Bibliotekslokalen bör utformas som en plats som är funktionell, men också trygg, rofylld och inspirerande. Besökarna ska uppleva det som sitt bibliotek.

Fler invånare än i dag bör kunna använda biblioteken och varje bibliotek bör kunna sätta upp mätbara mål för ett ökat nyttjande. För att öka användningen av biblioteken kan huvudmännen satsa på utökade och anpassade öppettider, men när och hur mycket måste beslutas utifrån lokala förutsättningar. Satsning på meröppna bibliotek bör vara en offensiv åtgärd, och inte ersätta bemannade bibliotek i besparingssyfte.

Arrangemang, inspiration och upplevelser

På biblioteken ordnas arrangemang som författarbesök, utställningar, filmvisningar, konserter och föreläsningar. Avsikten är att väcka nyfikenhet, skapa grund för samtal och lärande samt inspirera till användning av bibliotekets utbud. Ett arrangemang kan också vara en kurs eller studiecirkel om till exempel informationssökning eller digitala verktyg.

På högskolebiblioteken synliggörs lärosätets forskning och undervisning. Biblioteken bör vara en plats där olika

människor kan möta konstnärliga uttryck i en välkänd och lokal miljö.

Att skapa tillsammans kan väcka nyfikenhet på andra och på olika uttryck, fenomen och företeelser i omvärlden. Biblioteken anordnar därför, ofta i samarbeten med andra, möjligheter för människor att arbeta med olika kreativa uttryck. De aktiviteter biblioteken erbjuder bör vara kopplade till bibliotekens kärnuppdrag för kunskaps- och litteraturförmedling. Att vara biblioteksanvändare ska vara lustfyllt, berikande och bidra till en god livskvalitet.

Tillgänglighet

Digitaliseringen är en av de faktorer som skapar störst förändring i dagens samhälle och ger grund för innovation. I bibliotekens öppna rum ska alla ges möjlighet att ta del av digitaliserade medier. Bibliotekens verksamhet för att ge människor handledning om hur man hanterar digitala verktyg och värderar information och källor ska utvecklas och stärkas. Biblioteken ska spela en stor roll för att överbrygga de digitala klyftorna och fortsätta det framgångsrika arbete som pågår, inte minst i samverkan med folkbildningen. De som inte har tillgång på annat vis ska få tillgång till datorer och annan digital utrustning på biblioteken. På så sätt ska biblioteken ses som samhällets väg till allas möjlighet att bli del i det digitala samhället.

Folkbiblioteken ska arbeta för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning och innovation. Därför måste kontinuerlig kompetensutveckling och metodutveckling genomföras. Bibliotekens personal ska kunna följa den digitala utvecklingen och inspirera människors digitala användning.

I bibliotekets lokaler kan digitalt inlåst information och forskning göras tillgänglig. Yrkesverksamma kan ta del av den senaste forskningen inom sitt område för att hålla sin kunskap uppdaterad. Genom användning på plats kan forskare och allmänhet få tillgång till databaser och forskningspublikationer som ligger bakom betalväggar. Här ska det vara möjlighet att läsa dagstidningar och tidskrifter som inte är allmänt tillgängliga på nätet. Här bör det audiovisuella kultur- och kunskapsarvet vara fritt tillgängligt. Åtkomst till medier i den fysiska bibliotekslokalen blir en brygga mellan analog och digital tillgänglighet.

Kontinuerlig kompetensutveckling måste genomföras så att bibliotekens personal kan följa den digitala utvecklingen.

Sverige ska utifrån sina it-politiska mål vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Regeringen arbetar för att digitaliseringen ska bidra till en hållbar tillväxt, sysselsättning och ett socialt sammanhållet samhälle. Här spelar biblioteken en central roll.

Samverkan med omvärlden

Biblioteken är platser för jämbördiga möten. En grund för delaktighet är samverkan med lokalsamhällets olika organisationer och föreningar, förskola, barnhälsovård, utbildningsinstitutioner och andra intressenter. Biblioteken är inte låsta till det egna rummet. Viktig verksamhet kan ske uppsökande och utanför den egna lokalen.

Inom utbildningsinstitutionerna är biblioteksverksamheternas nära samspel med pedagoger, studenter, elever och övrig personal självklar och nödvändig. Samarbetet kan vidgas och utvecklas ytterligare med exempelvis studieförbund, författare, konstnärer och närliggande organisationer. Läsfrämjande arbete i form av externt förlagda boksamtal, sagostunder och annat familjestöd för läsning är en viktig uppsökande verksamhet.

Biblioteken kan, om det passar lokalt, integreras eller samlokaliseras med andra verksamheter. Beslutet att göra detta ligger på den lokala huvudmannen. För att undvika otydlighet för användaren är det viktigt att ansvarsfördelningen är klar. ▶

Några slutsatser

Fler invånare än i dag bör kunna använda biblioteken och varje bibliotek bör sätta upp mätbara mål för ett ökat nyttjande.

De aktiviteter biblioteken erbjuder bör vara kopplade till bibliotekens kärnuppdrag för kunskaps- och litteraturförmedling.

Barns rättigheter och rätten för barn att få ta plats i biblioteken ska prioriteras.

Biblioteken ska spela en stor roll för att överbrygga de digitala klyftorna.

Kontinuerlig kompetensutveckling måste genomföras så att bibliotekens personal kan följa den digitala utvecklingen.

Bibliotekens samarbete med studieförbund, författare, konstnärer och närliggande organisationer kan vidgas och utvecklas.

Läsning

MEDEL *Inspirera till läsupplevelser, öka allas läs- och språkförståelse och stärk litteraturens ställning.*

Inledning

Att alla medborgare kan läsa och förstå det de läser är en demokratifråga. Oavsett om läsningen sker via ögon, öron eller fingrar är läskunnighet och läsförståelse nödvändigt för att förstå och hantera omvärlden. Läsning och de språkfärdigheter och insikter som följer av läsningen skapar förutsättningar för ett aktivt deltagande i det demokratiska samhället.

Enligt bibliotekslagens ändamålsparagraf ska biblioteken främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Det innebär att biblioteken ständigt måste utveckla metoder att främja läsning. Det sker genom medvetna litteraturinköp, samverkan med författare och genom att biblioteken aktivt inspirerar till läsning med stöd av olika läsfrämjande metoder och tillgängliga medier. Kulturrådet är den myndighet som fördelar statliga bidrag till läsfrämjande åtgärder.

Det vidgade textbegreppet är naturligt i bibliotekens verksamhet. Det är mediernas innehåll, inte formaten, som är centralt. Bibliotekens utbud bör finnas i olika format och uppvisa variationer. Det är värdefullt att biblioteken förmedlar andra konst- och kulturuttryck än de som finns i tryckt text. Till exempel bör det vara självklart att tillgängliggöra musik, film och datorspel. Bibliotekens uppdrag för ökad medie- och informationskompetens har en nära koppling till läsning.

De nya böcker som fått kultur- eller distributionsstöd bör distribueras och tillgängliggöras digitalt redan vid utgivning.

Bibliotekens arbete med läsning riktar sig till både barn och vuxna. Skolbiblioteken är även inom läsområdet en pedagogisk resurs. Skolbibliotekariernas nära samarbete med pedagogerna kan vara avgörande för elevernas resultat. Folkbiblioteken ska inspirera till barns fritidsläsning och kan komplettera utbildningssektorn inom läskunnighetsområdet, men kan inte kompensera för eventuella brister.

Läslust och läsfärdighet

Bibliotek är generellt och av tradition bra på att arbeta med frågor som rör läsning. Folkbiblioteken ska värna litteraturens konstnärliga värde och särskilt uppmuntra människors fria läsning och betona läsningens betydelse för hälsa och livskvalitet. Eftersom bibliotekens läsfrämjande arbete riktas mot många olika målgrupper måste bibliotekens personal ha en djup och bred kompetens. För att erbjuda likvärdig tillgång till den specialistkompetens som krävs är samverkan mellan olika biblioteksverksamheter av största vikt.

Biblioteken kan spela en stor roll för att minska läsklyftor som hänger samman med kön, ålder, bostadsort, språk och sociala förhållanden. Biblioteken ska därför genom läsfrämjande aktiviteter och åtkomst till tillgängliga medier ge användarna förutsättning att fungera som demokratiska individer i samhället.

Det statliga stödet till folkbibliotekens läsfrämjande arbete sker i dag i form av riktade projektbidrag som kan sökas från Kulturrådet. Metoder för att mäta läsning och läsningens effekt kan utvecklas vidare, eftersom antalet utlån från biblioteken endast säger en liten del om den faktiska läsningen.

Barns läsning

Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar. Syftet är att främja språkutveckling och stimulera till läsning genom att erbjuda litteratur och verksamhet utifrån vars och ens behov och förutsättningar.

Även om det primära ansvaret för läsinlärningen ligger på det allmänna skolväsendet, hänger läsförmågan nära samman med läslust och faktiska läsvanor. Bibliotekens gemensamma digitaliseringssatsningar med lässtimulerande innehåll kan i större utsträckning gälla barnen.

Läsdelegationen har i sitt betänkande Barns- och ungas läsning – ett ansvar för hela samhället (SOU 2018:57) identifierat ett antal områden av särskild vikt och strategisk betydelse för barns

och ungas läsning. Inom de förslag som delegationen lämnat kan folkbibliotek och skolbibliotek aktivt ta en drivande och strategisk roll, kopplat till medieutbud och kompetens. Det är värdefullt att Läsdelegationen särskilt pekar på betydelsen av samverkan mellan flera lokala och regionala parter, däribland biblioteken. Det är särskilt viktigt att barnbibliotekariernas kompetens beaktas i samverkansarbetet kring de riktigt små barnens språkutveckling och det intresse för ord och bild som ges via litteratur. Samverkan kan då ske ur ett familjecentrerat perspektiv, till exempel med barnhälsovård och förskola. Barnbibliotekens roll för barns fria läsning bör ytterligare kunna förstärkas och uppmärksammas genom Läsdelegationens förslag om läsning på lov.

Bibliotekens gemensamma digitaliseringssatsningar kan i större utsträckning gälla barnen. Barnbibliotekens roll för barns fria läsning bör ytterligare förstärkas.

Bibliotekens betydelse för barn med språkliga svårigheter och läsproblem kan uppmärksammas mer, liksom bibliotekens roll för barn med funktionsnedsättning. Fler barn och unga med läsnedsättningar bör få access till de medier som finns via MTM och biblioteken. De läsfrämjande insatserna riktade mot barn inom de nationella minoriteterna och urfolket samerna kan förstärkas. Detsamma gäller de insatser som riktas till barn med annan språklig bakgrund än svenska. Det är av strategisk betydelse att stärka kontinuerlig kompetensutveckling kring barns och ungas läsning och läsfrämjande. Läsdelegationen föreslår ett läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier, men också skolbibliotekarier och pedagoger kan delta.

Vuxnas läsning

Regeringen har pekat ut biblioteken som en samlingspunkt med litteraturen i fokus. Bibliotekslagens ändamålsparagraf kopplar samman demokrati och litteraturens ställning.

Klyftorna mellan de som läser och de som inte läser ökar i samhället. Bibliotek används av många, men ännu fler kan inspireras till läsning och därför behövs biblioteken som en lokal läslokal, fysiskt och digitalt, där berättelser läses och berättas. Biblioteken borde ges ännu bättre möjligheter att utföra det läsfrämjande uppdraget för både barn och vuxna.

Litteratur kan vidga medvetandet och ge insikter långt utanför den egna horisonten, fördjupa upplevelser och ge möjlighet till konstnärlig upplevelse. Ett demokratiskt samhälle stödjer litteraturen och dess ställning, biblioteken kanaliserar detta stöd till läsarna. Biblioteken kan inspirera till ett fördjupat läsande av kvalificerade texter. Djupläsandet behövs för förmågan att förstå och lära av omvärlden. Utan förmåga till läsning under längre tid försvinner en möjlighet till förståelse av komplexa sammanhang och nyanser.

Att behålla och återvinna sin hälsa är viktigt på ett individuellt plan men också på ett samhällsplan. Biblioterapi där läsningens hälsofrämjande roll ges utrymme kan få genomslag, om bibliotekens kompetens på området understödjs och utvecklas.

Samverkan mellan biblioteken och andra professioner och samhällsinstanser när det gäller läsning och inspiration till läsning bör uppmuntras. Det kan utöver samverkan med skola och utbildning vara hälsovård och den sociala sektorn. Samverkan kan också utvecklas mellan de myndigheter som inom sina uppdrag hanterar läsning och litteratur. Läsdelegationen framhåller betydelsen av vuxna som läsande förebilder för barn, och ett antal övriga läsfrämjande insatser som berör vuxna. ▶

Några slutsatser

Folkbiblioteken ska inspirera till barns fritidsläsning och kan komplettera utbildningssektorn inom läskunnighetsområdet.

Bibliotekens gemensamma digitaliseringssatsningar kan i större utsträckning gälla barnen. Barnbibliotekens roll för barns fria läsning bör ytterligare förstärkas.

Metoder för att mäta läsning och läsningens effekt kan utvecklas vidare.

De nya böcker som fått kultur- eller distributionsstöd bör distribueras och tillgängliggöras digitalt redan vid utgivning.

En målgrupp som först skulle kunna få tillgång till digitaliserade medier på sina egna språk är de nationella minoriteterna och urfolket samerna.

Folkbiblioteken ska värna litteraturens konstnärliga värde och särskilt uppmuntra människors fria läsning och läsningens betydelse för hälsa och livskvalitet.

NATIONELL BIBLIOTEKSSTRATEGI

Lärande

MEDEL *Utveckla invånarnas möjligheter till livslångt lärande och fri åsiktsbildning genom en sammanhållen kedja av utbildningsbibliotek*

Inledning

Människors lärande via formella, informella och icke-formella vägar löper genom hela livet. Det mer formella lärandet följer en röd tråd, en kedja, för lärande. Den startar redan i förskolan och löper vidare genom grundskoleåren till gymnasiet och sedan vidare till högskolestudier. De studerande stöds på vägen av olika typer av bibliotek anpassade efter respektive utbildningsnivå och utbildningsinnehåll. Bland dessa bibliotek finns också vuxenutbildningens bibliotek inom folkhögskolor, svenska för invandrare (SFI) och kommunal vuxenutbildning.

Skolan behöver en utbyggd, välfinansierad och med pedagogiken integrerad skolbiblioteksverksamhet.

Många bibliotek som är kopplade till utbildningsinstitutioner inom den formella utbildningssektorn kan med ett gemensamt namn benämnas *utbildningsbibliotek*. Även folkbiblioteken arbetar som stöd för lärande och bildning, exempelvis genom studieförbund, utan att vara en del av det formella utbildningsväsendet. Ett högskolebibliotek ingår i forskningens infrastruktur och ska därför inte enbart betecknas som utbildningsbibliotek, även om det också är en del av den pedagogiska verksamheten.

Utbildningsbiblioteken och folkbiblioteken stödjer aktivt utveckling av människors medie- och informationskunnighet (MIK), som är helt avgörande för förmågan att kritiskt söka, granska och värdera information, texter och andra medier.

Förskolebarns språk- och läsutveckling

För språk- och läsutveckling är det viktigt att små barn tidigt kommer i kontakt med bildberättelser, sagor, språklekar, ordramsor och högläsning. Även om inte förskolan är en del av den obligatoriska skolan har den en läroplan. Eftersom flesta barn går i förskolan borde det vara lika självklart med tillgång till berättelser i olika medieformer, böcker och högläsning som det är med tillgång till lekar och leksaker. När det lilla barnet själv börjar läsa, skriva eller berätta måste inspirationen finnas nära till hands. Samarbetet mellan pedagoger i förskolan och barnbibliotekarier är av största vikt.

För barn i förskoleåldern har lagstiftningen för nationella minoriteter och urfolket samerna förstärkts, vilket ställer större krav på biblioteken när det gäller förskolans åtaganden. De allra yngsta barnens språkutveckling kan stödjas via olika uppsökande metoder. Det finns goda resultat från läs- och språkfrämjande arbete där barnbibliotekarier besökt nyblivna föräldrar direkt i hemmet, och från andra familjestödjande verksamheter i samverkan med familjecentraler och BVC i enlighet med Bokstartsmodellen. Bokstart finns i flera länder och tillämpas i dag i ett antal svenska kommuner som fått stöd från Kulturrådet. För att ge barn en god start i livet vad gäller språk och läsning bör de familjestödjande och läsfrämjande metoderna stärkas och bli hållbara över tid.

Skolbibliotek som funktion

Skolan behöver en utbyggd, välfinansierad och med pedagogiken integrerad skolbiblioteksverksamhet. Varje elev i grundskola och på gymnasiet ska ha likvärdig tillgång till en välfungerande skolbiblioteksverksamhet. Utbildade bibliotekarier, rätt utrustning och medier, ändamålsenliga lokaler samt stöd från ledningen bidrar klart till bättre målresultat för eleverna. Väl fungerande skolbibliotek är avgörande för att öka likvärdigheten i undervisningen. I dag finns det stora skillnader i landet både vad gäller tillgång till och utformning av skolbiblioteken och det behöver snarast åtgärdas.

En skolbiblioteksverksamhet är inte främst en samling böcker, utan del i en pedagogisk verksamhet med bibliotekarien som nyckelperson. Skolbiblioteksverksamhet är obligatorisk enligt skollagen, och detta måste få större genomslag i praktiken. Kraven i skollagen och läroplanen, liksom Skolinspektionens tillsynsverksamhet, bör skärpas.

Skolbiblioteken ska enligt läroplanen både stärka elevernas språkliga förmåga och deras digitala kompetens, men stöd i informationssökning uteblir på många skolor.

Det behövs mätbara mål, kvalitetskriterier, modeller och nyckeltal för att kunna förbättra och fördjupa skolbiblioteksverksamheten med avseende på pedagogik och organisation för elevernas måluppfyllelse. Det krävs ökad tillgång till utbildade skolbibliotekarier och bättre samverkan med ledning och lärare. Rektorers kunskaper i hur skolbiblioteksfunktionen kan integreras med den pedagogiska verksamheten behöver stärkas. Exempel på nyckeltal som kan vara meningsfulla att beräkna är andelen elever per heltidsanställd skolbibliotekarie.

Skolbibliotekariens profession behöver också stärkas på såväl lokal som regional nivå genom kollegial samverkan, utbildning, ledarskap, mentorskap och nätverk. Kraven och ramverken kring utbildning, bibliotek, medier och kultur ser i dag olika ut och skiljer sig även på statlig, regional och kommunal nivå. Glappen däremellan drabbar inte minst skolbiblioteken. Det finns inget som hindrar att folkbibliotek kombineras med skolbibliotek eller att ett folkbibliotek bedriver sin verksamhet i en närliggande skola. Då är det dock av största vikt att de olika kompetenserna och uppdragen för folkbibliotek respektive skolbibliotek upprätthålls.

Samverkan mellan skolbiblioteken och kommunala eller regionala mediecentraler bör stärkas. Verksamhetens medieförsörjning behöver byggas ut både analogt och digitalt. Med nationella licenser och gemensamma digitala skolbibliotekstjänster ges goda förutsättningar att jämna ut och öka skolbibliotekens mediebestånd och likvärdighet. Detta har god förutsättning att lyckas i samband med uppbyggandet av ett nationellt digitalt bibliotek. Genom resursbiblioteken för de nationella minoriteterna och urfolket samerna ska stödet till landets skolbibliotek förbättras.

Sammantaget kan konstateras att skolbiblioteksverksamheten inte är tillräckligt utbyggd, finansierad och integrerad med skolan. Detta drabbar likvärdigheten inom skolvärlden, och i förlängningen inom samhället. Behovet av åtgärder är akut, inte minst mot bakgrund av det samlade vetenskapliga stödet för att elevernas kunskap, lärande och bildning stärks med en välfungerande skolbiblioteksverksamhet.

Universitets- och högskolebibliotek

Stora omställningar har gjorts inom högskolebiblioteken och en allt större andel medier är endast tillgängliga digitalt. Genom samordning av förhandlingen av e-resurser, det så kallade Bibsam-konsortiet som administreras av KB, har en digital transformation från tryckta medier till digitala kunnat genomföras.

Biblioteken integreras i varierande grad i lärosätenas undervisning och forskning. Många högskolor har varit framgångsrika i stödet till undervisningen och inte minst till distansstudenter när biblioteken bistår med studenternas flexibla, fysiska och digitala lärmiljöer. Det är vanligt att i biblioteksslokalerna även erbjuda läranderesurser som stöd i akademiskt skrivande, språkverkstad och it. Högskolebiblioteken kan tjäna som förebild för andra utbildningsbibliotek.

Kopplingen till gymnasiebiblioteken är viktig för de blivande högskolestudenterna. Samverkan mellan högskolebiblioteken oavsett deras storlek är av central betydelse. Mindre högskolebibliotek behöver stärkas och få bättre och mer likvärdig tillgång till e-resurser, vetenskapliga tidskrifter och andra digitala media än i dag.

Högskolebiblioteken kan få större ansvar att medverka i tillgängliggörandet av nätbaserade kurser, anpassade till det egna lärosätets studenter. Det snabbt ökande utbudet av storskaliga, öppna och nätbaserade kurser ställer nya krav på urval och kvalitetskontroll, där biblioteken kan bidra. I många fall är högskolebiblioteken ansvariga för lärosätets läroplattform och har nära samverkan med den högskolepedagogiska utvecklingsverksamheten.

Vuxenutbildning

Den vuxenutbildning som bedrivs vid landets folkhögskolor, Komvux och svenska för invandrare har stor betydelse både för samhället och för alla de individer som behöver en ny chans i arbetsliv eller utbildning. En viktig målgrupp är nyanlända och personer med funktionsnedsättning. Studieförbunden ingår också som en väsentlig del i det livslånga lärandet. Nu gällande biblioteks- och skollag innefattar inte vuxenutbildningens bibliotek och utbildningsanordnare inom folkhögskola, Komvux, SFI och studieförbund har inget krav på biblioteksverksamhet. Vuxenutbildningens biblioteksverksamhet måste tydliggöras i kommande revideringar av biblioteks- och skollag så att kommunerna som formellt ansvariga inkluderar bibliotekstjänster i upphandlingar av vuxenutbildning.

Biblioteken inom vuxenutbildningen bör få en generell och permanent kraftig upprustning som pedagogisk resurs för både lärare och studenter.

Det saknas i dag en samlad överblick och organisation, vilket riskerar leda till att eleverna får en ojämn tillgång till bibliotekssservice. Vuxenutbildningens biblioteksbehov behöver kartläggas och få en samlad upprustning. Utan att ha resurser eller det formella uppdraget har folkbiblioteken ofta tagit på sig uppgiften att vara de vuxenstuderandens lokala biblioteksresurs. Folkbiblioteken har redan en stor betydelse för både det informella och det formella lärandet och är en naturlig studieplats. Det behövs ett stärkt samarbete mellan vuxenutbildning och folkbibliotek, men resursfrågan bör tydliggöras.

Biblioteken inom vuxenutbildningen bör få en generell och permanent kraftig upprustning som pedagogisk resurs för både lärare och studenter. Lärare inom vuxenutbildningen, kommunalt, SFI och folkhögskolorna, behöver biblioteksstöd och kompetensutveckling inom områden som specialpedagogik, svenska som andraspråk och vuxenpedagogik. De behöver redskap att hantera en diversifierad grupp elever. Eleverna behöver tillgång till relevant litteratur. Därför krävs åtgärder för bättre tillgång till litteratur också digitalt, samtidigt som eleverna behöver tillgång till målgruppsanpassad litteratur. Den nationella biblioteksmyndigheten bör tillsammans med regionbiblioteksverksamheten och folkbildningen utveckla förslag till möjlig utbyggnad av biblioteken inom vuxenutbildningen, inte minst inom folkhögskolorna.

Medie- och informationskunnighet

Biblioteken har en betydelsefull uppgift i att stärka människors medie- och informationskunnighet (MIK). Biblioteken utvecklar kontinuerligt pedagogiska metoder för att kunna stödja både vuxna och barn i att behärska, förstå och kritiskt förhålla sig till digitalt innehåll och hur informationssökningar påverkas av sökmotorer och algoritmer. Den digitala utvecklingen går snabbt och för att kunna upprätthålla och utveckla

en egen kunskap måste biblioteken satsa på kompetensutveckling i syfte att tillsammans med andra skapa bättre medie- och informationskunnighet.

Undervisning i MIK behöver integreras i läsfrämjande arbete med barn- och ungdomslitteratur, skönlitterära texter, facklitteratur, ljud och bild samt vetenskaplig och konstnärligt material inom det vidgade textbegreppets ram. Med denna utgångspunkt får biblioteken en central roll att stärka användarna. Bibliotekens roll måste synliggöras, förtydligas och stärkas ytterligare, så att människor känner till och kan ta del av bibliotekens pedagogiska erbjudanden inom MIK-området. ▶

Några slutsatser

Skolan behöver en utbyggd, välfinansierad och med pedagogiken integrerad skolbiblioteksverksamhet.

Det krävs ökad tillgång till utbildade skolbibliotekarier och bättre samverkan med skolledning och lärare.

Vuxenutbildningens biblioteksverksamhet måste tydliggöras i kommande revideringar i biblioteks- och skollag.

Biblioteken inom vuxenutbildningen bör få en generell och permanent kraftig upprustning som pedagogisk resurs för både lärare och studenter.

Mindre högskolebibliotek behöver få bättre och mer likvärdig tillgång till e-resurser, vetenskapliga tidskrifter och andra digitala medier än i dag.

Bibliotekens verksamhet för att ge människor handledning om hur man hanterar digitala verktyg och värderar information och källor ska utvecklas och stärkas.

Forskning

MEDEL *Stärk biblioteken som en del av forskningens infrastruktur och möjliggör öppen tillgång till vetenskapliga resultat från all offentligt finansierad forskning*

Inledning

Forskningsbiblioteksverksamhet är en central del i forskningens infrastruktur. Traditionellt har bibliotekens uppdrag varit informationsförsörjning: att samla, katalogisera och tillhandahålla informationsresurser för moderorganisationens forskare och studenter. Forskningsbiblioteken hanterar digitala medier men har även omfattande fysiska samlingar, inte minst på specialbiblioteken. På nationell nivå saknas emellertid en helhetssyn över forskarnas behov av dessa samlingar. Om forskningsbiblioteken endast utgår från sina egna behov finns det risk för gallring av vissa utländska vetenskapliga publikationer. En nationell plan för långsiktig tillgång till fysiska samlingar behöver utarbetas.

När det gäller licensierade digitala resurser är forskarnas åtkomst ojämn. Tillgången till tidskrifter och böcker i digital form varierar kraftigt beroende på vilket lärosäte eller forskningsinstitut användaren är knuten till. Det kan vara ett par tusen publikationer vid små specialiserade högskolor och upp till flera hundra tusen vid de stora universiteten. Den forskare eller utredare som inte är knuten till något lärosäte har ofta svårt att få tillgång till aktuella forskningspublikationer. Detta beror på inlåsningseffekter och höga licenskostnader. Den vetenskapliga publiceringen kan beskrivas som ett oligopol där de stora kommersiella vetenskapliga förlagen har en helt dominerande roll. Vetenskapssamfundet måste få kontroll över publiceringen av sina egna forskningsresultat och samtidigt möjlighet att begränsa de totala kostnaderna för vetenskaplig publicering. Biblioteksväsendet måste medverka till att bryta den utveckling som i dag innebär att förlagen kan ta betalt mångfaldigt för sina tjänster. Forskningsbibliotekens arbete med och strävan mot öppen tillgång är en avgörande framtidsfråga för vetenskapen.

Via digitaliseringen genomgår den vetenskapliga kommunikationen stora förändringar. Kanalerna för att sprida forskningsresultat har mångfaldigats. Nya möjligheter att såväl producera som att söka och ordna vetenskaplig information har uppkommit. Biblioteken kan skapa egna former för öppen publicering, med egen förlagsverksamhet och redaktionskommittéer som bidrar till kvalitetssäkring. Vetenskaplig publicering är en av forskningsbibliotekens huvuduppgifter och uppdraget måste ges ett ännu större utrymme.

Universitets- och högskolebiblioteken

Ökningen av digitala medier och utvecklingen mot öppen vetenskap har gett högskolebiblioteken nya uppgifter som rör forskningsinformation och stöd till lärosätenas strategiska utveckling.

Bibliotekens drivkraft att tillhandahålla de tjänster som efterfrågas av vetenskapssamhället är stark. Exempel på detta är ansvar för lärosätets publikationsdatabaser, att registrera och kvalitetssäkra uppgifter om de publikationer som produceras och att utifrån dessa metadata analysera den samlade publiceringen inom organisationen.

Det krävs specifik kompetens för bibliotekarier som verkar inom lärosätenas forskarmiljö för att högskolebiblioteken ska kunna uppfylla sin roll. Högskolebiblioteksverksamhetens verksamhet bör fortsätta att integreras i lärosätenas forskning, i den riktning som har påbörjats. Bibliotekens förutsättningar att stödja forskarna måste stärkas.

Specialbibliotekens stöd till forskning

Avancerad forskning bedrivs inte enbart vid universitet- och högskolor, utan också vid myndigheter och på företag. Specialbiblioteken och de samlade informationsresurserna vid dessa institutioner måste ses som en del av den samlade forskningsmiljön. Även sjukhusbibliotek, myndighetsbibliotek, museibibliotek och andra specialbibliotek arbetar för att tillhandahålla informationsresurser och på andra sätt stödja forskare och profession.

När tryckt material digitaliseras och licensbaserat material omvandlas till öppet tillgängligt sker en viktig förändring. Då är användarna inte längre begränsade till att ta del av information och kunskap via de fysiska lärosätenas databaser. Specialbibliotekens bidrag har stor betydelse för högkvalitativ forskning, kunskapsspridning och den högre utbildningen. Specialbiblioteken kan växa som resurs och kanal för öppen vetenskap och bör samverka med högskolebiblioteken enligt intentionen i bibliotekslagen. De offentligt finansierade specialbibliotekens kompetenser och samlingar ska vara tillgängliga för alla.

Öppen vetenskap

Alla hinder för öppen tillgång till den offentligt finansierade forskningen måste undanröjas. Detta är en global rörelse. Unesco betonar att öppen tillgång till vetenskapliga publikationer är av grundläggande betydelse för att uppnå FN:s hållbarhetsmål. Den svenska regeringens uttalade mål är att alla vetenskapliga publikationer och forskningsdata som är resultat av offentligt finansierad forskning så snart som möjligt, men senast år 2026, ska vara omedelbart öppet tillgängliga. Målet innebär att alla dagens vetenskapliga tidskrifter omvandlas från låsta prenumerationsbaserade till öppet tillgängliga utifrån från de vetenskapliga disciplinernas olika villkor. Detta ska ske genom att redan använda resurser för tidskriftsprenumerationer ställs om till att stödja hållbara affärsmodeller för öppet tillgänglig publicering. Alla intressenter inom vetenskaplig publicering bör samarbeta – särskilt lärosäten, forskningsinstitut, finansiärer, bibliotek och förlag – för en snabb och effektiv övergång.

Det finns en stor potential i all inlåst data som forskare producerar. Frågan om fria forskningsdata kan dock vara både etiskt och tekniskt problematisk och utvecklingsarbetet kräver stora resurser. En viktig men synnerligen svår uppgift är att samla och ordna forskningsdata så att de kan återanvändas av andra forskare. Bibliotekarierna vid forskningsbiblioteken har kompetens att utföra denna uppgift, men måste få resurser och möjligheter att organisera och hantera verksamheterna med öppna forskningsdata. Utöver detta krävs att biblioteken arbetar nära tillsammans med andra delar av lärosätet, exempelvis jurister, it-specialister och arkivarier.

När forskningsresultat är öppet tillgängliga och inte längre inlåsta bakom betalväggar ökar möjligheterna för alla grupper i samhället att ta del av och använda forskningen i sin kompetensutveckling och dagliga verksamhet. På så sätt går det att fatta beslut på vetenskaplig grund, till exempel inom hälso- och sjukvård, industri, näringsliv och skola. Genom ett öppet vetenskapssystem, i kombination med vetenskaplig kunnighet, kan det skapas redskap att möta kunskapsresistens och filterbubblor. ▶

Några slutsatser

Forskningsbibliotekens arbete med och strävan mot öppen tillgång är en avgörande framtidsfråga för vetenskapen.

Alla hinder för öppen tillgång till den offentligt finansierade forskningen måste undanröjas.

Biblioteksväsendet måste medverka till att bryta den utveckling som i dag innebär att förlagen kan ta betalt mångfaldigt för sina tjänster.

Vetenskaplig publicering är en av forskningsbibliotekens huvuduppgifter och uppdraget måste ges ett större utrymme.

De offentligt finansierade specialbibliotekens kompetenser och samlingar ska vara tillgängliga för alla.

Genom ett öppet vetenskapssystem skapas redskap att möta kunskapsresistens och filterbubblor.

Nationella digitala bibliotekstjänster

MEDEL *Tillgängliggör så mycket information och litteratur som möjligt fritt och digitalt för alla*

Inledning

Digitaliseringen av biblioteksverksamheten är en del av hela samhällets digitalisering, där Sverige strävar efter att vara världsledande. Inte bara kulturarvet, utan nationens hela kunskapsarv, ska så lätt och fritt som möjligt vara digitalt tillgängligt för hela befolkningen. Därmed uppkommer nya bearbetningsmöjligheter och användningsområden för den samlade kunskapen. Utöver kulturarvet i litteraturen krävs tillgång också till kunskapen i digitaliserade dagstidningar, tidskrifter, audiovisuellt material, utredningar och riksdagstryck.

Det finns ingen anledning för Sverige att ligga efter andra länder vad gäller digitala bibliotekstjänster. Här krävs stora insatser och en tydlig plan för att Sverige ska kunna återta en position i nivå med landets ambitioner och uttalade mål. I Norge är så gott som alla böcker och tidningar på norska digitalt tillgängliga genom den nationella digitala bibliotekstjänsten. En liknande utveckling pågår i många andra europeiska länder.

Sverige bör under en tioårsperiod digitalisera det mesta som har getts ut i landet. Detta kräver en nationell plan som bygger på tre spår: system för efterfrågestyrd digitalisering, vad som behöver bevaras, och vilka samlingar som bör digitaliseras mer planmässigt (exempelvis dagstidningar). En kraftsamling kring bibliotekens digitalisering måste ske omgående. Det kommer att krävas inledande åtgärder av engångskaraktär för att digitalisera innehåll. Därefter behövs en kontinuerlig organisation och finansiering för förvaltning av tekniska plattformar och rättighetsklarering.

För det demokratiska samhället, invånarnas bildning och forskningen behöver mänsklighetens samlade vetande vara tillgängligt, öppet och bearbetningsbart via gemensamma digitala tjänster. Den som vill ta reda på något i dag använder någon av nätets kommersiella sökmotorer men behöver också nå bibliotekens innehåll. Användarnas upplevelser av bibliotekstjänsterna ska minst kunna möta mediemarknadens utbud.

Gemensamma tjänster

Sverige bör liksom våra nordiska grannar och andra länder bygga gemensamma nationella digitala bibliotekstjänster anpassade för olika målgrupper, exempelvis för barn eller nationella minoriteter. Digitalisering är grunden för användarnas utvecklade tillgång till kultur- och kunskapsarv. I digitaliseringen ligger också nyckeln till förändring och utveckling av bibliotekens uppgift och roll i samhället.

Om biblioteken ska behålla och öka sin relevans hos användarna är digital tillgänglighet den mest centrala frågan. Bibliotekens resurser måste göras tillgängliga för användarna utifrån det sätt de söker kunskap i dag.

Biblioteken ska fortsätta att utveckla söktjänster och metadata för att tillgängliggöra sina samlingar. De som i dag söker med hjälp av biblioteken är hänvisade till att använda sig av många olika, icke kompatibla databaser. Biblioteksutvecklingen måste bygga på vad som redan finns och hur användarna redan gör. Användarperspektivet måste ges företräde genom ett nationellt bibliotekskort som gäller vid landets samtliga bibliotek, sökordsoptimering, länkade data, användning av och anknytning till existerande söktjänster och kollaborativa lösningar som till exempel Wikimedia.

Ambitionen ska vara att användaren lätt kan komma till bibliotekens resurser genom en övergripande sökfunktion. Det digitala biblioteket finns i skyn, men användaren har också tillgång till det fysiska biblioteket med sina samlingar och aktiviteter. Digital guidning som Fråga biblioteket eller Chatta med en bibliotekarie leder till både digitala och analoga medier. Bibliotekarier i det fysiska lokala biblioteket visar också in i gemensamma digitala samlingar. Dessa kan erbjuda läsning digitalt eller på papper för barn och unga, e-böcker och ljudböcker för vuxna samt ett digitaliserat litterärt kultur- och kunskapsarv. Detta inkluderar böcker, tidningar och tidskrifter på de nationella minoritetsspråken, ett kraftigt breddat utbud av medier på de stora invandrarspråken och ett digitaliserat kulturarv i samverkan med andra ABM-myndigheter (arkiv, bibliotek, museer). Hit hör även historiska radio- och tv-program, tillgång till forskningspublikationer och

NATIONELL BIBLIOTEKSSTRATEGI

en koppling till medier i världen utanför Sverige.

Dessa ambitioner ställer krav på ett antal åtgärder som preciseras ytterligare i avsnittet om nationalbibliotekets uppgifter. Den nationella biblioteksmyndigheten kan tillsammans med MTM (vad gäller tillgänglighet) ha ett samlat ansvar utan att vara ensamma genomförare och utvecklare. Delaktighet och ett brett samarbete är att föredra.

Biblioteken ska vara en del av hela samhällets digitaliseringsstrategi och ingå i de centrala samhällsinstanser som leder denna del av förflyttningen till ett nytt informations- och kunskapssamhälle. Därmed bidrar biblioteken också till att motverka ett digitalt utanförskap. Biblioteken ska vara en av de främsta instanser som medverkar till att mänsklighetens samlade kunskaps- och kulturarv digitaliseras, tillgängliggörs och bevaras.

När samlingarna väl har digitaliserats uppkommer helt nya möjligheter till sökning, användning och bearbetning av nationens samlade kunskaper. Användarna ska kunna leta efter information i en samling genom att utan dröjsmål specificera sina informationsbehov i en språkdräkt som passar dem. De ska utan mellanhänder eller katalog-uppgifter kunna komma i direkt kontakt med informationskällorna och få ett resultat med en gång. Detta gör bibliotekens kunskapsmodeller potentiellt mer användbara än någonsin. När vårt samlade kultur- och kunskapsarv gjorts digitalt tillgängligt också som ostrukturerade data från många källor uppstår helt nya möjligheter att med hjälp av självlärande söksystem och artificiell intelligens se mönster och foga samman ny kunskap.

I en nära framtid är det rimligt att en sökning på internet leder till kunskap som antingen direkt kommer från bibliotekens samlingar, eller som är paketerad genom tredje part men som refererar till bibliotekens tjänster i syfte att bidra till trovärdighet. Detta innebär att biblioteksväsendet följer användarna och ser till att finnas till hands där de finns snarare än att vänta på att användarna ska komma till biblioteket. Den nationella biblioteksmyndigheten bör vara en samlande källa för etablerad och vederhäftig kunskap.

Historiska samlingar

Litteraturbanken har i samverkan med andra aktörer låtit digitalisera en del av den svenska litteraturen från tiden kring förra sekelskiftet och arbetar för fri tillgänglighet till det litterära kulturarvet. Litteraturbankens uppbyggnadsfas är avslutad, vilket innebär att arbetet med digitalisering skulle kunna ökas. Det krävs en permanent statlig finansiering för att säkra verksamheten.

De radio- och tv-sändningar som har bevarats sedan slutet av 1970-talet behöver bli tillgängliga inom hela biblioteksväsendet. Viktiga delar av 1900-talets audiovisuella kulturarv, utöver det som har sänts i radio- och tv, behöver också digitaliseras och tillgängliggöras. De analoga audiovisuella samlingarna ligger i dag spridda hos olika arkiv, museer och bibliotek. Ur ett demokratiskt och källkritiskt perspektiv är stora delar av dessa samlingar särskilt värdefulla, eftersom de speglar vad som faktiskt har hänt och vad som verkligen sagts. När tekniken gör det möjligt att manipulera ljud och bild blir det ovärderligt att icke manipulerbart källmaterial bevaras och skyddas. För att rädda 1900-talets audiovisuella kulturarv krävs att kulturarvsinstitutionernas bevarandeuppdrag samordnas och den nationella biblioteksmyndighetens roll tydliggörs och stärks. Många inspelningar går snart förlorade om inget görs. För en del informationsbärare, till exempel magnetband, finns ett begränsat tidsspann för överföring av informationsinnehållet eftersom bärare och uppspelningsutrustning har en begränsad livslängd. Det enda kända sättet att långsiktigt bevara och tillgängliggöra samlingar som hotas av nedbrytning är digitalisering. Det krävs därför ett uttalat övergripande och samordnande ansvar för digitalisering av audiovisuellt material.

E-böcker

Skillnaderna mellan bibliotekstypernas förutsättningar inom det digitala medieområdet bör överbryggas. Folkbiblioteken behöver komma ikapp högskolebiblioteken beträffande tillgängliggörande av digitala medier. Folkbiblioteken behöver också kunna beräkna kostnaderna för sin e-boksutlåning och bryta beroendet av en enda leverantör som tillhandahåller e-böcker, innehåll, marknadsplats och infrastruktur.

Biblioteken bör ges möjlighet att konkurrensutsätta upphandlingen av e-bokstjänster och bredda utbudet. Det behövs en nationell samordning och finansiering av e-boksupphandling för folkbiblioteken och skolbiblioteken. Systemen hänger samman och kräver ett gemensamt ägarskap och en samordnad förvaltning.

Användarens integritet måste skyddas vid förmedlingar av e-böcker. Biblioteken måste ha kontroll över de användardata som leverantörer av tjänster har tillgång till och som kan användas för riktad marknadsföring. Den sekretess som gäller för biblioteken beträffande vilken litteratur som lånas av enskilda personer måste bibehållas och försvaras.

Digital inlåsning

Digitaliserade samlingar bör i största möjliga utsträckning vara fritt tillgängliga för användarna genom biblioteken. Bibliotekens resurser och arkiv måste kunna komma till användning. Nästan all information som skapas i dag är digitalt född, såväl böcker som tidskrifter, tidningar och vardagstryck, liksom ljud och bild. Tidigare fanns en lagstiftning och en etablerad praxis som möjliggjorde spridning i form av till exempel fjärrlån och reproduktion i form av mikrofilm. Nu har digitaliseringen medfört en inlåsning som måste brytas.

Utökade avtal bör göra det möjligt att tillgängliggöra digitaliserade dagstidningar och tidskrifter också på folkbiblioteken. För att detta ska bli verklighet krävs gemensam förhandlingsstyrka och organisation på biblioteksidan, liksom ny nationell finansiering. Den huvudsakliga vägen att öppna tillgången till tidigare inlåsta medier bör vara förhandlingar, avtal och ersättning till upphovsmännen. Den digitala inlåsning som finns i dag, inte bara av tidningar och tidskrifter, utan också av radio- och tv-program behöver bytas till sin motsats.

Avtalslicenser

Biblioteken ska betala upphovsrättsinnehavarna för användning, med respekt för en fungerande marknad. Biblioteken bör ha en egen, samlad förhandlingsorganisation och prismodell för e-böcker, ljudböcker, AV-medier och nätbaserade medietjänster. Prismodellen kan innebära en differentiering mellan äldre och nyare material och biblioteksanvändarna kan behöva acceptera en tröghet i utlåningen av de allra nyaste e-böckerna och ljudböckerna. De nya böcker som fått kultur- eller distributionsstöd bör distribueras och tillgängliggöras digitalt redan vid utgivning.

Uppbyggnad av nationella digitala bibliotekstjänster

Uppbyggnaden av nya tjänster bör ske systematiskt och i etapper. Det krävs en verksamhet för konvertering av information från analog till digital form av böcker, tidningar och tidskrifter. Detta material, med bidrag från hela biblioteksväsendet och AMB-sektorn, måste göras sökbart och användbart på gemensamma plattformar för olika målgrupper. Rättigheterna till materialet måste klareras. I en första omgång kan tjänster göras tillgängliga för läsning som e-böcker eller ljudböcker för allmänheten. En målgrupp som först skulle kunna få tillgång till digitaliserade medier på sina egna språk är de nationella minoriteterna och urfolket samerna. I nästa fas öppnas det digitala kunskapsarvet successivt upp för helt nya användningsområden och bearbetningsmöjligheter med AI och annan teknik.

För att uppnå högre kvalitet, innovation och effektivitet krävs ökad grad av gemensam drift och standardisering. Verksamheter på lokal nivå ska inte dubblera arbetet när gemensamma lösningar är bättre och mer kostnadseffektiva. Det finns ett antal tänkbara komponenter inom bibliotekens digitala infrastruktur som skulle kunna ingå i det som tillhandahålls av en nationell biblioteksmyndighet. Det gäller en nationell katalog, ett nationellt bibliotekskort, plattform för webbplatser, central datalagring och ramavtal för licensierat innehåll.

Sammanfattningsvis betyder detta att den nationella biblioteksmyndigheten bör få i uppdrag att ta fram en ny digital biblioteksplattform för läsning till olika målgrupper, sköta driften och försörja tjänsten med innehåll genom upphandling och avtalslicenser. Tjänsten ska kunna integreras i de publika bibliotekens verksamhet och utvecklas och kureras i samverkan. Den nationella biblioteksmyndigheten bör även utveckla digitala kunskapsarvstjänster, sökfunktioner samt samla och tillgängliggöra data för forskning och allmänhet. Behov och organisation utvecklas närmare i utredningens rapport Biblioteket i skyn. ▶

Några slutsatser

Sverige bör liksom våra nordiska grannar bygga gemensamma nationella digitala bibliotekstjänster anpassade för olika målgrupper.

Sverige bör under en tioårsperiod digitalisera det mesta som har getts ut i Sverige.

Inte bara kulturarvet, utan nationens hela kunskapsarv i böcker, tidningar och offentligt tryck ska vara digitalt tillgängligt för hela befolkningen.

Biblioteken ska vara en del av hela samhällets digitaliseringsstrategi och en av de centrala samhällsinstanser som leder förflyttningen till ett nytt informations- och kunskapssamhälle.

Den stränga sekretess som gäller för biblioteken beträffande vilken litteratur som lånas av enskilda personer måste försvaras.

Utveckla digitala kunskapsarvstjänster och sökfunktioner för att tillgängliggöra data för forskning och allmänhet.

Gemensam infrastruktur

MEDEL *Stöd och stimulera de publika biblioteken med effektiva och samverkande nationella och regionala biblioteksfunktioner och välutbildade bibliotekarier*

Inledning

En fungerande, grundläggande infrastruktur för det svenska biblioteksväsendet är garanten för allas lika tillgång till medier, oavsett vem man är eller var man bor. De nationella och regionala nivåerna ska verka stödjande, inte styrande, för de användarnära publika biblioteken. Samverkan mellan alla bibliotekstyper och nivåer är nödvändigt för att användarna ska få tillgång till de medier och tjänster som de har behov av. Alla biblioteks mediebestånd ställs till användarnas förfogande via digitala tjänster och fjärrlån, vilket också ställer krav på ett gemensamt ägande och en samordnad förvaltning.

Tillsätt skyndsamt en utredning för att reformera och modernisera den nuvarande pliktlagstiftningen.

Samverkan inom och mellan de olika nivåerna i biblioteksväsendet behöver utvecklas. Myndigheterna inom hela ABM-området bör stärka sitt samarbete för att lösa gemensamma uppgifter, till exempel inom Digisam-samarbetet.

Den regionala biblioteksverksamheten behöver ha en stark ställning inom kultursamverkansmodellen för att kunna ge det stöd åt folkbiblioteken som de kan förvänta sig och behöver. Det är viktigt att här utgå från både de kulturpolitiska målen och bibliotekslagen.

Utöver medieförsörjningen kan en god nationell biblioteksinfrastruktur ägnas åt det som är gemensamt för biblioteken och som är ineffektivt att utveckla lokalt, exempelvis fortbildning och tekniska system. Gemensamma digitala lösningar kan användas av många bibliotek. Användarna förväntar sig att bibliotek kommunicerar med varandra och erbjuder likartade tjänster. Den tekniska infrastrukturen inom biblioteksektorn är i dag splittrad och resurskrävande. Det behövs mer samordnade lösningar.

Samverkan ska leda till ökad effektivitet och jämlikhet, men inte frånta huvudmannen ansvar eller beslutsmandat. Den svenska biblioteksstrukturen följer av bibliotekslagen och förvaltningsindelningen. De olika bibliotekens huvudmän ansvarar för att lagarna efterföljs. De kan tilldela sina bibliotek egna uppdrag.

Skolbibliotek och högskolebibliotek ingår i respektive huvudmans infrastruktur, men är också en del av ett samlat biblioteksväsen. De är delar av en kedja utbildningsbibliotek i det livslånga lärandet och spelar stor roll för den pedagogiska verksamheten och utvecklingen. Högskolebiblioteken får en växande uppgift i att stödja forskning, publicering och spridning av forskningsresultat.

Den nationella biblioteksmyndigheten

Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.
(18 § i Bibliotekslagen)

Kungliga biblioteket nämns inte specifikt i bibliotekslagen. Det är regeringen som beslutar vilken myndighet som ska ha det uppdrag som lagen nämner, vilken i dag alltså är KB. Uppgiften att stödja hela det allmänna biblioteksväsendet i rollen som nationalbibliotek behöver utökas och förtydligas. Detta utvidgade uppdrag utförs med effektivitet och kontinuitet bäst av den existerande myndigheten.

Det behövs ett nära och förtroendefullt samarbete mellan de nationella myndigheter som hanterar arkiv- och biblioteksfrågor. Avgörande för framgång är också att de olika departement som hanterar biblioteksfrågor samverkar. Möjligheten att omvandla Kungliga biblioteket från en *enråds*myndighet med insynsråd till en *styrelse*myndighet bör prövas. En bred representation ur det svenska samhället, kultur och biblioteksfären skulle kunna bidra till ökad insyn och ändamålsenlig styrning. Även om regeringen pekar ut en särskild myndighet som den nationella biblioteksmyndigheten behöver inte alla tjänster utföras inom denna myndighet. Uppgifter kan upphandlas på marknaden eller delegeras till olika samverkande grupper av bibliotek eller noder för särskilda uppgifter.

Möjliga uppgifter för den nationella biblioteksmyndigheten

Utveckling av metadataanvändning och Libris

Metadata utgör viktiga beståndsdelar i bibliotekens infrastruktur. Tillgång till bra metadata är nödvändigt för samlingsbyggande, eftersökning, bevarande och informationsförmedling. Metadata spelar också en central roll i samarbetssträvanden mellan kulturinstitutioner och i kontakter med externa aktörer som förlag och Wikimedia.

Skapa en hållbar och samlad struktur för bibliotekarieprofessionens kontinuerliga kompetensutveckling genom inrättandet av ett oberoende fortbildningsinstitut för bibliotekarier.

KB ansvarar för den nationella databasen Libris. Alla bibliotek ska kunna delta i samarbetet. Genom Libris synliggörs bibliotekens medieinnehåll via metadata som är fria och delbara. Samarbetet i Libris ska drivas och samordnas på ett för alla parter effektivt sätt. Metadataområdet utvecklas nu starkt som en naturlig följd av samhällets och mediernas digitalisering. Det manuella beskrivningsarbetet behöver minska till förmån för återanvändning av metadata som redan finns hos producenterna. Med hjälp av nyare teknik, till exempel artificiell intelligens (AI), och fler automatiserade processer kan skapandet och hanteringen av metadata bli betydligt mer effektivt än i dag. Den nationella biblioteksmyndigheten ska samordna och driva detta utvecklingsarbete, i egen regi eller genom upphandling. Arbetet kommer att kräva utbildningsinsatser och stöd för avtal och licensiering.

Förmedling av bidrag

Bidrag för drift och utveckling av gemensamma bibliotekstjänster bör fördelas av den nationella biblioteksmyndigheten. Den ska kunna ge regionala biblioteksverksamheter och kommunala bibliotek ansvar och resurser för utveckling av nationella lösningar som kan komma alla till del. Lokalt utvecklade och framgångsrika tjänster bör kunna bli nationellt tillgängliga genom starka lokala noder, statlig finansiering eller konsortiebildningar. Biblioteksmyndigheten kan till exempel förmedla uppdrag och resurser till ett eller flera kommunala bibliotek om en nationell digital tjänst för barn.

Den nationella biblioteksmyndigheten ska kunna fördela och följa upp bidragsmedel för långsiktig och strategisk biblioteksutveckling. I de nordiska länderna ligger liknande utvecklingsmedel på en betydligt högre nivå än i Sverige, som bör anpassa sig till den nordiska nivån. Myndigheten bör ha särskilda anslag att förmedla till professionsnära forskning och utveckling.

Gemensamma digitala bibliotekstjänster

Webplattform, teknisk utveckling, förhandling och licensieringar ska vara den nationella biblioteksmyndighetens ansvar. Myndigheten bör:

- ansvara för att utveckla eller tillgängliggöra en universell sökfunktion för att nå bibliotekens resurser
- tillsammans med andra ABM-myndigheter prioritera och upprätta en plan och ansvara för den storskaliga digitaliseringsverksamhet som krävs för att digitalisera det svenska kunskaps- och kulturarvet
- ansvara för att utveckla, finansiera och sköta driften av de olika tekniska plattformar som krävs för skilda användargrupper
- ansvara för förhandlingar med upphovsmannaorganisationer för att kunna tillgängliggöra de egna digitala samlingarna för bibliotekens användare, samt förhandla rättigheter till databaser, e-böcker, AV- och streamingtjänster för hela det allmänna biblioteksväsendet
- förhandla avtalslicenser för tillgängliggörande av nationalbibliotekets digitaliserade samlingar av medier med ny statlig finansiering

Biblioteksjuridik

Det behövs biblioteksjuridisk vägledning och stöd till hela biblioteksväsendet. Detta bör ske genom den nationella biblioteksmyndigheten, utan att respektive huvudmans formella ansvar fråntas. Det finns i dag ingen samlad biblioteksspecifik juridisk kompetens som ett stöd i yttrandefrihets- och upphovsrättsfrågor och andra juridiska frågor som rör biblioteksområdet. Detta leder till att bibliotek som inhämtar råd från olika juridiska instanser agerar olika, även om frågeställningen är lika. Följden blir otrygghet, olika behandling och försvårade möjligheter till kollektivt lärande.

Nationella resursbibliotek och lånecentraler

Enligt bibliotekslagen ska det finnas en eller flera lånecentraler. Dessa utgör stödresurser för samtliga publika bibliotek. KB ansvarar för lånecentralerna som i dagsläget är två: Sveriges depåbibliotek och lånecentral och den nationella

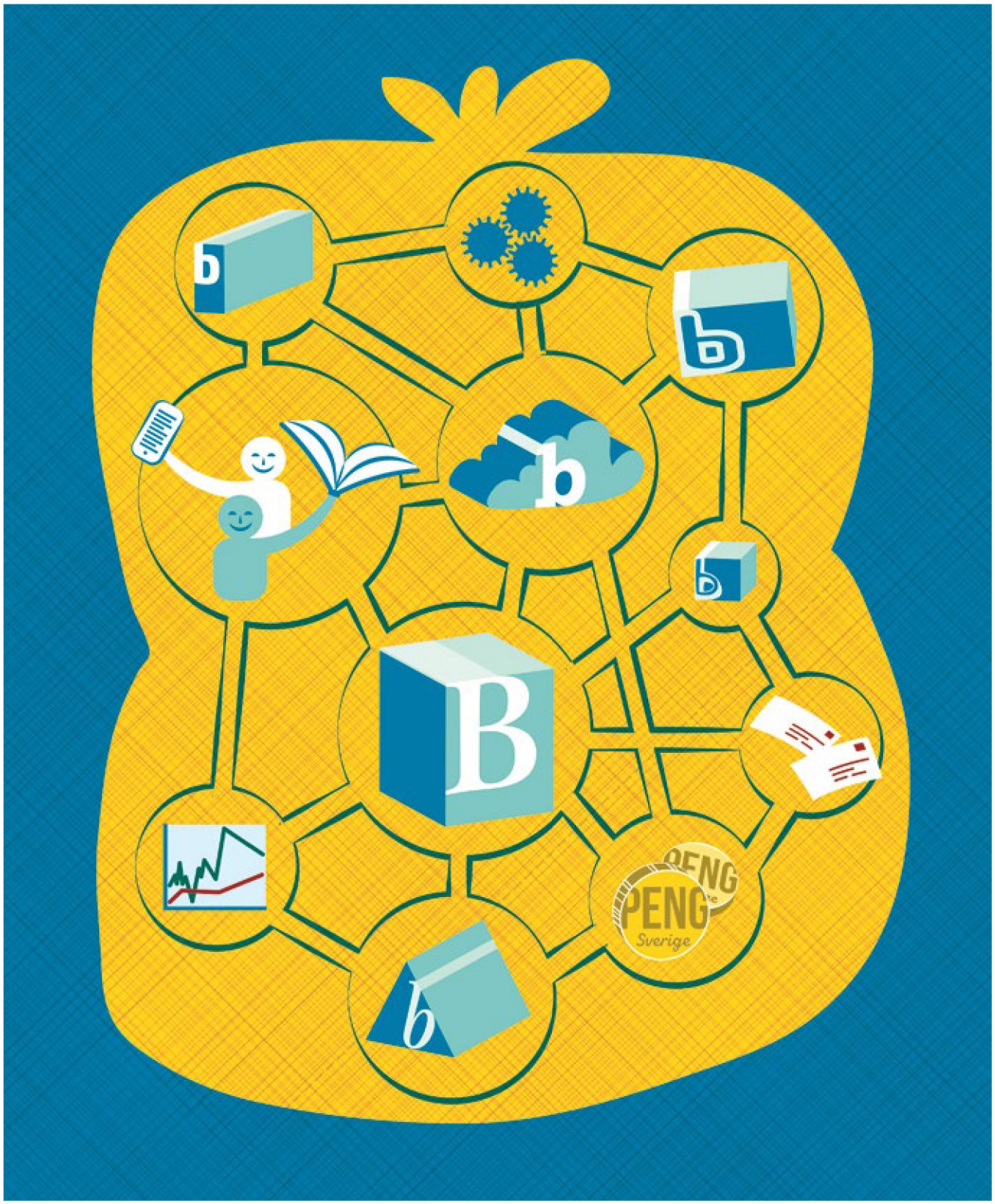
B
PENG
Sverige

mångspråkiga lånecentralen. Det här är en verksamhet som bör utvecklas och stärkas, inte minst i konsultativ inriktning.

De nationella minoriteterna och urfolket samernas bibliotek bör få särskilda uppdrag som resursbibliotek inom sina respektive språkområden, för att kunna ge stöd i medieförsörjning, rådgivning och kompetens. Depåer och lånecentraler bör i samråd koordineras med de nationella minoriteternas och urfolket samernas resursbibliotek.

Fortbildning och kompetensutveckling

Den nationella biblioteksmyndigheten ska samverka med de regionala biblioteksverksamheterna samt universitet och högskolor med utbildning och forskning i biblioteks- och informationsvetenskap. Syftet är att optimera utbudet, inom ramen för en stärkt nationell struktur för fortbildning och kompetensutveckling.

Utvärdering och uppföljning

KB är ansvarigt för Sveriges officiella bibliotekstatistik över de offentligt finansierade biblioteken och följer särskilt de grupper som prioriteras enligt bibliotekslagen. Enligt Läsdelegationen är det lämpligt att det i framtiden finns en tydlig mottagare på nationell nivå som kan agera utifrån att statistiken till exempel visar att barn och unga saknar likvärdig tillgång till biblioteksverksamhet. Den nationella biblioteksmyndigheten, de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna i samverkan följer även hur de lagstadgade biblioteksplanerna utformas och hur de används enligt 18 § bibliotekslagen. Antalet utlån från biblioteken säger endast en liten del om människors faktiska biblioteksanvändning och nationalbiblioteket bör initiera forskning om läsningens effekter. Den nationella biblioteksmyndigheten bör ha ansvar för en kontinuerlig översiktlig omvärldsanalys som beskriver utvecklingen nationellt och internationellt i hela biblioteksväsendet. Denna analys bör också innefatta en regelbundet återkommande uppföljning av den nationella biblioteksstrategin, med mätbara mål samt förslag på åtgärder och eventuella reformer.

Regional biblioteksverksamhet

En stark och kraftsamlande regional biblioteksverksamhet kan ha en avgörande roll och betydelse för utveckling och stöd till folkbibliotek och annan biblioteksverksamhet. Dagens regionala biblioteksverksamheter uppvisar skillnader i resurser och arbetssätt som kan vara en följd av att regionerna skiljer sig åt befolkningsmässigt och geografiskt. Det innebär att arbetet behöver läggas upp på olika sätt samt att kommunerna kan ha olika behov av stöd. Men skillnaderna kan också bero på olika prioriteringar. Ur ett nationellt perspektiv är det avgörande att det regionala stödet till biblioteken är likvärdigt och utgår från folkbibliotekens behov.

Den regionala biblioteksverksamheten finns inom kultursamverkansmodellen. En stark och likvärdig verksamhet förutsätter att huvudmännen tar ansvar för fortsatt utveckling och tillräcklig resurstilldelning. Regionbiblioteksverksamheten bör hänga samman med den regionala indelningens eventuella framtida förändring.

Den regionala biblioteksverksamhetens uppdrag kan innefatta kompetens- och metodutveckling, digital delaktighet, läsfrämjande, medieförsörjning, mångspråksverksamhet, biblioteksservice och samverkan. De regionala biblioteksverksamheterna bör ingå i en samlad struktur för fortbildning tillsammans med nationalbiblioteket och de högskolor som bedriver utbildning i biblioteks- och informationskunskap.

Kommuner och regioner har en självklar och viktig roll i civilförsvar och totalförsvarsplanering. Den regionala och kommunala biblioteksverksamhetens möjlighet att bidra till ett försvar för demokratin är viktigt att beakta i den fortsatta planeringen av totalförsvaret.

De publika biblioteken

Den nationella biblioteksmyndigheten och den regionala biblioteksverksamheten har ett tydligt uppdrag att verka stödjande för de publika biblioteken, alltså de som på olika sätt möter användarna.

Den nationella biblioteksmyndigheten behöver ett tydligare uppdrag att stödja hela biblioteksväsendet med infrastruktur, juridik, metadata, kompetens, utveckling, forskningsstöd och förmedling av bidrag.

Folkbiblioteket är den största, mest besökta och mest spridda kommunala kulturinstitutionen och bidrar därmed till ett levande och attraktivt samhälle. Många folkbibliotek har ställning som lokalt kulturhus. Kommunerna är huvudmän och det ska finnas folkbibliotek i alla kommuner. Olikheterna får vara stora mellan olika folkbibliotek. Eftersom verksamheten ska präglas av lokal identitet och lokala behov är dessa olikheter positiva.

Det kommunala självstyret är liksom finansieringsprincipen viktiga, men *olikheterna* får inte leda till en *icke likvärdig* biblioteksverksamhet. Mindre och små kommuner med sviktande skatteunderlag behöver stöd för att erbjuda en god biblioteksverksamhet. Små biblioteksenheter blir allt mer beroende av samverkan och en ökad digitalisering för att kunna tillhandahålla ett likvärdigt utbud av medier och tjänster.

Bibliotekslagen omfattar folkbibliotek, skolbibliotek, de regionala biblioteksverksamheterna, högskolebibliotek, lånecentraler och det som med en samlingsbeteckning i lagen benämns som övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet. Dessa övriga *specialbibliotek* är en viktig del av biblioteksväsendet.

Bland övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet finns bibliotek vid myndigheter. Det som kännetecknar flera av dessa bibliotek är att de oftast vänder sig både inåt myndigheten och utåt mot externa användare. Huvudmännen ska ha ett tydligt ansvar för samlingarnas existens så att specialbibliotekens verksamhet och samlingar inte riskerar att försvinna. Här finns ofta ett unikt källmaterial och specialbibliotekens samlingar bör ingå i en nationell bevarandeplan. Specialbiblioteken är en resurs i forskningen, i det livslånga lärandet och ingår som delar i ett samlat nationellt bibliotekssammanhang. Verksamheten bör regleras i den berörda myndighetens instruktioner eller regleringsbrev.

Det finns flera *specialbibliotek inom musikområdet*. Dessa kan vara institutionsbibliotek inom en högskola eller folkhögskola med musikinriktning. Det är inte effektivt eller meningsfullt för alla folkbibliotek att ha egna större samlingar av noter och musiktryck som kan möta det lokala musiklivets behov. Fjärrlånen av noter och musiktryck bör därför ske effektivt så att användarna kan få tillgång till denna efterfrågade medieform. Det behövs tillgång till bibliotekariekompetens med inriktning mot musik i det allmänna biblioteksväsendet.

Fängelsebibliotek är bibliotek inom kriminalvårdens anstalter. Interner på skilda fängelser behöver likvärdig tillgång till bibliotek. Detta kräver en utveckling av verksamheten och av medieutbudet även inom mångspråk och tillgängliga medier. Kriminalvårdens personal behöver tillgång till informationsförsörjning och vetenskapliga publikationer inom sitt område.

Sjukhusbiblioteken har i många fall dubbla uppdrag. Dels att förse hälso- och sjukvårdpersonal med bästa tillgängliga kunskap och aktuella vetenskapliga publikationer för att patienterna ska få en god, evidensbaserad vård på lika villkor. Dels att förse patienter med allmänlitteratur och med information om de egna diagnoserna. Likvärdigheten i tillgång måste förstärkas. Kunskapsstöd till all hälso- och sjukvårdspersonal bör ges genom gemensamma licenser och öppen vetenskap.

Behovet av likvärdig tillgång till vetenskapliga resultat är stort inom hälso- och sjukvården. Gemensam upphandling för landsting och regioner garanterar genom sitt basutbud av e-resurser åtkomst till e-tidskrifter, e-böcker med mera till alla landstingsanställda och privata utförare som arbetar på uppdrag av landstingen. Den kommunala hälso- och sjukvården saknar i praktiken oftast en motsvarande tillgång. Den likvärdiga tillgången handlar i förlängningen om patientsäkerhet och därför behöver särskilda insatser göras skyndsamt utifrån förslagen i redan genomförda utredningar.

Medieförsörjning

Alla biblioteksanvändare har rätt att få hjälp att få tag på de medier de behöver, för forskning, studier, informell bildning eller allmän läsning. Men alla böcker och medier kan inte finnas överallt, vilket gör att biblioteken behöver samverka. Det krävs en säkrad jämlik tillgång till såväl fysiska medier som förmedlade e-medier inom hela biblioteksväsendet. Stora kostnader går i dag till förvärv av e-medier, men de fysiska samlingarna är också mycket stora. Pliktbiblioteken har de största samlingarna medan specialbiblioteken äger unika samlingar.

En säkrad jämlik tillgång till information och medier kan antingen ske genom ett gemensamt åtagande för hela biblioteksväsendet eller genom fjärrlånersättning. För folkbiblioteken sker stödinsatserna i dag ofta i form av regionala samarbeten kring katalog- och transportordningar som medfört att man är mer självförsörjande inom den egna regionen. Det statliga stödet till främst folkbiblioteken sker i form av lånecentraler. För forskningsbiblioteken lämnas statligt stöd i form av kompensationsmedel.

Fjärrlånen behöver bli mer användarstyrda och effektueras snabbare med möjligheter till direkta hemleveranser. Det den moderna e-handeln klarar i dag borde biblioteksväsendet också kunna lösa. En logistiskt modern, effektiv och utvecklad depåverksamhet på nationell nivå behöver utredas och övervägas vidare av den nationella biblioteksmyndigheten. Pliktexemplar bör kunna levereras också till depån. En modern depå eller lånecentral skulle kunna underlätta för fjärrlån, och vara en större resurs för utbildningsbiblioteken än i dag.

En infrastrukturell utmaning är att skapa ett tydligt nationellt ansvar för den gemensamma medieförsörj-

ningen. Främst forsknings- och specialbiblioteken behöver ett samarbete kring fysiska samlingar. Här krävs ett gemensamt ramverk för gallring, en kartläggning av specialsamlingar utifrån de fokusområden som forskningsbiblioteken har samt en lösning för förvaring. Depåbibliotekets roll kan då vara en del i detta ramverk. De digitala bevarandeformaten kräver återkommande uppdatering. En nationell säkerhetsplan behöver upprättas och omfatta både de digitala och fysiska samlingarna.

Reformerad pliktlagstiftning

Den nuvarande pliktlagstiftningen behöver reformeras för att ge det stöd och de verktyg som behövs för att dokumentera samtiden för framtiden. En utredning bör tillsättas, i linje med det förslag som presenteras i KB-rapporten Plikten under lupp! från 2018, med uppdrag att utarbeta och föreslå en revidering av pliktlagstiftningen, som tar höjd för dagens och framtidens medielandskap. Utgångspunkt för en revidering måste vara att det som samlas in ska vara format- och medieoberoende samt att tillgängligheten till materialet förbättras.

Nya avgränsningar och metoder för insamling av e-material behöver formuleras. Utvecklingen inom publiceringsområdet har medfört att viktiga delar av medielandskapet inte längre täcks av pliktlagstiftningen. Dagens pliktbiblioteksystem tar inte vara på den digitala utvecklingens möjligheter. Detta är otidsenligt och resurskrävande. Det som förekommer på sociala medier behöver bevaras för att fånga hela samtidsdebatten.

Pliktleveranserna av tryckta exemplar till sju pliktmottagande bibliotek behöver revideras och den omfattande gallringen redan vid leverans måste minskas. Det finns stora rationaliserings- och besparingsvinster att göra med digitala leveranser. Dagstidningar, tidskrifter och övrigt tryck bör pliktlevereras också som elektroniska förlagor. Lagstiftaren bör uppdatera och sammanföra dagens två pliktlagar. Förordningen om behandling av personuppgifter i KB:s digitala kulturarvsprojekt är också i behov av en översyn. För att öka effektiviteten och undvika dubbelarbete bör även en översyn göras av Svenska Barnboksinstitutets och pliktbibliotekens insamlingar av den svenska barnlitteraturen.

Pliktinsamling och tillgängliggörande av audiovisuella medier bör också ingå i översynen av lagstiftningen. Dagens lagstiftning omfattar endast fysiska föremål och inte datafiler och måste därför moderniseras. En ny lag om pliktexemplar bör innehålla bestämmelser om bästa möjliga tekniska kvalitet på leveranserna. Pliktleveranser av de undertexter och metadata som redan finns kring programmen kan drastiskt öka användbarheten av och tillgängligheten till de sparade programmen. När modern teknik gör det möjligt att manipulera ljud och rörlig bild är oförfalskade ljud- och bildinspelningar ovärderliga som källmaterial. Pliktlagstiftningen bör även omfatta digitala spel och digitalt undervisningsmaterial.

Många inspelningar går snart förlorade om inget görs. Eftersom bärare och uppspelningsutrustning av sådant material har en begränsad livslängd, finns också ett begränsat tidsspann för själva överföringen av informationsinnehållet. Det krävs därför ett uttalat övergripande och samordnande ansvar för digitalisering av audiovisuellt material, där samarbetet mellan arkiv, museer och bibliotek generellt måste förbättras för att undvika dubbelarbete. KB och Svenska filminstitutet redovisar i rapporten Digitalisering av audiovisuella samlingar förslag på hur KB i samverkan med bland andra Riksarkivet bör få i uppdrag att konkretisera förutsättningarna för att samordna en sådan digitalisering inom ABM-sektorn. Dessa förslag bör genomföras.

Biblioteks- och informationsvetenskap

Grunden för bibliotekarieyrkets kompetens formuleras inom ramen för den akademiska disciplinen biblioteks- och informationsvetenskap. Detta gäller också internationellt. En strukturellt välutvecklad och innehållsligt relevant utbildning i biblioteks- och informationsvetenskap är avgörande för bibliotekarieyrkets förutsättningar att uppfylla bibliotekslagen.

Därför krävs också fortbildning så att bibliotekarier kan uppdatera sin utbildning på ett systematiskt och progressivt sätt. En tydlig kompetenstrappa för yrkesverksamma bibliotekarier kan fylla på och synliggöra specialistkompetens. En hållbar och samlad struktur för bibliotekarieprofessionens kontinuerliga kompetensutveckling behöver därför skapas. Detta kan ske genom inrättandet av ett oberoende fortbildningsinstitut för bibliotekarier (Bofi) enligt modell från andra yrkesgrupper. Bibliotekarierna behöver också kunskaper från andra områden som it, kommunikation och pedagogik. Det finns en potential på arbetsmarknaden för fler disputerade i biblioteks och informationsvetenskap.

De biblioteks- och informationsvetenskapliga utbildningarna bedrivs på kandidat- och masternivå. Utbildning och forskning i ämnet sker för närvarande vid fem lärosäten för högre utbildning. En sjätte utbildning kommer inom kort att inrättas. Det råder brist på bibliotekarier. Kompetensförsörjningen till biblioteken

är därför en kritisk och brådskande fråga som måste få sin lösning. Det behövs en ökning av antalet studieplatser på olika utbildningsnivåer. Möjligheter för en ökad kulturell och språklig mångfald i studentgrupperna måste bli bättre.

De statliga riktade anslagen bör förändras i riktning från tillfälliga bidrag till mer generella och fasta anslag för biblioteksutveckling och forskning.

Det krävs stärkt finansiering av forskning inom biblioteks- och informationsvetenskapen med ett tydligt fokus på bibliotekens verksamheter, bibliotekariers kompetens och professionalitet. Forskarutbildningen i biblioteks- och informationsvetenskap är viktig för att utveckla såväl utbildningarna som forskningen inom det professionella fältet. En nationell forskarskola för biblioteksforskning bör finansieras och etableras av samverkande lärosäten. Ett samverkansråd för utbildnings-, forsknings- och fortbildningsfrågor i bibliotekssektorn bör etableras för att stärka det ömsesidiga utbytet av erfarenheter mellan bibliotekarieutbildningen och bibliotekarieprofessionen. Förslagen utvecklas särskilt i rapporten Profession, Utbildning, Forskning.

Forskning och utveckling

Kortsiktig projektfinansiering kan initialt fungera som ett kreativt stöd till förändring och utveckling. Men för att bli hållbart krävs nya former för finansiering, implementering och drift av lyckade insatser och initiativ.

De statliga riktade anslagen bör förändras i riktning från tillfälliga bidrag till mer generella och fasta anslag för biblioteksutveckling och forskning. Den nationella biblioteksmyndigheten kan med sådana anslag initiera forsknings- och utveckling som långsiktigt kan permanentas. Ett forskningsprogram med fokus på bibliotekssektorn i förändring är angeläget. Syftet med bidragen ska vara en hållbar verksamhetsutveckling över tid – nationellt, regionalt och lokalt. Statsbidragen bör fördelas balanserat mellan infrastrukturella satsningar å ena sidan, och lokal verksamhetsutveckling å andra sidan. Exempel på infrastrukturella satsningar inom digitaliseringsområdet är gemensamma plattformar och digitalisering av innehåll samt forskning. Den lokala utvecklingen kan bestå av utbildningsinsatser för bibliotekspersonal och verksamhetsutveckling utifrån lokala behov.

Den lokala verksamhetsutvecklingen ska vara förankrad i en lokal kontext och i en lokal behovsanalys. För att stödja den lokala behovsanalysen och göra den likvärdig bör den nationella biblioteksmyndigheten utveckla ett nationellt behovsanalysstöd som ska användas vid bidragsansökningar. Biblioteksmyndigheten ska vara en aktiv samordnare för utveckling och långsiktig hållbarhet för de infrastrukturella satsningarna.

En levande nationell biblioteksstrategi, som kontinuerligt följs upp och leder till övergripande strategiska reformer av det svenska biblioteksväsendet kan bidra till en starkare demokrati med kunniga, bildade och engagerade invånare. Detta är en stor möjlighet för de svenska biblioteken att ta ett språng in i framtiden. ▶

Några slutsatser

Tillsätt skyndsamt en utredning för att reformera och modernisera den nuvarande pliktlagstiftningen.

Skapa en hållbar och samlad struktur för bibliotekarieprofessionens kontinuerliga kompetensutveckling genom inrättandet av ett oberoende fortbildningsinstitut för bibliotekarier.

En logistiskt modern, effektiv och utvecklad depåverksamhet på nationell nivå behöver övervägas.

Den nationella biblioteksmyndigheten behöver ett tydligare uppdrag att stödja hela biblioteksväsendet med infrastruktur, juridik, metadata, kompetens, utveckling, forskningsstöd och förmedling av bidrag.

Litteraturbankens verksamhet bör säkras genom statlig finansiering.

Det behövs en ökning av antalet studieplatser i biblioteks- och informationsvetenskap. Möjligheter för en ökad kulturell och språklig mångfald i studentgrupperna måste bli bättre.

Det krävs stärkt finansiering av forskning med tydligt fokus på bibliotekens verksamheter, bibliotekariers kompetens och professionalitet.

De statliga riktade anslagen bör förändras i riktning från tillfälliga bidrag till mer generella och fasta anslag för biblioteksutveckling och forskning.

Den nationella biblioteksmyndigheten bör ges ansvaret för en regelbundet återkommande uppföljning av den nationella biblioteksstrategin, med mätbara mål samt förslag på åtgärder och eventuella reformer.

NATIONELL BIBLIOTEKSSTRATEGI

Bilaga

SEX STRATEGISKA REFORMER FÖR STÄRKTA BIBLIOTEK

Regeringen har anslagit 250 miljoner kronor årligen 2018–2020 till stärkta bibliotek. Detta är ett reformarbete som bör fortsätta på samma nivå, men mer strategiskt. KB föreslår därför i en särskild skrivelse till regeringen ett reformprogram för stärkta bibliotek som innebär en permanent nivåhöjning av de statliga anslagen till biblioteksverksamhet med 250 miljoner kronor. Reformerna kan genomföras stegvis.

STÄRKTA SKOLBIBLIOTEK

Inrätta ett nationellt kunskapscenter för skolbiblioteksfrågor för att ge kompetensutveckling till alla personalgrupper som i sitt yrke har kontakt med skolbiblioteksområdet. Stärk medieförsörjningen och tillgång till e-medier för skolbiblioteken genom de gemensamma nationella digitala bibliotekstjänsterna.
Summa 50 mkr

STÄRKTA BIBLIOTEK FÖR NATIONELLA MINORITETER OCH URFOLK

Urfolket samernas och de nationella minoriteternas bibliotek tilldelas uppdrag och resurser som resursbibliotek för sina språkområden. Detta inkluderar stöd till medieförsörjning och distribution av medier på de nationella minoritetsspråken.
Summa 40 mkr

STÄRKT MÅNGSPRÅKIG BIBLIOTEKSVERKSAMHET

Samordna den nationella medieförsörjningen för personer med annat modersmål än svenska. Förstärkningen gäller både ökad medieförsörjning och kompetensutveckling för att underlätta bibliotekens uppdrag att tillgodose prioriterade gruppers behov.
Summa 20 mkr

STÄRKTA NATIONELLA DIGITALA BIBLIOTEKSTJÄNSTER

Den nationella biblioteksmyndigheten får i uppdrag att ta fram en ny digital biblioteksplattform för olika målgrupper, sköta driften och försörja tjänsten med innehåll genom upphandling och avtalslicenser. Uppdraget inkluderar massiv digitalisering av tryckt material och andra medier enligt en flerårsplan samt utveckling av digitala bibliotekstjänster, sökfunktioner och metadata för forskning och allmänhet. Redan utvecklade digitala bibliotekstjänster för barn och Litteraturbanken bör få en permanent statlig finansiering.
Summa 90 mkr

STÄRKT NATIONELL BIBLIOTEKSMYNDIGHET

Nationalbiblioteket KB får, utöver uppdraget att bygga nationella digitala tjänster, ett tydligare uppdrag att stödja hela biblioteksväsendet med infrastruktur, juridik, metadata, kompetens, utveckling, forskningsstöd, anslagsförmedling, med mera. KB bör återkommande och regelbundet följa upp strategin, förslagen och reformerna.
Summa 25 mkr

STÄRKT NATIONELL STRUKTUR FÖR KOMPETENSUTVECKLING INOM BIBLIOTEKSVÄSENDET

Inrätta ett Bibliotekens oberoende fortbildningsinstitut (Bofi) enligt modell från andra yrkesgrupper. Syftet är att systematiskt vidareutbilda biblioteks- och informationsvetare inom alla samhällssektorer och bibliotekstyper. Huvudmannaskapet bör ligga på en högskola med utbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap, och arbetet ska utföras i nära samverkan med KB och de regionala biblioteksverksamheterna. Projektet Digitalt först med användaren i fokus får sin fortsättning i denna nya struktur.
Summa 25 mkr

REFERENSER

Samtliga publicerade rapporter i kronologisk ordning inom ramen för strategins arbete, Kungliga biblioteket dnr 6.7-2015-1181:

Lägesrapport nationell biblioteksstrategi. Maj 2016.

Skolbibliotek – hur ser det ut? Maj 2016.

Bibliotek i centrum eller i periferin? Hur chefer uppfattar bibliotekets organisatoriska placering och andra faktorer för att få genomslag. November 2016.

Skolbibliotekets roll för elevers lärande. En forsknings- och kunskapsöversikt år 2010–2015. Cecilia Gärdén. April 2017.

Den femte statsmakten. Bibliotekens roll för demokrati, utbildning, tillgänglighet och digitalisering. September 2017.

Den femte statsmakten. Bibliotekens roll för demokrati, utbildning, tillgänglighet och digitalisering. Bilaga. September 2017.

Migration och språklig mångfald. Bibliotekens roll i det flerspråkiga samhället. Oktober 2017.

Biblioteken och de nationella minoritetsspråken. En lägesbeskrivning. Mars 2018

Profession, Utbildning, Forskning. Biblioteks- och informationsvetenskap för en stärkt bibliotekarieprofession. April 2018.

Behöver biblioteken barnen – eller är det barnen som behöver bibliotek? Helena Danielsson och Agneta Sommansson. April 2018.

Kliv fram! Bibliotek, segregation och integration. Bjarne Stenquist. April 2018.

Från ord till handling – på väg mot en nationell biblioteksstrategi. Utkast. Maj 2018.

Biblioteket i skyn – en nationell digital bibliotekstjänst. Jesper Klein och Ewa Thorslund. Februari 2019.

Värdet av skolbiblioteket – en verksamhet för hållbar utbildning och bildning. Pamela Schultz Nybacka. Februari 2019.

Demokratins skattkammare. Förslag till en nationell biblioteksstrategi. Februari 2019.

MILJÖMÄRKT 341827,1 TRYCKERI

CC BY

Demokratins skattkammare.
Förslag till en nationell biblioteksstrategi.

Författare: Erik Fichtelius, Christina Persson, Eva Enarson
Förfrågningar: Kungliga biblioteket, kb.se
Produktion och illustrationer: Shutrick illustration
ISBN: 978-91-7000-375-2
Diarienummer: 6.7-2015-1181
Tryck: LTAB, Linköping, februari 2019

Materialet är fritt att använda.
Vid citering använd källa.

Demokratins skattkammare

Förslag till en nationell biblioteksstrategi

Detta strategiförslag syftar till att stärka och utveckla hela det svenska biblioteksväsendet. Kunskap och litteratur är viktigt för demokratin och den enskilda människans möjligheter till att fritt verka i samhället. Strategins utgångspunkt är bibliotekslagen med portalparagrafen bibliotek för alla. Det är en vision om att biblioteken ska finnas till för alla utifrån vars och ens behov och förutsättningar. Målet är ett demokratiskt samhälle stärkt av litteratur, kunskap och bildning. Bibliotekens verksamhet och innehåll är folkets skatter.

Utifrån lagens vision och strategins mål definieras sex arbetsområden eller medel för att nå fram. Det handlar om biblioteken som samhällets öppna rum, läsning, lärande, forskning, nya digitala bibliotekstjänster och en gemensam infrastruktur.

Strategin kompletteras med förslag om inledningsvis sex konkreta reformer för att stärka det svenska biblioteksväsendet. Ett reformpaket för skolbibliotek, de nationella minoriteterna och urfolket samerna, mångspråkig biblioteksverksamhet, kompetensutveckling, digitalisering av kultur- och kunskapsarv på gemensamma plattformar och den nationella biblioteksmyndighetens uppgifter.

Vision:
BIBLIOTEK FÖR ALLA

Mål:
DEMOKRATI Ett demokratiskt samhälle där alla fritt kan ta del av världens samlade litteratur och kunskap för att kunna verka i samhället på egna villkor.

Medel:

SAMHÄLLETS ÖPPNA RUM Använd biblioteken som samhällets öppna rum för bildning, upplevelser och samtal.

LÄSNING Inspirera till läsupplevelser, öka allas läs- och språkförståelse och stärk litteraturens ställning.

LÄRANDE Utveckla invånarnas möjligheter till livslångt lärande och fri åsiktsbildning genom en sammanhållen kedja av utbildningsbibliotek.

FORSKNING Stärk biblioteken som en del av forskningens infrastruktur och möjliggör öppen tillgång till vetenskapliga resultat från all offentligt finansierad forskning.

NATIONELLA DIGITALA BIBLIOTEKSTJÄNSTER Tillgängliggör så mycket information och litteratur som möjligt fritt och digitalt för alla.

GEMENSAM INFRASTRUKTUR Stöd och stimulera de publika biblioteken med effektiva och samverkande nationella och regionala biblioteks-funktioner och välutbildade bibliotekarier.

ISBN: 978-91-7000-375-2

Studieförbundens tematiska utvecklingsbidrag 2020

17

19RGK1589

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Studieförbundens tematiska utvecklingsbidrag 2020

Ordförandes förslag till beslut

Kulturnämnden beslutar att valbart tema för studieförbunden 2020 är ekologisk hållbarhet.

Sammanfattning

Kulturnämnden fördelar årligen driftsanslag till studieförbund verksamma i Kronobergs län i enlighet med *Bidragssystem för studieförbund i Kronobergs län*. Det regionala bidragssystemet beslutades av kulturnämnden 2017 och beskriver roller och ansvar, regionala målsättningar, grundläggande villkor, fördelningsmodell samt modell för uppföljning, dialog och lärande.

10% av det totala ramanslaget till studieförbunden fördelas som ett tematiskt utvecklingsbidrag. Utvecklingsbidraget är framåtsyftande och övergripande tema för kommande år beslutas av kulturnämnden efter dialog med studieförbunden i samband med verksamhetssamtal i tredje kvartalet. Syftet med det tematiska utvecklingsbidraget är att främja förnyelse samt utveckla dialog och samverkan mellan Region Kronoberg och studieförbunden med utgångspunkt i Gröna Kronoberg 2025.

2019 års verksamhetssamtal med studieförbunden genomfördes 18 september (mötesdokumentation finns tillgängligt i Netpublicator). I dialogen kring kommande tema lyfte studieförbunden bland annat behov av att temat är långsiktigt för att möjliggöra dels ökat genomslag i den ordinarie verksamheten och dels mer fördjupad samverkan mellan Region Kronoberg och studieförbunden. Studieförbunden lyfter även att det är viktigt med ett tema som är tillräckligt öppet för att alla studieförbund ska kunna arbeta med det i enlighet med sin profil, särart och utvalda målgrupper.

Förslag på tema för det tematiska utvecklingsbidraget är även 2020 ekologisk hållbarhet. Förslaget bidrar framförallt till det andra strategiska området i Gröna Kronoberg 2025 – Vi växer av en cirkulär ekonomi med förnyelseförmåga och ett ökat humankapital – och möter även några av inspelen från studieförbunden.

Tidigare års teman:

- ekologisk hållbarhet (2019),
- breddad delaktighet, vilket inkluderade bland annat integration, jämställdhet och delaktighet i samhället med särskilt fokus på valet (2018),
- integration (2017).

REGION KRONOBERG

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Bidragssystem för studieförbund i Kronobergs län

REGION KRONOBERG

Bidragssystem för studieförbund i Kronobergs län

Fastställt av kulturnämnden §24/2017

Region Kronobergs avsikt med bidragssystemet är att skapa ändamålsenliga former för dialog och samverkan med folkbildningens aktörer och därigenom utveckla förutsättningarna för det civila samhället att delta i planering och genomförande av lokalt och regionalt utvecklingsarbete.

Bidragssystemet beskriver roller och ansvar, regionala målsättningar, grundläggande villkor, fördelningsmodell samt modell för uppföljning, dialog och lärande.

Roller och ansvar

Region Kronoberg

En av Region Kronobergs roller är att driva och mobilisera det regionala utvecklingsarbetet i Kronoberg. Den regionala utvecklingsstrategin, Gröna Kronoberg 2025,[1] är vägledande för arbetet med hållbar regional utveckling i länet. Till Gröna Kronoberg 2025 kopplas understategier som bidrar till genomförandet, till exempel regional kulturplan och kompetensförsörjningsstrategi.

Region Kronobergs regionala utvecklingsnämnd (RUN) ansvarar för att samordna genomförandet av Gröna Kronoberg 2025.

Region Kronobergs kulturnämnd (KN) ansvarar för regional kulturplan samt förvaltning och utveckling av gemensamma regionala resurser på kulturområdet, inklusive studieförbunden.

Region Kronobergs avdelning för regional utveckling resurssätter båda nämndernas ansvarsområden; kultur, kompetens- och utbildningsfrågor, samhällsplanering, kollektivtrafik och infrastruktur, innovation, närlingslivsutveckling, internationella frågor och folkhälsa.

Studieförbunden

Varje studieförbund bedriver i enlighet med sin profil och ideologiska särart folkbildningsverksamhet i form av studiecirklar, annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram.

Studieförbunden har olika förutsättningar men arbetar komplementärt och utgör tillsammans en regional infrastruktur som är tillgänglig i länet och som har betydelse för utvecklingen av orter och platser i Kronoberg. Den samlade verksamheten är bred och flexibel och berör flera regionala utvecklingsområden.

[1] www.regionkronoberg.se/gronakronoberg

REGION KRONOBERG

För invånaren i Kronoberg kan studieförbunden utgöra mötesplats och arena för bildningsprocesser där människor utvecklas tillsammans i takt med de nya kunskaper, perspektiv och erfarenheter som de själva söker.

För det civila samhället i Kronoberg kan studieförbunden bidra med stöd, lokaler och pedagogiska resurser. Studieförbunden samlar nätverk inom det civila samhället och kan ha en regional röstbärande funktion.

Regionala målsättningar

Region Kronobergs bidrag till studieförbunden utgår från de fyra syften som riksdagen formulerat för statsbidraget till folkbildningen.[2] Utöver dessa så syftar det regionala bidraget till studieförbunden i Kronobergs län även till att uppfylla de regionala målsättningar som formuleras i Gröna Kronoberg 2025, inklusive de understrategier som bidrar till genomförandet.

Bidraget ska möjliggöra för studieförbunden att, i enlighet med sin egen profil och ideologiska särart, bedriva fri och frivillig folkbildningsverksamhet för invånarna i Kronobergs län. Bidraget ska utgöra ett stöd för studieförbundens regionala infrastruktur samt möjliggöra utveckling inom områden som är relevanta och möjliga för Region Kronoberg och studieförbunden att samarbeta kring, med hänsyn tagen till verksamheternas olika förutsättningar och villkor.

Varje enskilt studieförbund formulerar sina egna målsättningar.

Grundläggande villkor

Följande grundläggande villkor ska vara uppfyllda för att ett studieförbund ska kunna ta del av regionalt bidrag i enlighet med detta bidragssystem:

- Studieförbundet ska uppfylla Region Kronobergs Policy för lika möjligheter och rättigheter i en hållbar Region Kronoberg[3]
- Studieförbundet ska uppfylla Folkbildningsrådets grundläggande villkor, organisatoriska villkor och verksamhetsvillkor[4]
- Bidraget ska användas till regional verksamhet i Kronobergs län[5]

---

[2] Statens syften med stödet till folkbildningen fomuleras i Förordning (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Syftena på statlig nivå är att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin, bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen, bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället samt bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

[3] www.regionkronoberg.se/om-region-kronoberg/styrdokument

[4] *Statsbidrag till studieförbund 2017, Villkor och fördelningskriterier*, Folkbildningsrådet

[5] Med regional verksamhet avses studieförbundens styrnings- och utvecklingsarbete på regional nivå, till exempel utbildning av cirkelledare, förtroendevalda och personal inom den egna organisationen och medlemsorganisationerna, utvärderings- och uppföljningsverksamhet, omvärldsanalys samt samordning och genomförande av folkbildningsverksamhet i samarbete med respektive medlemsorganisation och i enlighet med respektive studieförbunds profil

REGION KRONOBERG

Fördelningsmodell

Bidragssystemet med dess fördelningsmodell har utformats för att möta utmaningar som Kronobergs län står inför.[6] Fördelningsmodellen skapar incitament för lokal närvaro, kommunal spridning och verksamhet som når invånarna.

Region Kronobergs fullmäktige fattar årligen beslut om budget för kommande år och ram för respektive nämnd. Kulturnämnden fattar därefter beslut om hur anvisad ram ska fördelas, inklusive det totala bidrag som ska fördelas till studieförbunden.

Fördelning till respektive studieförbund sker under årets första kvartal i enlighet med en fördelningsmodell som innehåller:

- Spridningsbidrag (15%)
- Verksamhetsbidrag (75%)
- Tematiskt utvecklingsbidrag (10%)

Modellen följer i vissa delar Folkbildningsrådets fördelningskriterier för statsbidrag men har anpassats efter regionala förutsättningar.

Utbetalning av bidraget sker kvartalsvis. Den första utbetalningen baseras på föregående års bidrag och justeras vid följande utbetalningar.

Spridningsbidrag

15% av det totala bidraget fördelas som ett spridningsbidrag. Spridningsbidraget syftar till att stödja studieförbundens lokala närvaro och organisation samt garantera en stabil regional infrastruktur som är tillgänglig för länets invånare.

Spridningsbidraget fördelas utifrån antalet kommuner i Kronobergs län där studieförbundet har minst 400 studietimmar och/eller kulturarrangemang,[7] och baseras på senast kända verksamhetsår. Respektive studieförbund får del av det rörliga bidraget i proportion till sin andel av det totala antalet kommuner enligt ovanstående definition. Den rörliga delen omfördelas varje år mellan studieförbunden utifrån denna beräkningsgrund.

Verksamhetsbidrag

75% av det totala bidraget fördelas som ett verksamhetsbidrag. Verksamhetsbidraget syftar till att möjliggöra en mångfald av fri och frivillig folkbildningsverksamhet för länets invånare och baseras dels på hur mycket verksamhet ett studieförbund bedriver i Kronobergs län och dels på hur många invånare som nås av verksamheten.

---

[6] Utmaningarna formuleras i Gröna Kronoberg 2025

[7] Bidragssystemet utgår från Folkbildningsrådets definition och modell för studietimmar

Beräkningen av verksamhetsbidraget utgår från Folkbildningsrådets sammanvägning av de tre verksamhetsformerna studiecirkel, annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram. Region Kronoberg använder samma andelar som Folkbildningsrådet i värderingen av de tre verksamhetsformerna.

Som beräkningsgrund för verksamhetsbidraget används:

- Antal studietimmar, föregående år
- Antal studietimmar, genomsnitt av de två föregående åren
- Antal unika deltagare, föregående år
- Antal unika deltagare, genomsnitt av de två föregående åren
- Antal kulturarrangemang, föregående år
- Antal kulturarrangemang, genomsnitt av de två föregående åren

Verksamhetsbidraget omfördelas varje år mellan studieförbunden utifrån denna beräkningsgrund.

Tematiskt utvecklingsbidrag

10% av det totala bidraget fördelas som ett tematiskt utvecklingsbidrag. Utvecklingsbidraget är framåtsyftande och övergripande tema för kommande år beslutas av KN:s presidium i samråd med RUN:s presidium i slutet av året. Beslutet fattas efter dialog med studieförbunden kring aktuella teman i samband med verksamhetssamtal i tredje kvartalet (se *Modell för uppföljning, dialog och lärande*). Teman kan vid behov vara långsiktiga och löpa över flera år.

Syftet med det tematiska utvecklingsbidraget är att främja förnyelse samt utveckla dialog och samverkan mellan Region Kronoberg och studieförbunden med utgångspunkt i Gröna Kronoberg 2025.

Utvecklingsbidraget fördelas till de studieförbund som tackar ja till att aktivt bedriva utvecklingsarbete i enlighet med temat och utifrån sin profil. Fördelningen beräknas proportionerligt utifrån hur många studieförbund som väljer att medverka samt studieförbundets andel av spridningsbidrag och verksamhetsbidrag.

Uppföljning av insatser som genomförs inom ramen för tematiskt utvecklingsbidrag sker enligt nedan.

Modell för uppföljning, dialog och lärande

Redovisning av verksamheten i Kronobergs län sker dels genom studieförbundens årliga rapportering av studiecirklar, annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram (via Folkbildningsrådet) och dels via verksamhetsberättelse, verksamhetsplan, ekonomisk redovisning och revisionsberättelse, som skickas till Region Kronoberg senast 15 maj.

De studieförbund som föregående år tackat ja till att arbeta med årligt tema och erhållit tematiskt utvecklingsbidrag för detta ändamål redovisar genomförda

insatser i samband med sin ordinarie redovisning, via verksamhetsberättelse eller i annan skriftlig form.

I tredje kvartalet träffas Region Kronoberg och studieförbunden för dialog. Syftet är dels en gemensam uppföljning av det arbete som genomförts inom ramarna för bidragssystemet och dels dialog inför kommande års tematiska utvecklingsbidrag. I samband med detta kan även gemensamma fördjupningar göras.

I övrigt ansvarar Region Kronoberg för att dialog och samverkan med studieförbunden sker kontinuerligt under året där det utifrån en intressentanalys är relevant, i enlighet med metoderna beskrivna i Gröna Kronoberg 2025 och studieförbundens profil. I dialogerna ansvarar studieförbunden, i egenskap av regional röstbärare för det civila samhället, för att representera sina respektive nätverk och medlemsorganisationer.

Uppföljning av bidragssystemet i sin helhet görs i samband med ny kulturplaneperiod.

Kulturutmärkelser 2019

18

19RGK92

Förslag till beslut
Diarienr: 19RGK92
Handläggare: Lotta Frånberg, Regional utveckling
Datum: 2019-09-20

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Kulturutmärkelser 2019

Ordförandes förslag till beslut

Kulturnämnden utnämner följande personer:

1. NN till årets kulturpristagare,
2. NN till årets kreativa entreprenör inom kulturområdet,
3. NN till årets bubblare.

(Namn presenteras vid kulturnämndens sammanträde)

Sammanfattning

Region Kronobergs årliga utdelning av kulturutmärkelser syftar till att främja den kulturella infrastrukturen i länet. Arbetet med kulturutmärkelser utgår från Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. Förslag till kulturpristagare tas fram av en kulturprisgrupp. Kulturutmärkelserna delas ut vid regionfullmäktiges sammanträde i november.

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Plan för kulturpriser och kulturstipendier i Kronobergs län

Diarienummer: 17RK61
Handläggare: Lotta Nydahl Frånberg, Regional utveckling
Datum: 2017-11-22

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Plan för kulturpriser och kulturstipendier i Kronobergs län

Övergripande mål och syfte

Region Kronobergs regionala kulturplan är det styrdokument som anger riktningen för Region Kronobergs utvecklingsarbete inom kulturområdet.

Region Kronobergs årliga utdelning av kulturpriser och kulturstipendier utgår från den regionala kulturplanen.

Syftet med att dela ut kulturpriser och kulturstipendier är att främja den kulturella infrastrukturen och att öka möjligheterna för fler kulturskapare att arbeta i länet.

När kulturpristagare och stipendiater föreslås ska en jämn fördelning av kön, spridning i länet och kulturområde eftersträvas.

Kulturpriser och stipendier delas ut vid regionfullmäktiges sista sammanträde för året.

Kulturstipendium

Region Kronoberg delar varje år ut arbets- och ungdomsstipendier.

Kulturstipendierna marknadsförs genom digitala informationsutskick och annonsering. Det är möjligt för personer att själv söka stipendier eller att nominera andra. Ansökan till stipendierna görs digitalt och ska innehålla ett personligt brev och arbetsprover.

Arbetsstipendium

- Summan per arbetsstipendium är 60 000 kronor
- Stipendiet ska stödja och uppmuntra betydelsefullt arbete inom skilda konstnärliga områden såsom litteratur, musik, sång, bildkonst, teater, dans, film, fotokonst och digitala medier.
- Sökande till arbetsstipendium ska bo, verka eller ha annan anknytning till länet.
- Stipendiet kan utdelas till person eller grupp.

Ungdomsstipendium

- Summa per ungdomsstipendium är 20 000 kr.
- Stipendiet ska uppmuntra och stimulera ungas intresse inom skilda konstnärliga områden såsom litteratur, musik, sång, bildkonst, teater, dans, film, fotokonst och digitala medier.
- Sökande ska bo eller ha bott i länet.
- Sökande ska vara högst 25 år.
- Stipendiet kan utdelas till person eller grupp.
- Även unga arrangörer kan söka.

Rutiner och urval för kulturstipendier

Kulturstaben tillsätter experter inom respektive kulturområde som bedömer ansökningarna. Experterna medverkar maximalt två år i rad. Vid ett gemensamt möte mellan experterna utser de förslag till stipendiater. Förslag till stipendiater presenteras för kulturnämnden för beslut.

Kulturpriser

Kulturpris

Region Kronobergs kulturpris ska hedra personer som genom sin verksamhet gjort en betydelsefull kulturell insats i Kronobergs län. Priset består av ett konstverk eller konsthantverk som pristagaren själv får välja, till ett värde av 10 000 kr.

Kreativ entreprenör inom kulturområdet

Kreativ entreprenör delas ut till en entreprenör som på ett betydelsefullt sätt bidragit till att skapa ett kreativt klimat och främjat kreativa mötesplatser i Kronobergs län. Det kan till exempel gälla företag, ideella organisationer eller andra aktörer. Priset består av ett konstverk eller konsthantverk som pristagaren själv får välja till ett värde av 10 000 kr.

Bubblare

Bubblare ska gå till en aktör som just inlett en spännande utveckling, gärna med fokus på sektoröverskridande samarbete. Priset är ett vandringspris i form av ett glaskonstverk från Transjö Hytta i Kosta.

Rutiner och urval för kulturpriser

Region Kronobergs kulturnämnd utser en kulturprisgrupp som tar fram förslag till pristagare för Kulturpris, Kreativ entreprenör och Bubblare.

Vid sammansättning av prisgruppen ska hänsyn tas till hur väl de känner till länet och olika delar av kulturlivet. En jämn fördelning av kön och spridning mellan

olika kulturområden ska eftersträvas. Kulturnämndens presidium deltar i prisgruppen.

Prisgruppens förslag presenteras för kulturnämnden som tar beslut.

Årscykel

Kvartal 1
Ansökningsomgång för stipendierna.

Kvartal 2
Expertgrupp för stipendier samlas för att välja ut förslag till stipendiater.
Kulturnämnden beslutar om stipendier och kulturprisgrupp.

Kvartal 3
Kulturprisgrupp samlas för att ta fram förslag till pristagare för Kulturpris, Kreativ entreprenör och Bubblare.
Kulturnämnden beslutar om kulturpriser.

Kvartal 4
Kulturpriser och stipendier delas ut vid årets sista regionfullmäktige.

Kultur i vården – uppdrag till Berättarnätet Kronoberg

19

18RGK256

Förslag till beslut
Diarienr: 18RGK256
Handläggare: Lotta Frånberg, Regional utveckling
Datum: 2019-09-20

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Kultur i vården – uppdrag till Berättarnätet Kronoberg

Ordförandes förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden anslår högst 300 000 kronor ur Region Kronobergs medel för kultur i vården i enlighet med beslutsunderlaget.

Sammanfattning

I samband med budget 2018 avsatte regionfullmäktige 1 000 000 kronor årligen till en satsning på kultur i vården 2018 - 2020. Förstudien Kulturens läkande kraft i Kronoberg (§3 KN 2018) har genomförts och ligger till grund för utvecklingsarbetets inriktning som handlar om att utforma en hållbar modell för att ta emot kultur i vården i Region Kronoberg och att kultur integreras som ett verktyg i vårdandet, samt att en hållbar plan för kultur i vården tas fram och antas gemensamt av kulturnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Två utvecklingsledare med placering inom avdelningen FoUU (Forskning, utveckling och utbildning) arbetar med uppdraget. En referensgrupp med personal från olika avdelningar inom Region Kronobergs sjukvårdsorganisation och avdelning för regional utveckling är formerad. Parallellt med internt förankringsarbetet pågår interna och externa pilotprojekt. Samverkan kring insatser inom området kultur i vården sker även med Region Kronobergs kulturorganisationer med regionala uppdrag.

Beslutsunderlaget innehåller förslag på uppdrag till Berättarnätet Kronoberg med fokus på pilotprojekt och insatser inom området narrativ medicin och dess koppling till personcentrerad vård.

Ida Eriksson
Kulturnämndens ordförande (M)

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Tjänsteskrivelse, Kultur i vården – uppdrag till Berättarnätet Kronoberg

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Kultur i vården – uppdrag till Berättarnätet Kronoberg

Bakgrund

I samband med budget 2018 avsatte regionfullmäktige 1 000 000 kronor årligen till en satsning på kultur i vården 2018-2020. Förstudien Kulturens läkande kraft i Kronoberg (§3 KN 2018) har genomförts och ligger till grund för utvecklingsarbetets inriktning som handlar om att utforma en hållbar modell för att ta emot kultur i vården i Region Kronoberg och att kultur integreras som ett verktyg i vårdandet. I utvecklingsarbetet ingår även att en hållbar plan för kultur i vården tas fram och att den antas gemensamt av kulturnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Uppdraget är från och med mars 2019 fullt bemannat. Två utvecklingsledare med placering inom avdelningen FoUU (Forskning, utveckling och utbildning) arbetar 25 procent vardera. En referensgrupp med personal från olika avdelningar inom Region Kronobergs sjukvårdsorganisation är formerad. I dagsläget ingår representanter från; allmänpsykiatri, rättspsykiatri, sjukhusvård, tandvård, primärvård, rehabilitering, hälsobiblioteket och representanter från folkhälsa och kultur. Förankring i bland annat hälso- och sjukvårdens strategigrupp har genomförts. Parallellt med förankringsarbetet pågår interna pilotprojekt. Samverkan kring pilotprojekt och insatser inom området kultur i vården sker även med Region Kronobergs kulturorganisationer med regionala uppdrag.

Beslutsunderlaget innehåller förslag på uppdrag till Berättarnätet Kronoberg med fokus på pilotprojekt och insatser inom området narrativ medicin och dess koppling till personcentrerad vård.

Beredning

Ärendet har beretts gemensamt av kulturstaben och utvecklingsledare på enheten för utveckling och innovation.

Ärendebeskrivning

För att genomföra regionfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden om kultur i vården under 2019 föreslås att insatser och projekt genomförs genom uppdrag till kulturorganisationer med regionala uppdrag. Ett uppdrag till Berättarnätet Kronoberg bedöms vara ett resurseffektivt handlingsalternativ och ett komplement till interna projekt för att få igång fler konkreta insatser under 2019.

Nedan presenteras exempel på insatser kopplat till området kultur i vården som Berättarnätet Kronoberg önskar genomföra. Fokus ligger på att skapa insatser/pilotprojekt med koppling till narrativ medicin och Region Kronobergs arbete med personcentrerad vård. Metoder och utbud utformas och genomförs i samarbete med Region Kronobergs utvecklingsledare, en intern referensgrupp och professionell berättarpedagog.

Personcentrerad vård
Sedan 2016 arbetar Region Kronoberg aktivt med att utveckla en mer personcentrerad vård. I grunden handlar det om ett förhållningsätt som är nära kopplat till värderingar, attityder och kultur. Det är ett långsiktigt arbete som ställer krav på en samsyn kring regionens definition av personcentrerad vård. Definitionen lyder: Personcentrerad vård är att utgå från personens berättelse och egna resurser. Varje patient erbjuds att aktivt delta i sin vårdprocess. Dialog och ömsesidig respekt mellan patient, närstående och vårdpersonal möjliggör delat beslutsfattande om bästa vård.

Narrativ medicin
Narrativ medicin, det vill säga patientens berättelse som en del av den evidensbaserade medicinen, har sedan slutet av 1990-talet utvecklats till en klinisk metod för att öka vårdgivarens förmåga att förstå och möta patienters sjukdom, lidande och utsatthet. För den medicinska handläggningen, patientsäkerheten och personcentrerad vård har förmågan och viljan att möta patientens berättelse avgörande betydelse. Narrativ medicin vill sätta patientmötet i centrum för hur vården utformas och organiseras. Den narrativa medicinen ska inte ersätta den evidensbaserade medicinen, utan ses som ett komplement, ett sätt att återvinna berättelsens naturliga plats i medicinen.

Målgrupper och insatser

Vårdpersonal - Berättarnätet vill skapa ett utbud för att öka den narrativa kompetensen hos vårdpersonal inom Region Kronoberg. Syftet är att öka olika yrkesgruppers förmåga att förstå och möta patienters sjukdom, lidande och utsatthet. Genom att träna berättelsernas struktur och uppbyggnad underlättar det vårdgivaren att ge den vård patienten behöver.

Närstående - Patientens närstående är en annan målgrupp som Berättarnätet Kronoberg vill arbeta med. Närstående påverkas också mentalt av den sjukdom patienten bär. Med hjälp av berättelsen kan de sjuka formulera sin bild av sitt tillstånd och de närstående har en möjlighet att vara aktiva i läkningen.

Barn - Berättarnätet Kronoberg vill också utforska berättelsens roll som ett verktyg i vårdandet av barn. Berättelserna kan hjälpa barnets fantasi att sätta ord på det de tycker är svårt, och berättelserna kan ge föräldrar redskap att hantera särskilt svåra situationer.

Uppföljning
Uppdraget till Berättarnätet Kronoberg återrapporteras inom ramen för ordinarie verksamhetsuppföljning.

Ekonomiska effekter/konsekvenser av förslaget
Förslag till beslut innebär att 300 000 kronor anslås för år 2019 från medel till kultur i vården. Förslaget ligger i linje med tidigare budgetbeslut.

Motivering till förslag

Arbetet med att utveckla kultur i vården bidrar till genomförandet av Regional kulturplan för Kronobergs län 2018-2020. Uppdraget ligger i linje med det prioriterade utvecklingsområdet ”Kultur i hela Kronoberg” och det regionala kulturpolitiska målet ”Kronoberg ska ha en kulturell infrastruktur som är tillgänglig i hela länet” Uppdraget bidrar också till att uppnå det nationella kulturpolitiska målet att alla ska ha möjligheter att delta i kulturlivet.

Som en vägledning för de kommande tio åren har Region Kronoberg fastställt hälso- och sjukvårdens utvecklingsstrategi, Närmare Kronobergaren. Målbilden innebär att Region Kronoberg ska ta sig närmare länets befolkning geografiskt, i både relationer och i tillgänglighet. Olika prioriteringar och satsningar gällande kultur i vården kan bidra till en mer jämlik hälsoutveckling och ett gott liv i ett livskraftigt län. Insatser som omfattar människans sätt att använda språket är särskilt aktuella kopplat till personcentrerat vård.

Ett bifall i ärendet innebär att utvecklingsarbetet med att skapa interna strukturer för att integrera kultur i hälso- och sjukvårdens verksamheter kan fortsätta enligt plan samt att kulturutbudet anpassat för målgruppen patienter, personal och anhöriga ökar.

Ett avslag i ärendet innebär att färre pilotprojekt kommer att genomföras och att del av de medel som är öronmärkta för insatser inom området kultur i vården inte upparbetas under 2019.

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden anslår högst 300 000 kronor ur Region Kronobergs medel för kultur i vården i enlighet med beslutsunderlaget.

Christel Gustafsson

Regional utvecklingsdirektör

Medel till projekt Kulturcrew år 3

20

17RK2095

Förslag till beslut
Diarienr: 17RK2095
Handläggare: Lotta Frånberg, Regional utveckling
Datum: 2019-09-26

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Medel till projekt Kulturcrew år 3

Ordförandes förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden beviljar högst 150 000 kronor till projekt KulturCrew år tre. Medel anslås från regionala utvecklingsmedel för kultur.

Sammanfattning

Blekinge Läns Bildningsförbund ansöker om 308 000 kronor till rubricerat projekt för år tre.
KulturCrew Blekinge Kronoberg är ett treårigt projekt som vänder sig till barn och ungdomar 10-18 år inom ramen för skolan. Syftet med projektet är att ge barn och ungdomar mer kompetens, större ansvar och mer inflytande när det gäller kulturarrangemang och kulturaktiviteter för den egna målgruppen. Målet är att fler barn och unga ska ta del av kultur och att stärka ungas delaktighet i kulturlivet.

Erfarenheter från år två av projektet visar att det fortsatt är svårt att rekrytera elever i skolorna i Kronoberg, vilket gjort och att färre elever än planerat nåtts av satsningen. Responsen från deltagande skolor har dock varit mycket positiv. För att de elever som redan ingår i projektet fortsatt ska ha möjlighet att vara aktiva och för att fler unga ska få chansen att delta föreslås en fortsatt finansiering av projektets sista år med 150 000 kronor.

Ida Eriksson (M)
Kulturnämndens ordförande

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör

Beslutsunderlag: Tjänsteskrivelse, medel till projekt KulturCrew år 3

REGION KRONOBERG

Kulturnämnden

Medel till projekt KulturCrew år 3

Bakgrund

Blekinge Läns Bildningsförbund ansöker om 308 000 kronor till rubricerat projekt för år tre.

Projektägare är Blekinge Läns Bildningsförbund.

KulturCrew Blekinge Kronoberg är ett treårigt projekt som vänder sig till barn och ungdomar 10-18 år inom ramen för skolan. Syftet med projektet är att ge barn och ungdomar mer kompetens, större ansvar och mer inflytande när det gäller kulturarrangemang och kulturaktiviteter för den egna målgruppen. Målet är att fler barn och unga ska ta del av kultur och att stärka ungas delaktighet i kulturlivet.

Åtta regionala kulturorganisationer driver gemensamt projektet;
Unga Musik i Syd, Musik i Blekinge, Regionteatern Blekinge Kronoberg Riksteatern Kronoberg, Riksteatern Blekinge, Dans i Sydost, Film Region Sydost och Blekinge Läns Bildningsförbund.

Modellen KulturCrew

KulturCrew är ett koncept som inspirerats från modeller som blivit framgångsrika i Norge och Danmark. Kommuner/skolor blir erbjudna att delta och det är frivilligt att ansluta sig. Ett kulturcrew är en grupp unga som håller i kulturarrangemang i sin skola/kommun. Varje crew består av 5-8 unga som själva har fått anmäla sig.

Alla deltagare i ett kulturcrew får vara med på utbildningsdagar som kulturorganisationerna håller i. Där får man först och främst lära sig om scenteknik, presentationsteknik, marknadsföring och värdskap. De får T-shirts med KulturCrew-logga på och en handbok. Senare erbjuds crewen fortbildning inom dans, film, teater, musik och teknik med fokus på arrangörskap.

Crewen ska sedan arrangera ett antal evenemang på sina skolor eller fritidsgårdar. De blir också en resurs för sin kommun och kan vara behjälpliga vid andra lokala kulturarrangemang på frivilligbasis. Kulturorganisationerna kommer också att erbjuda tillfällen att jobba med arrangemang.

Tidigare beslut i ärendet

Projektet har tidigare beviljats 300 000 kronor för uppstartsåret och 360 000 kronor för år två. Blekinge Läns Bildningsförbund söker nu finansiering för genomförande av år tre.

Beredning

Ärendet har beretts av kulturstaben.

Ärendebeskrivning

Projektet genomförs i både Blekinge och Kronobergs län och medel har sökts från båda länen. Extra projektmedel söks även år tre från Region Kronoberg mot bakgrund av att den grundstruktur som behövs för samordning av kulturarrangemang i skolorna inte fungerar lika bra i Kronoberg som i Blekinge.

Under år två av projektet har arbetet med att rekrytera fler unga till Kulturcrew fortsatt och utbildningsdagar har arrangerats enligt plan. Kommunikationsmaterial i form av en informationsfilm har producerats och hemsidan har utvecklats. Hittills har 63 barn och unga från kommunerna Alvesta, Växjö och Älmhult genomgått arrangörsutbildning och även varit delaktiga i kulturarrangemang på sina skolor. Under år tre av projektet utökas rekryteringsinsatserna till att omfatta fritidsgårdarna.

Kostnad- och finansieringsbudget för år 3

Kostnader	**Specifikation**	**Summa**
Projektsamordnare	*lön för 30 % tjänst*	190 000
Extra projektledartjänst i Kronoberg	*lön för 40 % tjänst*	198 000
Material för kulturcrew	*T-shirts och infopärmar*	25 000
Utbildningdag x 5	*fika, lunch, lokal, föreställning*	75 000
Möte handledare	*lokal, fika, föreläsare*	15 000
Adminstration	*telefon, dator, resor m.m.*	24 000
Dokumentation, marknadsföring		15 000
Övrigt, representation m.m.		15 000
Utvärdering, rapport		6 000
Totalt		**563 000**

Intäkter	**Summa**
Region Blekinge	200 000
Region Kronoberg	308 000
Överförda medel från år 2	55 000
Totalt	**563 000**

Region Kronobergs andel av projektbudgeten för år 3 uppgår till 54%

-

Motivering till förslag

Projektet stämmer överens med samtliga formella krav Region Kronoberg ställer på projektansökan. Projektet omfattar barn och unga som är en prioriterad målgrupp på nationell, regional och kommunal nivå. Ungas uppväxt, delaktighet i samhället och framtidsmöjligheter har hög prioritet och omfattar hela samhället, inte minst skola, fritid och kultur.

Regional kulturplan för Kronobergs län 2018 - 2020

Projektet ligger i linje med följande prioriterade utvecklingsområden:

- kultur i hela Kronoberg.

det regionala kulturpolitiska målet:

- att Kronoberg ska ha en kulturell infrastruktur som är tillgänglig i hela länet.

samt insatsen:

- utveckla formerna för kultur i skola.

Projektet bidrar även till att uppfylla följande nationella mål:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- särskilt uppmärksamma barn och ungas rätt till kultur.

KulturCrew är ett beprövat koncept och projektägarna har på ett effektivt sätt tagit tillvara erfarenheter, resultat och metoder från andra aktörer som arbetat med ungas engagemang. Projektorganisationen har en stabil struktur och flera relevanta aktörer är involverade. Projektet innehåller samverkan med flera aktörer som idag utgör den infrastruktur som regionen finansierar. Det bidrar till ett effektivt resursutnyttjande.

Ett bifall i ärendet innebär genomförande av Regional kulturplan för Kronobergs län samt prioriteringen Kultur i hela Kronoberg. Genomförande av projektet bidrar till att unga får inflytande, delaktighet och kunskap om kulturarrangemang på skolan.

Ett avslag i ärendet innebär att år tre av KulturCrew inte genomförs i Kronoberg och att färre insatser görs för att nå målen i Regional Kulturplan för Kronobergs län.

Sökt summa är 308 000 kronor. Erfarenheter från år två av projektet visar att det fortsatt är svårt att rekrytera elever i skolorna i Kronoberg, vilket gjort och att färre elever än planerat nåtts av satsningen. Tillgången till skolans arena är en kritisk faktor för kulturprojekt som riktar sig till barn- och unga. Skolan spelar en viktig roll för barn- och ungas kulturintresse och i det kommande kulturplanearbetet finns ett behov att ta ett helhetsgrepp i frågan om kultur och skola. Arbetet behöver ske i samverkan mellan politik- och verksamhetsområden.

Responsen från deltagande skolor har dock varit mycket positiv. Enkäter visar att flertalet elever i KulturCrew tycker att uppdraget är personligt utvecklande och kul. Handledarna på skolorna tycker också att de har ett meningsfullt uppdrag. För att de elever som redan ingår i projektet fortsatt ska ha möjlighet att vara aktiva i sina befintliga crews och för att fler unga ska få chansen att delta föreslås en fortsatt finansiering av projektets sista år med 150 000 kronor.

Förslag till beslut

Föreslås att kulturnämnden beviljar högst 150 000 kronor till projekt Kulturcrew år tre. Medel anslås från regionala utvecklingsmedel för kultur.

Christel Gustafsson

Regional Utvecklingsdirektör

Kurs och konferens 2019 (politik)

22

19RGK70

Från: Joelsson Gustafsson Ulrika RST kansliavdelningen
Till: Lindskog Elin RST kansliavdelningen; Littorin Patrik RST kansliavdelningen; Diariet
Ärende: VB: Region Kronoberg bjuder in till Höstforum 2019
Datum: den 3 september 2019 10:12:15

Från: Birgersson Cecilia VRU verksamhetsstöd
Skickat: den 3 september 2019 09:57
Till: Joelsson Gustafsson Ulrika RST kansliavdelningen
Ämne: VB: Region Kronoberg bjuder in till Höstforum 2019

Hej!

Kan ni skicka denna inbjudan vidare till RS, RUN, KN och folkhälsoberedningen för att ta ställning till om någon ska vara med. Tack!

Med vänliga hälsningar
Cecilia Birgersson

14 NOVEMBER | ELITE STADSHOTELLET, VÄXJÖ

Höstforum 2019

Hur får vi fler att välja att bo i Kronoberg? Hur får vi gruppen studenter att stanna efter studier? Detta är två frågor som är angeläget för länets utveckling och som finns med i Gröna Kronoberg 2025 – vår utvecklingsstrategi. I år kommer vi fördjupa oss i dessa frågor under höstforum.

Det kommer bland annat att vara inspel om platsvarumärke och samtal med studenter. Företag i länet som har valt att ha en nära relation med studenter kommer även berätta om sina erfarenheter. Ni kommer få ta del av statistik och analyser. Vi kommer ha en workshop där vi diskuterar hur vi ska tänka framåt kring varumärket och att få målgruppen studenter att i större utsträckning stanna i länet.

Höstforum är ett årligt återkommande arrangemang som arrangeras av Regional utveckling på Region Kronoberg som ett sätt att aktivera Regionala utvecklingsstrategin – Gröna Kronoberg 2025. Denna gång arrangeras evenemanget ihop med Linnéuniversitetet.

Målgrupp: Förtroendevalda och tjänstepersoner på kommuner och Region Kronoberg. Tjänstepersoner på statliga myndigheter, Region Kronobergs del- och helägda bolag samt från civila samhället som berörs av frågan.

Datum: 14 november
Tid: 12.30-16.30, lunch från 11.45
Plats: Elite Stadshotellet, Kungsgatan 6, Växjö

Program och anmälan

Välkomna!

Christel Gustafsson
Regional utvecklingsdirektör
Region Kronoberg

Region Kronoberg, 351 88 Växjö www.regionkronoberg.se kurs@kronoberg.se